

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชุดโครงการ

“การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม”

(1 เมษายน 2551-31 มีนาคม 2552)

โดย รองศาสตราจารย์ จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ

ผู้ประสานงานชุดโครงการ

พฤษภาคม 2552

คำนำ

รายงานวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ฉบับนี้เป็นรายงานการวิจัยของชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ในระยะที่ 3 ซึ่งดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มนักวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะนำชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ไปสร้างตัวแบบเครือข่ายในเชิงพื้นที่ และตัวแบบเครือข่ายที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงพันธมิตรภายใต้โซ่อุปทานตลอดจนการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับและการพัฒนาระบบสนับสนุนต่างๆ อาทิเช่น หลักสูตรผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า การพัฒนาช่องทางการกระจายสินค้า การสร้างตราสินค้า และอื่นๆ เพื่อช่วยลดจุดอ่อนและได้มาซึ่งวิธีการบริหารจัดการแบบใหม่ของการสหกรณ์

การเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยภายใต้การสนับสนุนของผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการชุดโครงการสำเร็จลงด้วยดี แม้ว่าในบางโครงการจะมีอุปสรรคอยู่บ้าง หากแต่นักวิจัยทุกท่านได้แสดงน้ำใจและซบเซยส่วนที่บกพร่องเพื่อที่จะรักษาคุณค่าของผลงานวิจัยตามที่คาดหวัง จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินการวิจัยของชุดโครงการฯ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ได้ในอนาคต

ใคร่ขอขอบพระคุณ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย เจ้าหน้าที่สกว.ฝ่าย 4 ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยทุกท่าน เจ้าหน้าที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และคุณสายสุดา ศรีอุไร ที่ทำให้งานวิจัยสำเร็จลงภายในเวลาที่กำหนด หากมีข้อแนะนำประการใด ผู้ประสานงานยินดีน้อมรับด้วยความขอบคุณ

ผู้ประสานโครงการ

พฤษภาคม 2552

บทสรุปผู้บริหาร

การดำเนินการชุดโครงการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในระยะยาวที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบริบทการดำเนินงานของการสหกรณ์ไทยไปสู่บริบทขององค์การธุรกิจที่มีมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานสังคม (Social economy) โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” มาต่อยอดและขยายผลในรูปของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมใน 3 กลุ่มงานวิจัยรวมทั้งสิ้น 11 โครงการย่อย ได้แก่ **กลุ่มงานวิจัยเชิงพื้นที่** มี 3 โครงการ ได้แก่ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก โครงการเครือข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช และโครงการเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า **กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงพันธมิตรภายใต้ห่วงโซ่อุปทาน** มี 7 โครงการ ได้แก่ โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย โครงการเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ โครงการเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า โครงการเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง โครงการเครือข่ายคุณค่าผลไม้ และโครงการเครือข่ายคุณค่ายางพารา **กลุ่มงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์** ได้แก่ โครงการเครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ และการเชื่อมโยงเครือข่าย

กระบวนการดำเนินการของชุดโครงการ จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก จะเป็นการดำเนินการของทีมประสานงานกลางในการสร้างเวทีเรียนรู้ และการประสานงานกับทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการวิจัยแก่นักวิจัยของโครงการวิจัยชุดย่อย ส่วนที่สอง เป็นการดำเนินการของทีมวิจัย ภายใต้โครงการย่อย จำนวน 11 โครงการ ซึ่งมีกรอบเวลาการวิจัย 1 ปี ระหว่างเดือนเมษายน 2551-มีนาคม 2552 ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านความพร้อมของทีมวิจัยและกระบวนการในการปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัยในภาพรวมของชุดโครงการอยู่ในเกณฑ์ดี เครือข่ายที่เป็นผลผลิตจากการวิจัยมีจำนวน 9 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์จังหวัดพังงา เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า เครือข่ายคุณค่าผลไม้ เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า เครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ โดยสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กรเข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย จำนวนทั้งสิ้น 303 แห่ง

เครือข่ายต่างๆ เหล่านี้เป็นรูปแบบของการผสมผสานในแนวนราบ (Horizontal integration) ที่จะช่วยลดข้อจำกัดของเครือข่ายสหกรณ์ที่เป็นรูปแบบของการผสมผสาน ในแนวตั้ง (Vertical integration) ในรูปของขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงถือเป็นมิติใหม่ของรูปแบบการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ จะช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มอำนาจการต่อรองในการดำเนินธุรกิจของเครือข่าย โดยมีการวางระบบการบริหารจัดการเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วม และคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมของแต่ละเครือข่าย นอกจากนี้การหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ของทีมประสานงานกลาง และการดำเนิน

โครงการสารสนเทศด้านสหกรณ์ ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มของ เครือข่ายทุนมนุษย์ที่มีคุณค่า ได้แก่ เครือข่ายนักวิจัย เครือข่ายคลังสมอง เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสหกรณ์ เครือข่ายผู้นำสหกรณ์ เครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เครือข่ายผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร และเครือข่ายวารสารคนสหกรณ์ ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การเป็นสังคมเรียนรู้ เพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์สู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า

ผลกระทบจากการวิจัยของชุดโครงการฯ ที่มีต่อภาครัฐนั้นพบว่า คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2550-2554) สู่การปฏิบัติโดยมีหน่วยงานรับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 11 หน่วยงาน และชุดโครงการวิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.5 ของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯดังกล่าว

ผลกระทบของชุดโครงการวิจัยที่มีต่อภาคขบวนการสหกรณ์นั้นก่อให้เกิดตัวแบบสหกรณ์ที่ริเริ่มการบริหารจัดการในเชิงคุณค่าและเข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายจำนวน 51 สหกรณ์ มีผู้นำสหกรณ์และผู้นำกลุ่ม/องค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 12,102 คน เกิดตัวแบบเครือข่ายความร่วมมือของสหกรณ์ที่มีทิศทางไปในรูปแบบของเครือข่ายคุณค่า จำนวน 9 เครือข่าย นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดเป็นศูนย์เรียนรู้ของภาคขบวนการที่เกิดจากการดำเนินงานที่เริ่มต้นจากการริเริ่มของสหกรณ์เองได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ข้าวคุณธรรม ศูนย์เรียนรู้มันสำปะหลัง

ผลกระทบที่มีต่อภาควิชาการนั้นพบว่า การดำเนินงานศูนย์สารสนเทศด้านสหกรณ์ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาเว็บไซต์และวารสารคนสหกรณ์นั้นทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย และนักวิชาการ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge base society) เพื่อกระตุ้นการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสหกรณ์ของผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์ นอกจากนั้นยังได้พัฒนาหลักสูตรผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้ 4 มิติ ได้แก่ การปลูกจิตสำนึกความร่วมมือในแนวทางของคุณค่าสหกรณ์ (Co-operative Values) การปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องบริบทของสหกรณ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน การนำหลักการสหกรณ์สู่การบริหารจัดการอย่างถูกต้องและการขับเคลื่อนแนวทางปฏิบัติที่จะนำนักสหกรณ์ไปสู่ความเข้มแข็งและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน

ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่าภายใต้สถานการณ์ของการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น ผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสหกรณ์มีความคุ้นเคยกับความช่วยเหลือจากรัฐ จึงทำให้แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์เป็นไปคนละทิศทางกับสหกรณ์ตามอัตลักษณ์ของการเป็นองค์การพึ่งพาตนเอง (Self help organization) และบริบทของสหกรณ์ในฐานะการเป็นองค์การธุรกิจ ใน sector เศรษฐกิจฐานสังคม (Social economy) ดังจะเห็นได้จากข้อเรียกร้องในเรื่องการแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ ประเภทสหกรณ์สมาชิกสมทบ ฯลฯ อย่างไรก็ตามภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 ได้ชี้ทิศทางการพัฒนาไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งเปรียบเสมือน

กฎหมายใหม่ (New order) ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ที่กำหนดไว้ เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน การดำเนินการวิจัยในระยะต่อไปนั้น จึงควรมุ่งเน้นไปที่การค้นหาตัวแบบสหกรณ์และสร้างตัวแบบเครือข่ายสหกรณ์ ให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับบริบทการดำเนินงานของสหกรณ์ ในฐานะองค์การธุรกิจฐานสังคม (Social economy enterprise) การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกและชุมชน ซึ่งจะได้มีแนวทางปฏิบัติที่ดี (best practice) และการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสหกรณ์ และเป็นจุดคานงัดที่จะนำไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งข้อเสนอสำหรับประเด็นการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

กลุ่มงานวิจัยเชิงพื้นที่ ที่มุ่งในการพัฒนาตัวแบบผู้นำสหกรณ์ ประกอบด้วย ตัวแบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ตัวแบบเครือข่ายเชิงพื้นที่ ตัวแบบสหกรณ์รุ่นใหม่ (Young Co-ops.) **กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเชื่อมโยงโซ่อุปทาน** ประกอบด้วย ตัวแบบเครือข่ายธุรกิจเชิงคุณค่าในกลุ่มผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ (Commodity Valued Networks) ตัวแบบกลุ่มธุรกิจสหกรณ์ (Co-op. Business Groups) **กลุ่มงานวิจัยที่พัฒนาระบบสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น** ประกอบด้วย ชุดความรู้การพัฒนาผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า ชุดความรู้การพัฒนาสหกรณ์เชิงคุณค่า แนวทางพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์บนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน แนวทางพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสหกรณ์ แนวทางรณรงค์เรื่องคุณค่าสหกรณ์แก่ประชาชน ศูนย์เรียนรู้สหกรณ์บนหลักการพึ่งพาตนเอง แนวทางการสร้างการเรียนรู้สหกรณ์แก่เยาวชนในสถานศึกษา เป็นต้น

Executive Summary

The conduct of research series on the Co-operative Movement and Fairtrade Development aims to supplement and extend the knowledge of the “valued network connection” by conducting three main projects, divided into eleven sub-projects, of participatory action research. These are **the area-based research projects** - with three sub-projects; a Valued Network Research Project of Phitsanulok Province, a Valued Network Project of Nakhon Si Thammarat Province, and Land and Settlement Valued Network Project - **the research projects dedicated to establish alliance connection under the supply chain** - with seven sub-projects; Moral Rice Valued Network Project, Thai Co-operatives Jasmine Rice Valued Network, a Conservative Community Tourism Network Project, a Distribution Valued Network Project, a Cassava Valued Network Project, a Fruit Valued Network Project, and a Rubber Valued Network Project – and **the research project dedicated to support co-operative development** – Co-operative Information Network Project.

The process of the research series consists of two parts. One is the work of central coordinators in conducting knowledge forum and coordinating all related sectors in order to support the researchers of the sub-research projects. Another is the work of the research team of the eleven sub-projects in one-year period from April 2008 to March 2009. The research results are as follows.

The results from an analysis of input factors in terms of the preparation of the research team and procedures in conducting the research, as a whole, are in good basis. Nine networks established from the research results are Moral Rice Valued Network, Thai Co-operatives Jasmine Rice Valued Network, the Conservative Community Tourism Network of Phangnga, the Valued Network of Phitsanulok, Land and Settlement Co-operative Valued Network, the Fruit Valued Network, the cassava valued network, the distribution valued network, and the Co-operative Information Network, in which 303 co-operatives and groups/organizations are associate networks.

Formation of these networks is the type of horizontal integration which can reduce the limitations of the vertical integration of the current co-operative networks. This is the new dimension of co-operative business which brings in the advantages of cost reduction and negotiating power of the networks by setting the administrative system in order to achieve the common targets and taking the networks’ conditions into account. Moreover, the encouragement of learning process from the central coordinators and the execution of the co-operative information project results in the development of human resources networks, which are a Researchers Network, a Think Tank Network, a Clergy

Network for co-operative development, a Co-operative Leaders Network, a Co-operative Auditors Network, an Agricultural Co-operative Managers Network, and 'The Co-operators' magazine network, which will then lead to the development of a learning society to support the co-operative development to be the valued co-operative system.

The impact of the research projects to the government sector is that the National Cooperative Development Committee (NCDC) has set a practical plan for strategic movement. The research projects have participated in the movement, accounting for 11.5 per cent of the projects under the practical plan.

The impact of the research projects to the co-operative movement sector is the initiation of 51 co-operative models, which create valued administration. The 9 Co-operative network models are incubated with the valued network pattern. Besides, the research projects results in the establishment of the learning centers, which are the effects from the operation initiated by the co-operatives. These centers are Moral Rice learning center and cassava learning center.

For the impact to academic sector, the operation of the co-operative information center which focuses on the website development and 'The Co-operators' magazine has created the participation among qualified panels, researchers, and academic persons which can then create the informative society and encourage the co-operative leaders and managers to apply such information beneficially. The training course for valued co-operative leaders is developed as well. It is a four-dimension integrated learning course; to raise awareness of cooperation under the co-operative values, to paradigm shift in terms of the co-operative contexts and sustainable development, to clarify on the co-operative principles, and to drive the practical approaches which can form the skillful co-operators and are benefit for members and community.

The research findings reveal that, under the current co-operative circumstances, the co-operative leaders and people involved are accustomed to the government support, thus their co-operative ideas are in the contrary to the co-operative identity – self help organization. This can be seen from the requirement for an amendment of co-operative laws related to associate members, etc. However, the strategic framework of the second co-operative development plan (2007 – 2011) has directed the development to the valued co-operative system. This is considered as the 'new order' which all relevant sectors have to work cooperatively to drive all 5 strategies in order to achieve the common goal. Next stage of the research projects should emphasize the pursuit and creation of the co-operative models in order to provide an empirical data for the co-operative context to improve living

circumstances of members and community. This will be 'best practice' and can build confidence to those related to the co-operative development. The followings are the important research issues.

First, **area-based research projects** which will be employed to develop the co-operative leaders' model consist of the valued co-operative model, the area-based network model, and the Young Co-ops. Second, **the research projects dedicated to connect the supply chain** are comprised of goods and service business network model and the co-operative business groups. Last but not least, **the research projects dedicated to develop the supporting system and essential infrastructure** consist of, for instance, the approach to develop the co-operative monetary system through self-help and cooperation, the approach to develop the co-operative informative society, the approach to campaign the co-operative values to the nation, self-help principles co-operative learning center, and the approach to create the co-operative learning environment through in the academic institutions.

สารบัญ

	หน้า	
คำนำ		
บทสรุปผู้บริหาร	(ก)	
Executive Summary	(ข)	
สารบัญ	(๑)	
สารบัญรูป	(๓)	
สารบัญตาราง	(๔)	
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความเป็นมาของการวิจัย	1
	วัตถุประสงค์	2
	ผลงานที่คาดหวัง	3
	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	3
	ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย	3
บทที่ 2	การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
	กรอบคิดหลักของการวิจัย : การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า	11
	บริบทการสหกรณ์ไทย : มิติการพัฒนาเชิงคุณค่าสู่ความเป็นองค์กรธุรกิจฐานสังคม	12
	สถานะของชุดโครงการวิจัยกับบริบทการพัฒนาการสหกรณ์ไทย	13
บทที่ 3	ผลลัพธ์จากการวิจัย	17
	เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก	17
	เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	23
	เครือข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช	27
	เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม	32
	เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์	36
	เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย	39
	เครือข่ายคุณค่าผลไม้	44
	เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง	53
	เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า	58
	เครือข่ายคุณค่ายางพารา	61
	เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์	68
		(๑)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การวิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัย	77
การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า : ความพร้อมของทีมวิจัย	78
การวิเคราะห์กระบวนการ : การปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัย	79
การวิเคราะห์ผลลัพธ์จากการวิจัย	80
บทที่ 5	
ข้อค้นพบจากการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับทิศทางการวิจัยในระยะต่อไป	98
ข้อค้นพบจากการวิจัย	98
ข้อเสนอแนะสำหรับทิศทางการวิจัยในระยะต่อไป	102
เอกสารอ้างอิง	
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 : ตารางแสดงการประชุมของชุดโครงการ	1-1
ภาคผนวกที่ 2 : ภาพกิจกรรม	2-1
ภาคผนวกที่ 3 : สื่อประชาสัมพันธ์ของชุดโครงการ	3-1

สารบัญรูป

	หน้า	
รูปที่ 1.1	พื้นที่การดำเนินการ โครงการวิจัยภายใต้ชุด โครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการ สหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม	4
รูปที่ 1.2	กรอบดำเนินการชุดโครงการวิจัย	6
รูปที่ 2.1	Portfolio matrix analysis ในการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในปี 2549	12
รูปที่ 2.2	กรอบคิดและทิศทางการพัฒนาการสหกรณ์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2	13
รูปที่ 2.3	กรอบแนวทางการดำเนินการของชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์อย่างเป็นระบบ ภายใต้การสนับสนุนจาก สกว.	14
รูปที่ 3.1	รูปแบบเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลกที่มีแกนนำเครือข่าย (Dominate network)	18
รูปที่ 3.2	กระบวนการดำเนินการวิจัย	20
รูปที่ 3.3	ผลิตภัณฑ์เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก	21
รูปที่ 3.4	โครงสร้างการบริหารงานเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก	22
รูปที่ 3.5	กระบวนการดำเนินการโครงการ ในการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม และการติดตามประเมินผล	29
รูปที่ 3.6	เครื่องหมายการค้า “ข้าวคุณธรรม”	33
รูปที่ 3.7	กระบวนการวิจัย เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย	41
รูปที่ 3.8	โครงสร้างการบริหารงานเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย	43
รูปที่ 3.9	กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง	57
รูปที่ 3.10	กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า	60
รูปที่ 3.11	วิธีการตลาดยางพาราไทย	63
รูปที่ 3.12	ภาคีพันธมิตรการทำธุรกิจยางพาราของ สกก.ย่านตาขาว จำกัด	64
รูปที่ 3.13	กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ายางพารา	67
รูปที่ 3.14	กระบวนการจัดทำเว็บไซต์ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์	70
รูปที่ 3.15	แสดงหน้าแรกของเว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th	71
รูปที่ 3.16	แสดงกราฟของจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์เฉลี่ย ตั้งแต่ พ.ศ. 51 ถึง ก.พ. 52	72
รูปที่ 3.17	กระบวนการจัดทำและเผยแพร่วารสาร	72
รูปที่ 4.1	โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัย	77
รูปที่ 4.3	ผลผลิตจากการวิจัย	81
รูปที่ 4.4	กระบวนการวิจัยเชื่อมโยงเครือข่ายและมีทิศทางการพัฒนา	81

สารบัญรูป (ต่อ)

		หน้า
รูปที่ 4.5	ผลกระทบจากชุดโครงการวิจัย	90
รูปที่ 5.1	บทวิเคราะห์สำหรับทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์สู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า	101
รูปที่ 5.2	ระบบการวิจัยที่จำเป็นในระยะต่อไป	103

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	รายละเอียดการฝึกอบรมผู้นำ ภายใต้หลักสูตรตัวแบบ	30
ตารางที่ 4.1	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านความพร้อมของทีมวิจัยของชุดโครงการ	79
ตารางที่ 4.2	ผลการวิเคราะห์วิจัยด้านกระบวนการ : การปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัย ภายใต้ชุดโครงการฯ	80
ตารางที่ 4.3	ข้อค้นพบจากการวิจัย	82
ตารางที่ 4.4	ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯ ในรูปของเครือข่าย	84
ตารางที่ 4.5	ความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ	89
ตารางที่ 4.6	การประเมินผลกระทบของการที่ชุดโครงการวิจัยฯ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในมิติของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554)	91
ตารางที่ 4.7	รายชื่อสหกรณ์และกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายฯ และมีการริเริ่มการบริหารจัดการในเชิงคุณค่า	92
ตารางที่ 4.8	การมีส่วนร่วมในการวิจัยของชุดโครงการของผู้นำสหกรณ์ฝ่ายจัดการสหกรณ์ และผู้นำชุมชน	96

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

การดำเนินการชุดโครงการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ในครั้งนี้อยู่ภายใต้ระบบการวิจัยด้านสหกรณ์ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2543 โดยเริ่มต้นจากการสืบค้นและรวบรวมงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการด้านสหกรณ์ การพัฒนากรอบคิดการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ และต่อมาได้ขยายผลไปเป็นชุดโครงการวิจัยแนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่ 9 จังหวัด ชุดโครงการการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2551 นั้น มีผลลัพธ์จากการวิจัยทั้งในรูปสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยด้านสหกรณ์และชุดความรู้ที่นำไปใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ในลักษณะของการยกระดับการพัฒนาสหกรณ์ไปสู่การสร้างระบบสหกรณ์เชิงคุณค่า ซึ่งจะช่วยให้สหกรณ์มีบริบทในการดำเนินงานที่สามารถนำประโยชน์คืนกลับสู่สมาชิกและชุมชนบนวิถีทางการดำเนินงานของสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจฐานสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

ชุดความรู้ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องที่เรียกว่า “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” นั้นได้ถูกนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์ ทั้งฉบับที่หนึ่งและฉบับที่สองโดยมีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์การพัฒนา “มุ่งสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการนำพาสังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ในช่วงสิ้นสุดระยะเวลาของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 ในปี 2554 โดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ดังกล่าวด้วยการดำเนินการชุดโครงการวิจัย ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ ที่มุ่งเน้นการดำเนินการโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างตัวแบบ การสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าที่สหกรณ์ กลุ่ม/องค์กร และองค์การธุรกิจในพื้นที่จังหวัดและการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกันในการจัดวางระบบฐานข้อมูล ระบบธุรกิจและเวทีเรียนรู้เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ได้แก่ โครงการเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก โครงการเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า

กลุ่มโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงโซ่อุปทาน เป็นการดำเนินการโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรทั้งที่เป็นสหกรณ์ กลุ่ม/องค์กรชุมชน และธุรกิจเอกชนที่มาร่วมมือกันในการบริหารจัดการ โซ่อุปทานที่จะนำสินค้าและบริการของสหกรณ์ จากสมาชิกสหกรณ์กระจายสู่

กลุ่มเป้าหมายการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิก โดยมีเป้าหมายระยะยาวที่จะสร้างระบบการค้าที่เป็นธรรม (fairtrade) โครงการวิจัยในกลุ่มนี้ ได้แก่ เครื่องชั่งคุณค่าข้าวคุณธรรม เครื่องชั่งคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย เครื่องชั่งทองคำที่ชุมชนชนเชิงอนุรักษ์ เครื่องชั่งคุณค่าผลไม้ เครื่องชั่งคุณค่ามันสำปะหลัง เครื่องชั่งคุณค่ายางพารา และเครื่องชั่งคุณค่ากระจายสินค้า

กลุ่มโครงการวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบบสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในการพัฒนาการสหกรณ์โดยจะมุ่งไปในการขยายผลเครื่องชั่งที่ก่อเกิดจากการดำเนินการวิจัยด้านสหกรณ์ที่ผ่านมาให้กว้างขวางขึ้น และประสานความร่วมมือให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนา ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เครื่องชั่งที่สำคัญ ๆ ได้แก่ เครื่องชั่งนักวิจัย เครื่องชั่งผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องชั่งนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า เครื่องชั่งผู้ตรวจสอบกิจการ เครื่องชั่งพระสงฆ์กับการพัฒนาสหกรณ์ เครื่องชั่งผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการโครงการเครื่องชั่งสารสนเทศด้านสหกรณ์ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาเว็บไซต์และวารสารคนสหกรณ์ที่จะสร้างโอกาสการเข้าถึงระบบสารสนเทศด้านสหกรณ์และความรู้ที่เกี่ยวข้องแก่ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์และในระยะยาวจะพัฒนาไปสู่คลังความรู้ (Knowledge base) และก่อเกิดเป็นสังคมทางปัญญา (Wisdom society) ในหมู่ผู้นำและนักสหกรณ์ ซึ่งถือเป็นจุดคานงัดที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการสหกรณ์ในทิศทางพัฒนาจากบนลงล่าง (Top-down development) ไปเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน (Bottom-up development) ซึ่งเป็นวิถีทางที่แท้จริงของการสหกรณ์ อันจะนำไปสู่ระบบการพึ่งพาและร่วมมือกันอย่างมีพลังของการสหกรณ์ เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์อย่างเข้มแข็ง

การดำเนินการของชุดโครงการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยโครงการย่อยทั้งสิ้น 11 โครงการ ซึ่งมีบางโครงการที่ดำเนินการสิ้นสุดระยะเวลาโครงการแล้วในเดือนมีนาคม 2552 แต่บางโครงการยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการวิจัย โดยผู้ประสานงานชุดโครงการจะได้ประมวลข้อสรุปสำหรับการดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการในช่วงระยะเวลาเดือนเมษายน 2551 – มีนาคม 2552

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 สร้างเครื่องชั่งนักวิจัย นักสหกรณ์ และเครื่องชั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการสร้างระบบการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาขบวนการสหกรณ์และระบบการค้าที่เป็นธรรม

1.2.2 สร้างระบบการวิจัยด้านสหกรณ์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาขบวนการสหกรณ์สู่การเป็นระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าตามวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ไทย และระบบการค้าที่เป็นธรรม

1.2.3 สนับสนุนและประสานงานโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการทั้ง 3 กลุ่ม ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาเครื่องชั่งที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ที่มีคุณค่าและระบบการค้าที่เป็นธรรม

1.3 ผลงานที่คาดหวัง

1.3.1 ได้ชุดความรู้ จากกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นจุดคานงัดในการขับเคลื่อน การพัฒนาการสหกรณ์ที่จะนำไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าที่เกิดจากการพึ่งพาและร่วมมือกันอย่างเป็น รูปธรรม

1.3.2 เกิดสังคมเรียนรู้ ภายใต้อุปกรณ์นักวิจัย เครื่องมือผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือนักสหกรณ์ และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคขบวนการ

1.3.3 การสร้างฐานข้อมูลและเครือข่ายสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสหกรณ์ เพื่อ นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการสหกรณ์อย่างยั่งยืน

1.3.4 ความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคขบวนการ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์อย่างมีแบบแผนตามเอกลักษณ์ของการ สหกรณ์อย่างแท้จริง

1.4 ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1.4.1 การปรับกระบวนการทัศน์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสหกรณ์ไทย เพื่อการบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาสหกรณ์ตามอัตลักษณ์อย่างถูกต้อง

1.4.2 การปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ในทุกระดับ ไปในทิศทางที่จะนำ ประโยชน์สู่สมาชิก ชุมชน และสังคม

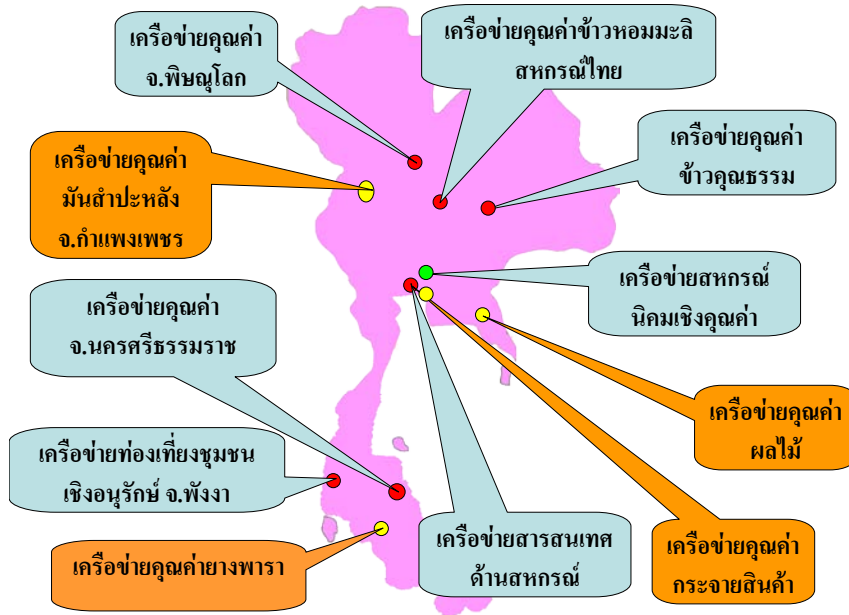
1.4.3 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสหกรณ์ภายใต้ชุดความรู้จากการวิจัยให้ก่อเกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

1.5 ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

1.5.1 พื้นที่การดำเนินการ โครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการประกอบด้วย 11 โครงการย่อย ได้แก่โครงการเครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ที่เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นไปในการสร้างระบบสนับสนุน และโครงการย่อยต่างๆ อีก 10 โครงการ ได้แก่ (รูปที่ 2.1)

- 1) เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก
- 2) เครือข่ายสหกรณ์นิคม
- 3) เครือข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 4) เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม
- 5) เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์จังหวัดพังงา
- 6) เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

- 7) เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า
- 8) เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง
- 9) เครือข่ายคุณค่าผลไม้
- 10) เครือข่ายคุณค่ายางพารา

รูปที่ 1.1 พื้นที่การดำเนินการ โครงการวิจัยภายใต้ชุด โครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม”

1.5.2 กรอบการดำเนินการชุดโครงการวิจัย

กรอบการดำเนินการชุดโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ที่ได้จากการวิจัยของชุดโครงการมาต่อขยายผลในการขับเคลื่อนเครือข่าย 3 รูปแบบ ได้แก่ เครือข่ายเชิงพื้นที่ เครือข่ายที่มุ่งเน้นไปที่การเชื่อมโยงโซ่อุปทาน และเครือข่ายที่มุ่งสร้างระบบสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ กระบวนการดำเนินการของชุดโครงการ จำแนกออกเป็น 2 ส่วน (รูปที่ 1.2)

1) ส่วนแรก : เป็นการดำเนินการกิจกรรมของทีมประสานงานกลาง ที่ทำหน้าที่ในเรื่องการสร้างเวทีเรียนรู้และการประสานงานกับทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้ภารกิจที่มุ่งมั่นในการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยทุกทีมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ร่วมกัน

1.1) การสร้างเวทีเรียนรู้ จะเป็นการดำเนินการที่ทีมประสานงานกลางนำชุดความรู้หลัก คือ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า”¹ และชุดความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การค้าที่เป็นธรรม การบริหารจัดการโซ่อุปทาน ทฤษฎีเกมกับการประยุกต์ในการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า การสร้างแบรนด์ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสหกรณ์ การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการเชิงบูรณาการในสหกรณ์²

1.2) การประสานความร่วมมือกับทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขบวนการสหกรณ์ในและต่างประเทศ สถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ หน่วยงานรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรธุรกิจเอกชนภายใต้โซ่อุปทานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าของโครงการวิจัยต่าง ๆ

1.3) การจัดเวทีถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้ ภายใต้เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิและเครือข่ายนักวิจัย เป็นการดำเนินการของทีมประสานงานกลางเพื่อนำข้อมูลป้อนกลับจากการติดตามแนะนำการขับเคลื่อนการวิจัยในภาคสนาม ตลอดจนข้อมูลข่าวสารและชุดความรู้ที่สืบค้นได้โดยกลไกของศูนย์สารสนเทศสหกรณ์มาถอดบทเรียนร่วมกันระหว่างทีมประสานงานกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิจัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการวิจัยแต่ละโครงการ

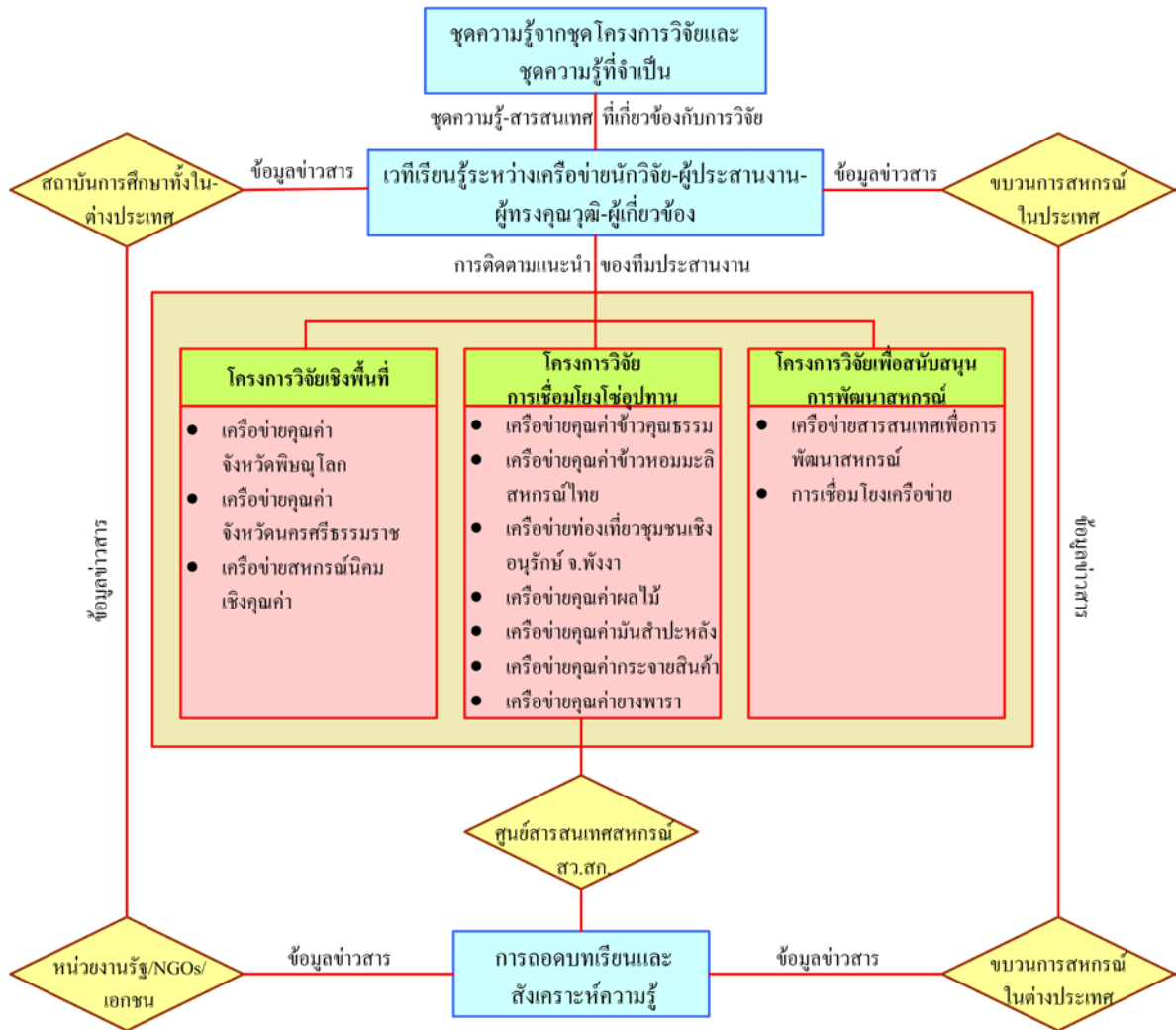
1.4) การดำเนินการศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ที่ทีมประสานงานกลางจะได้ดำเนินการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์ผ่านกลไกของศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ใน 2 รูปแบบ คือสารสนเทศผ่านเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต (<http://www.cai.ku.ac.th>) และวารสารคนสหกรณ์³ เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานในด้านระบบข้อมูลข่าวสารที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ส่วนที่ 2: เป็นการดำเนินการในส่วนของทีมวิจัยชุดย่อยจำนวน 11 โครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้ (รูปที่ 1.2)

¹ รายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 2 ในหัวข้อกรอบคิดหลักของการวิจัย

² รายละเอียดเพิ่มเติมในรูปที่ 4.2

³ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมข้อ 3.11

รูปที่ 1.2 กรอบดำเนินการชุดโครงการวิจัย

2.1) กลุ่มโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ :

1. เครื่องข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก

หัวหน้าโครงการวิจัย : วิรัช วาณิชชานกุล
 หัวหน้าโครงการวิจัยร่วม: อติศัย ประไพศรี

คำถามวิจัย

1. แนวทางการขยายเครือข่ายธุรกิจที่มี สกต. เป็นแกนนำ บนหลักการของ “เครือข่ายคุณค่า” ควรเป็นอย่างไร
2. เครื่องมือสำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือบนหลักการสหกรณ์ แก่ผู้นำสหกรณ์ควรเป็นอย่างไร
3. ตัวแบบสำหรับฐานข้อมูลที่จะสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า เป็นอย่างไร

2. เครื่องข่ายคุณค่า จ.นครศรีธรรมราช

หัวหน้าโครงการวิจัย : ยินดี เจ้าแก้ว

คำถามวิจัย

1. รูปแบบ เครื่องมือ และกระบวนการปลูกจิตสำนึก ความร่วมมือ แก่ผู้นำสหกรณ์ เพื่อให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ และ เครื่องข่ายคุณค่าควรเป็นอย่างไร
2. แนวทางสำหรับการพัฒนาความร่วมมือให้แก่ผู้นำ ตามข้อ 1 มีอะไรบ้าง และแต่ละแนวทางมีข้อดี ข้อด้อย อย่างไร
3. การพัฒนาผู้นำตามแนวทางต่างๆ มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของเครือข่ายที่เป็นอยู่อย่างไรบ้าง

3. เครื่องข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า

หัวหน้าโครงการวิจัย : ประพสิทธิ์ โทคา

คำถามวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาสหกรณ์นิคมอย่างเป็นระบบ เพื่อก่อให้เกิดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินและนำ ประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชนควรมีทิศทาง อย่างไร
2. แนวทางปฏิบัติสำหรับการพัฒนาสหกรณ์นิคมสู่ การเป็นสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่าที่จะก่อให้เกิดการ ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสม โดยมี สหกรณ์เป็นแกนประสาน เป็นอย่างไร
3. ตัวแบบสำหรับฐานข้อมูลที่จะสนับสนุนการ พัฒนาสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่าเป็นอย่างไร

2.2) กลุ่มโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นในการเชื่อมโยงโซ่อุปทาน :

4. เครื่องข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

หัวหน้าโครงการวิจัย : นิคม เพชรผา

คำถามวิจัย

1. ตัวแบบการปลูกจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ในกลุ่มชาวนาผู้ปลูกข้าวคุณธรรม ควรเป็น อย่างไร จึงจะก่อให้เกิดการพัฒนาวิถีชีวิตชาวนา ในทิศทาง “ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา” ตามที่ตั้งใจ
2. แนวทางการขยายผล “เครือข่ายคุณค่าข้าว คุณธรรม” เพื่อการสร้างระบบการผลิต และ การค้าข้าวที่เป็นธรรม ควรเป็นอย่างไร

5. เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

หัวหน้าโครงการวิจัย : บุญเกิด ภานนท์

หัวหน้าโครงการวิจัยร่วม: วันชัย จันทน์ประเสริฐ

คำถามวิจัย

1. แนวทางการเชื่อมโยงธุรกิจภายใต้ห่วงโซ่อุปทาน ที่มีสหกรณ์การเกษตรเกษตรพิสัย จำกัด เป็นแกนนำ จะทำอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายร่วมของภาคีพันธมิตร ตามแนวทางของเครือข่ายคุณค่า
2. เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจข้าวหอมมะลิ ควรเป็นอย่างไร
3. แนวทางการบริหารจัดการของเครือข่ายธุรกิจข้าวหอมมะลิ ควรดำเนินการอย่างไร จึงจะเกิดความยั่งยืน

6. เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ จ.พังงา

หัวหน้าโครงการวิจัย : นารถพงศ์ สุนทรนนท์

คำถามวิจัย

1. เครื่องมือในการปรับกระบวนการทัศน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ควรเป็นอย่างไร
2. แนวทางการขยายผลไปสู่ภาคีพันธมิตรสำหรับผู้ประกอบการที่สนใจควรดำเนินการอย่างไร
3. แนวทางการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนอนุรักษ์เป็นอย่างไร
4. แนวทางการสนับสนุนของรัฐที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

7. เครือข่ายคุณค่าผลไม้

หัวหน้าโครงการวิจัย : ศศิธร วิเศษ

คำถามวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐานและตรงตามความต้องการของตลาด
2. รูปแบบการทำสวนผลไม้คุณภาพ ของเกษตรกร และสมาชิกสหกรณ์ ที่จะก่อให้เกิดการสร้าง “เครือข่ายการเรียนรู้” และเป็นผลดีต่อเกษตรกรควรเป็นอย่างไร

8. เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง

หัวหน้าโครงการวิจัย : ธวิษ สุธศากร

3. รูปแบบและกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแม่ข่ายควรมีบทบาทอย่างไรในการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายการผลิตผลไม้คุณภาพ
4. กลไกการส่งเสริมจากภาครัฐ ควรเป็นอย่างไร

คำถามวิจัย

1. ตัวแบบการทำไร่มันสำปะหลังภายใต้เครือข่ายสหกรณ์การเกษตรที่จะนำผลประโยชน์สูงสุดกลับคืนสู่สมาชิก ควรเป็นอย่างไร
2. รูปแบบและกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจมันสำปะหลังภายใต้โซ่อุปทานที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแม่ข่าย ควรเป็นอย่างไร จึงจะก่อให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและเศรษฐกิจสังคมโดยรวม
3. กลไกการส่งเสริมจากภาครัฐ ควรเป็นอย่างไร

9. เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

หัวหน้าโครงการวิจัย : ดวงทิพย์ ระเบียบ

คำถามวิจัย

1. ชนิด รูปแบบ กระบวนการจัดหาและกระจายสินค้าสหกรณ์และชุมชน เพื่อช่วยเผยแพร่ภาพลักษณ์สหกรณ์และชุมชนแก่กลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางการจำหน่ายร้าน ไปรษณีย์ไทยและพันธมิตรธุรกิจ ควรเป็นอย่างไร
2. ระบบการบริหารจัดการเครือข่ายฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนควรเป็นอย่างไร
3. รัฐควรเข้ามาหนุนเสริมอย่างไร

10. เครือข่ายคุณค่ายางพารา

หัวหน้าโครงการวิจัย : สานิต เก้าเอี้ยน

หัวหน้าโครงการวิจัยร่วม : นุชรินทร์ อยู่อำไพ

คำถามวิจัย

1. รูปแบบการบริหารจัดการของสหกรณ์เพื่อเชื่อมโยงจากกระบวนการผลิตของสมาชิกและการดำเนินธุรกิจของเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานควรทำอย่างไร
2. ช่องทางการตลาดทางเลือกใหม่สำหรับสหกรณ์

เพื่อลดข้อจำกัดของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและสหกรณ์และเชื่อมโยงไปสู่ตลาดปลายทางจะต้องทำอย่างไร

3. รูปแบบและกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายยางพาราตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งออกที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนนำภายใต้โซ่อุปทานควรมีรูปแบบอย่างไร
4. กลไกของรัฐที่ช่วยหนุนเสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อย่างยั่งยืนนั้นควรช่วยในลักษณะใดบ้าง

2.3) กลุ่มโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ :

11. เครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์

หัวหน้าโครงการวิจัย : จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

คำถามวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้สามารถเข้าถึงผู้นำและฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์ทุกระดับ
2. เพื่อพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ ผ่านกลไกวารสารสหกรณ์ (co-op : magazine Thailand) ให้สามารถเข้าถึงผู้นำและฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์ทุกระดับ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นกรอบคิดหลักของการวิจัย และสถานะของชุดโครงการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทการสหกรณ์ไทย ซึ่งจะได้นำเสนอบริบทการสหกรณ์ไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กรอบคิดหลักของการวิจัย : การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า

ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” เป็นผลลัพธ์จากการถอดบทเรียนภายใต้ชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ในระยะขยายเวลา” โดยกลุ่มนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำสหกรณ์ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ใช้เวทีเรียนรู้ร่วมกันถอดบทเรียนที่ต่างคนต่างได้จากการปฏิบัติงานวิจัยในพื้นที่การวิจัยอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 4 ปี ระหว่างปี 2547-2551 จึงสรุปเป็นกรอบคิด “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ดังนี้

2.1.1 นิยาม

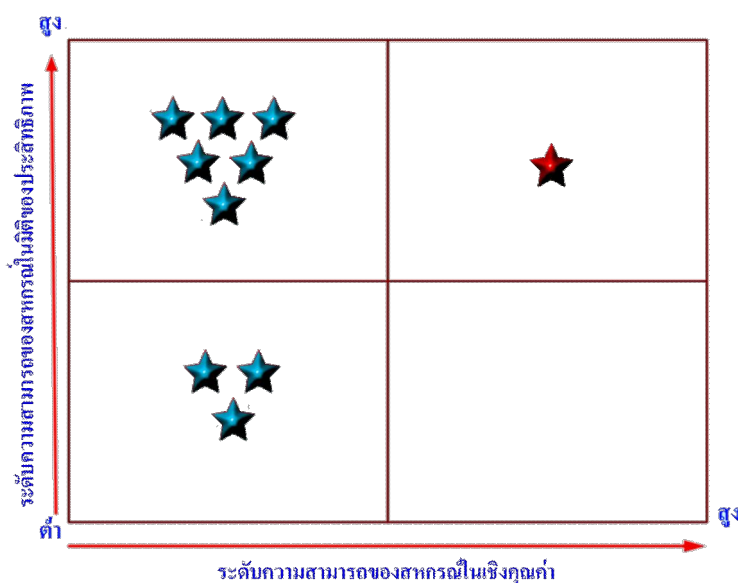
“วงสัมพันธ์เชิงคุณค่าของกลุ่มองค์กรพันธมิตรในระยะยาว ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เน้นการเรียนรู้ คู่ประสิทธิภาพของภาคีและคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก”

2.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า ประกอบด้วย ปัจจัย 2 กลุ่ม

- 1) ปัจจัยด้านทีมวิจัย/ทีมสนับสนุน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่
 - นักวิจัยมีความเข้าใจในกรอบคิดและกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่าย
 - มีจิตวิญญาณของนักพัฒนา
 - มีทักษะของการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม
 - มีการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อการบรรลุเป้าหมายการเชื่อมโยงเครือข่าย
- 2) ปัจจัยด้านกลุ่ม/องค์กรที่เข้าร่วมในภาคีเครือข่าย มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่
 - จิตสำนึกความร่วมมือของผู้นำองค์กร
 - ความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้นำองค์กร
 - ความตระหนักเห็นความสำคัญของเครือข่ายคุณค่า
 - ภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์

2.2. บริบทของการสหกรณ์ไทย : มติการพัฒนาเชิงคุณค่าสู่ความเป็นองค์กรธุรกิจฐานสังคม

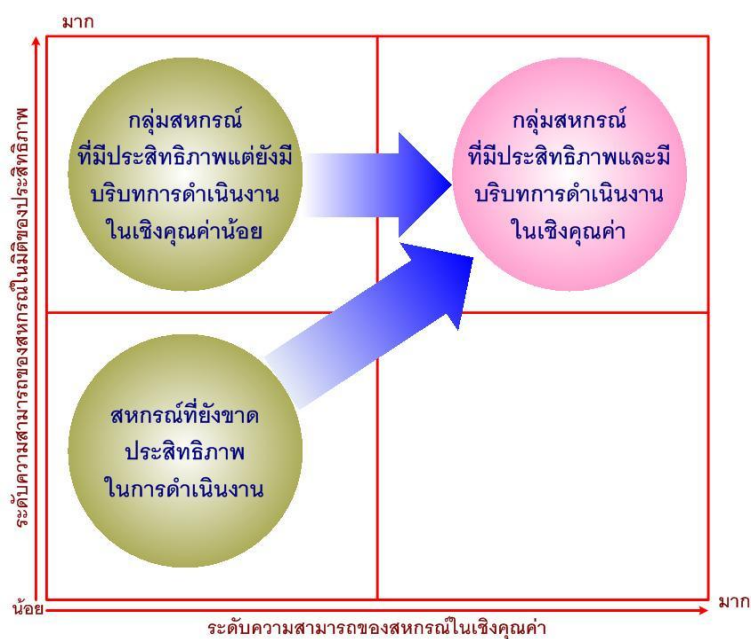
นับตั้งแต่รัฐได้นำเอาวิธีการสหกรณ์เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลากว่า 94 ปีแล้วนั้น จากข้อมูลของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในปี 2551 ซึ่งให้เห็นบริบทการดำเนินงานของสหกรณ์ว่า มีสหกรณ์ดำเนินงานอยู่จำนวน 7,535 สหกรณ์ (เป็นกลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 60 เป็นกลุ่มสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 40) มีจำนวนสมาชิกสหกรณ์ 10 ล้านคน (อยู่ในกลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 60 อยู่ในกลุ่มสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 40) มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 9 แสนล้านบาท (เป็นของสหกรณ์ภาคการเกษตรร้อยละ 11 เป็นของสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 89) มูลค่าธุรกิจของสหกรณ์ มีมูลค่าทั้งสิ้น 1 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของ GDP ของประเทศในปีเดียวกัน และพบว่ามีสหกรณ์ที่ดำเนินการขาดทุนและไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 24 ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวคล้ายคลึงกับการประเมินสถานการณ์ของสหกรณ์ในช่วงปี 2549 ของ จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ ภายใต้โครงการยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2⁴ โดยได้นำเอาวิธีการของ Portfolio matrix analysis มาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยชี้ให้เห็นว่า มีสหกรณ์เพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีบริบทการดำเนินงานในเชิงคุณค่าที่น่าประ โยชน์สู่สมาชิก สหกรณ์ร้อยละ 60 มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีบริบทการดำเนินงานเชิงคุณค่าอยู่ในระดับต่ำ และพบว่าสหกรณ์ประมาณร้อยละ 30 ที่ประสบปัญหาขาดทุนและมีปัญหาเรื่องการควบคุมภายในไม่ได้มาตรฐาน (รูปที่ 2.1)

รูปที่ 2.1 Portfolio matrix analysis ในการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในปี 2549

⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ใน จุฑาทิพย์ ภัทราวาท, การนำยุทธศาสตร์การสร้างคุณค่าเพื่อการพัฒนาการสหกรณ์ไทย, 2552

ภายใต้ความพยายามของเครือข่ายนักวิจัยเชิงคุณค่า โดยมีสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์เป็นแกนนำ และโอกาสที่ได้มีโอกาสเป็นทีมที่ปรึกษาการยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 ต่อเนื่องจากที่ได้มีส่วนร่วมในการยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 1 จึงได้นำชุดความรู้การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า ไปสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคขบวนการ ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารสหกรณ์ไปในแนวทางของกรอบคิดและทิศทางของระบบสหกรณ์เชิงคุณค่า โดยมุ่งเน้นไปในการยกระดับขีดความสามารถในมิติด้านประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของสหกรณ์ควบคู่ไปกับการยกระดับขีดความสามารถในการนำคุณค่า (บริการ) ผู้สมาชิกและชุมชน ดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 กรอบคิดและทิศทางการพัฒนารสหกรณ์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2

2.3. สถานะของชุดโครงการวิจัยกับบริบทการพัฒนาการสหกรณ์ไทย

นับตั้งแต่ปี 2543 ที่ได้มีการริเริ่มการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับสหกรณ์อย่างเป็นระบบตามกรอบแนวทางการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนทางวิจัย (สกว.) โดยเริ่มตั้งแต่การดำเนินการ โครงการวิจัย “บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ด้านสหกรณ์ในประเทศไทย” โครงการวิจัย “กรอบคิดการพัฒนาขบวนการสหกรณ์” ชุดโครงการวิจัย “การเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรในพื้นที่ 9 จังหวัด” ชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน” และชุดโครงการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” (รูปที่ 2.3)

รูปที่ 2.3 กรอบแนวทางการดำเนินการของชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์อย่างเป็นระบบภายใต้การสนับสนุนจาก สกว.

รายละเอียดดังรูปที่ 2.3 จะชี้ให้เห็นว่าได้นำผลลัพธ์และชุดความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ตั้งแต่ริเริ่มดำเนินการในปี 2543 กล่าวคือ ได้มีการนำประเด็นข้อคิดมาเคลื่อนงานวิจัย โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคขบวนการสหกรณ์ ในการจัดทำกรอบคิดการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ในช่วงปี 2545⁵ ซึ่งผลลัพธ์จากการวิจัยได้ถูกนำไปใช้ในการยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546-2549) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1) การปฏิรูปกรอบทิศทางการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ โดยแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 1 ได้กำหนดยุทธศาสตร์มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ที่จดทะเบียนตามกฎหมายและสหกรณ์ของภาคประชาชน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการริเริ่มจุดประกายความคิดที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีมุมมองของการร่วมมือกันเพื่อเกิดพลัง (Synergy) ของกลุ่ม/องค์กรและสหกรณ์ซึ่งมีอุดมการณ์ แนวคิด และแนวทางการดำเนินงานในฐานะองค์กรเศรษฐกิจฐานสังคม (Social Economy) และเริ่มมีการหาแนวทางการลดข้อจำกัดของการร่วมมือในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กรของภาคประชาชน

⁵ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน จุฑาทิพย์ กัทราวาท, รายงานวิจัยกรอบคิดการพัฒนาขบวนการสหกรณ์, 2545.

2) การจัดตั้งสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (สว.สก.) ตามประกาศสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2547 ให้มีสถานภาพเป็นหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้รับความเห็นชอบจาก คพช. ให้ทำหน้าที่เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการวิจัยและวิชาการเพื่อให้การสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ ภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สว.สก. นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมานั้น ได้เกิดเครือข่ายนักวิจัย นักวิชาการ และนักสหกรณ์ ที่มีแนวคิดมุ่งไปในมิติของการพัฒนาสหกรณ์เชิงคุณค่า โดยมีสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์เป็นแกนนำ⁶

ในระหว่างปี 2548-2550 ได้มีการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ที่ได้ต่อยอดนำชุดความรู้จากการวิจัยเดิมขยายผลดำเนินการวิจัยในวงกว้างในระดับพื้นที่จังหวัดทั้งสิ้น 45 จังหวัด ภายใต้ชุดโครงการ การเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรในพื้นที่ 9 จังหวัด และชุดโครงการ “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด” เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ผลลัพธ์และผลกระทบที่ได้จากการวิจัย ในช่วงเวลาดังกล่าว อาจสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

1) ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ซึ่งถูกนำไปใช้เป็นกรอบคิดและแนวปฏิบัติที่ช่วยยกระดับการดำเนินงานของขบวนการสหกรณ์ไปสู่ระบบสหกรณ์ที่จะนำคุณค่า (ประโยชน์) ผู้สมาชิกและชุมชน บนวิถีทางสหกรณ์ในฐานะการเป็นองค์กรอิสระ (Autonomous) ที่ยึดมั่นบนหลักการพึ่งพาและการร่วมมือกัน

2) ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ถูกนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) โดยมี คพช. เป็นแกนนำการพัฒนาตามกฎหมายสหกรณ์

3) การก่อเกิดกลุ่มทุนมนุษย์ ที่มีแนวคิดการพัฒนาการสหกรณ์ในมิติคุณค่า ได้แก่ เครือข่ายนักวิจัย จำนวน 300 คน เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คน เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสหกรณ์ 57 รูป เครือข่ายนักสหกรณ์เชิงคุณค่า 42 คน เครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการ 222 คน เครือข่ายผู้จัดการสหกรณ์ 38 คน⁷

4) เกิดการพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้แก่ผู้นำสหกรณ์ในมิติเชิงคุณค่าเพื่อการปลูกจิตสำนึกสหกรณ์ และปรับกระบวนการทัศน์แก่ผู้นำสหกรณ์ไปในทิศทางของการนำสหกรณ์เชิงคุณค่า เช่น หลักสูตรผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า หลักสูตรผู้นำสหกรณ์เชิงบูรณาการ หลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการอย่างชำนาญการ⁸

5) ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการขับเคลื่อน “ระบบสหกรณ์อย่างมีคุณค่า” ทั้งในรูปของการขับเคลื่อนการวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ และโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ได้แก่⁹

⁶ คุรยละเอียดเพิ่มเติมเรื่องสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ใน www.cai.ku.ac.th

⁷ คุรยละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องเครือข่ายใน www.cai.ku.ac.th

⁸ คุรยละเอียดเพิ่มเติม ในเรื่องหลักสูตรบริการวิชาการ www.cai.ku.ac.th

⁹ คุรยละเอียดเพิ่มเติม ในข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ www.cai.ku.ac.th

- ข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และวิทยาลัยการสหกรณ์ เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ (Co-operative College, Manchester, United Kingdom)
- ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ - กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (ชสอ.)
- ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และชมรมผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร
- ข้อตกลงความร่วมมือโครงการผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์อย่างมีคุณภาพระหว่างสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (กตส.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และเครือข่ายชุมนุมสหกรณ์

ในปัจจุบันการขับเคลื่อนโครงการวิจัย “การพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ที่กำลังดำเนินการอยู่ในช่วงเวลา ปี 2551-2552 นั้นมีบทบาทในฐานะการเป็นโครงการในแผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) ไปสู่แนวการปฏิบัติซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.5 ของโครงการภายใต้แผนดังกล่าว

บทที่ 3

ผลลัพธ์จากการวิจัย

การนำเสนอผลลัพธ์การวิจัยในที่นี้ จะเป็นการนำเสนอผลลัพธ์การวิจัยภายใต้การดำเนินการของชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ซึ่งประกอบไปด้วยการดำเนินการวิจัยในกลุ่มโครงการวิจัย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ ได้แก่ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก โครงการเครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราช โครงการเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า กลุ่มโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงโซ่อุปทาน ได้แก่ โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย โครงการเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ โครงการเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า โครงการเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง โครงการเครือข่ายคุณค่าผลไม้ โครงการเครือข่ายคุณค่ายางพารา และกลุ่มโครงการวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบบสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ ได้แก่ โครงการเครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ และการขยายผลการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าของทีมประสานงานกลางเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบการสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์

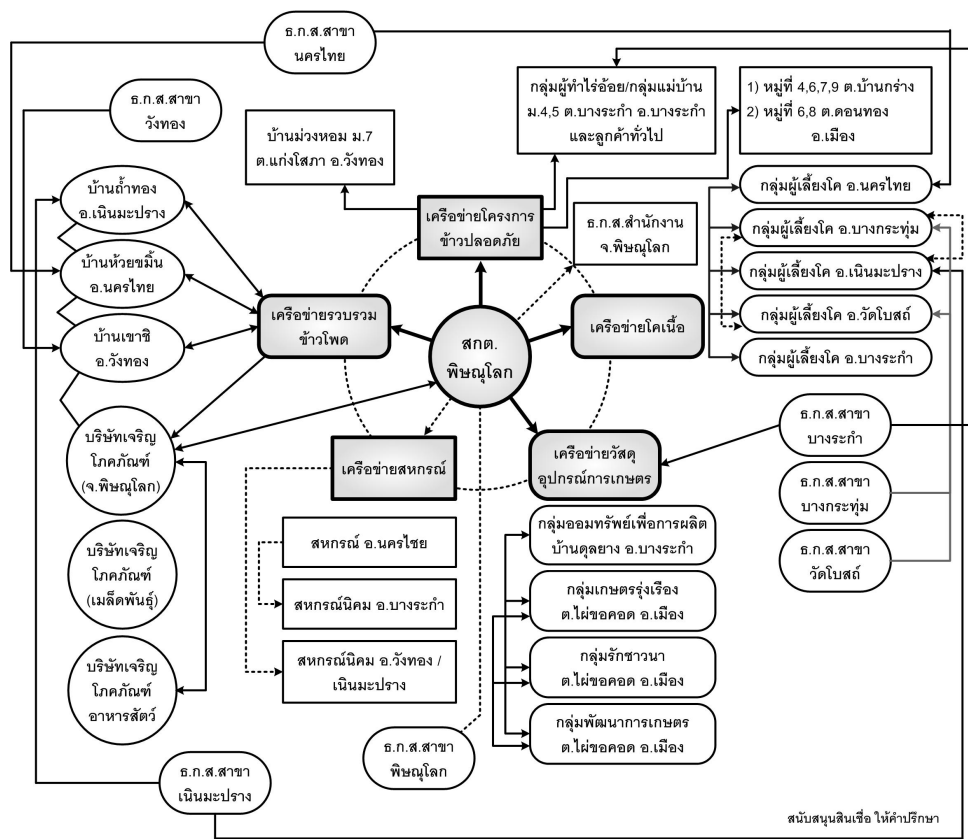
ผลลัพธ์การวิจัยของโครงการวิจัยชุดย่อย จำนวน 11 โครงการในที่นี้ จะนำเสนอ ณ จุดเวลาสิ้นสุดเดือนมีนาคม 2552 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บางโครงการได้ดำเนินการวิจัยสิ้นสุดแล้ว แต่บางโครงการวิจัยดำเนินการได้ครึ่งทาง และบางโครงการได้เริ่มดำเนินการไป 3 เดือน (กรณีของโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ายางพารา) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก

1.) ทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการ

การดำเนินการโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก เป็นการต่อยอดการดำเนินการโครงการวิจัยของทีมวิจัยเดิม ภายใต้ชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน” โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยระยะสิ้นสุดโครงการในปี 2548 ได้ออกมาเป็นเครือข่ายธุรกิจที่เกิดจากการรวมตัวกันของเครือข่ายที่สมัครใจมารวมมือกัน ทั้งหมด 5 เครือข่าย ประกอบด้วย เครือข่ายรวบรวมข้าวโพด เครือข่ายข้าวปลอดภัย เครือข่ายโคเนื้อ เครือข่ายธุรกิจวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และเครือข่ายสหกรณ์ โดยมีสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ชกส. พิษณุโลก จำกัด (ชกส. พิษณุโลก) เป็นแม่ข่ายและศูนย์ประสานงาน โดยมี ชกส. จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานสหกรณ์จังหวัดและสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานช่วยสนับสนุนและต่อยอดการดำเนินงาน สมาชิกของแต่ละภาคีเครือข่ายมีจำนวนมากพอสมควร เช่น เครือข่ายรวบรวมข้าวโพด ประกอบด้วยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด จำนวน 172 คน เครือข่ายข้าวปลอดภัยประกอบด้วยเกษตรกร

ผู้ปลูกข้าวที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 67 คน เครื่องข่ายโคเนื้อ ประกอบด้วยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 500 คน เครื่องข่ายธุรกิจวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ 365 คน เครื่องข่ายสหกรณ์ ประกอบด้วยสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 60 คน ตัวแบบของเครือข่ายคุณค่าพิชญ์โลกเป็นรูปแบบของเครือข่ายที่มีแกนนำเครือข่าย (Dominate network)¹⁰ ที่มีการดำเนินงานมุ่งเน้นไปที่การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับการประกอบอาชีพแก่สมาชิกของภาคีเครือข่าย การส่งเสริมให้สมาชิกลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตและเพิ่มช่องทางการตลาดแก่ผลผลิต โดยพบว่า บางเครือข่ายมีการเชื่อมโยงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และพบว่าบางเครือข่ายยังมีข้อจำกัด เรื่องระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน จึงเป็นเหตุจูงใจให้ทีมวิจัยจังหวัดพิชญ์โลกดำเนินการวิจัยต่อยอดในครั้งนี้¹¹ (รูปที่ 3.1)

รูปที่ 3.1 รูปแบบเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิชญ์โลกที่มีแกนนำเครือข่าย (Dominate network)

¹⁰ อ่านรายละเอียดเพิ่มใน วิรัช และคณะ, รายงานวิจัยเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิชญ์โลก, 2548

¹¹ อ่านรายละเอียดใน จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ, ชุดโครงการวิจัยการพัฒนาการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด, 2548 หน้า 123

2.) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อหาแนวทางพัฒนาเครือข่ายธุรกิจที่มี สกต. เป็นแกนนำ บนหลักการของ “เครือข่ายคุณค่า”
- 2.2 เพื่อสังเคราะห์ตัวแบบ สำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำองค์กรบนหลักการสหกรณ์

3.) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

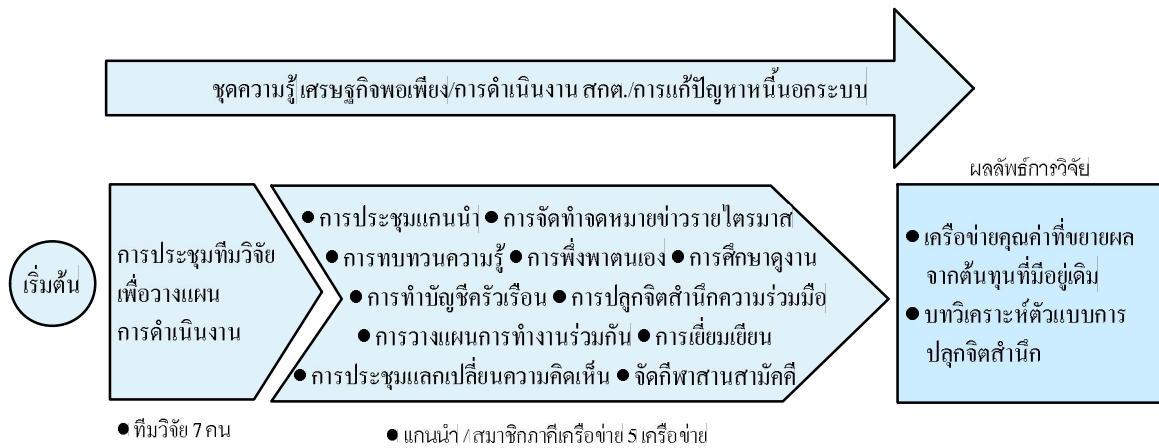
- 3.1 การขยายเครือข่ายธุรกิจในพื้นที่จังหวัด โดยมี สกต. เป็นแกนนำ
- 3.2 บทสังเคราะห์สำหรับตัวแบบกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือบนหลักการสหกรณ์

4.) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- 4.1 ผู้นำภาคีเครือข่ายมีศักยภาพและความพร้อมในการขับเคลื่อนการทำงานของเครือข่ายตามที่คาดหวัง
- 4.2 การยกระดับภาพลักษณ์ของ สกต. ในสายตาของสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กรอื่น ในฐานะที่ทำหน้าที่การตลาด เชื่อมโยงธุรกิจเพื่อประโยชน์ร่วมกันของภาคีพันธมิตร อันจะก่อให้เกิดพลังความร่วมมือในวงกว้าง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชน สังคมมากขึ้น
- 4.3 การสร้างพลังอำนาจการต่อรองในการทำธุรกิจด้านการตลาดของเครือข่ายธุรกิจที่มี สกต. เป็นแกนนำ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กลับสู่สมาชิก ซึ่งจะเป็นตัวแบบที่ดีที่จะขยายผลไปสู่จังหวัดอื่น ตามแผนงาน/โครงการ ภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2

5.) กระบวนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยของทีมวิจัย ในช่วง 12 เดือน (เม.ย.51-มี.ค.52) ได้มุ่งเน้นไปที่การใช้เวทีเรียนรู้ การประชุมแกนนำและภาคีเครือข่าย การเยี่ยมเยียน การศึกษาดูงาน การจัดทำจดหมายข่าวรายไตรมาส และการจัดกีฬาสามัคคี โดยมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและแกนนำของภาคีเครือข่าย 20 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 800 คน (รูปที่ 3.2)

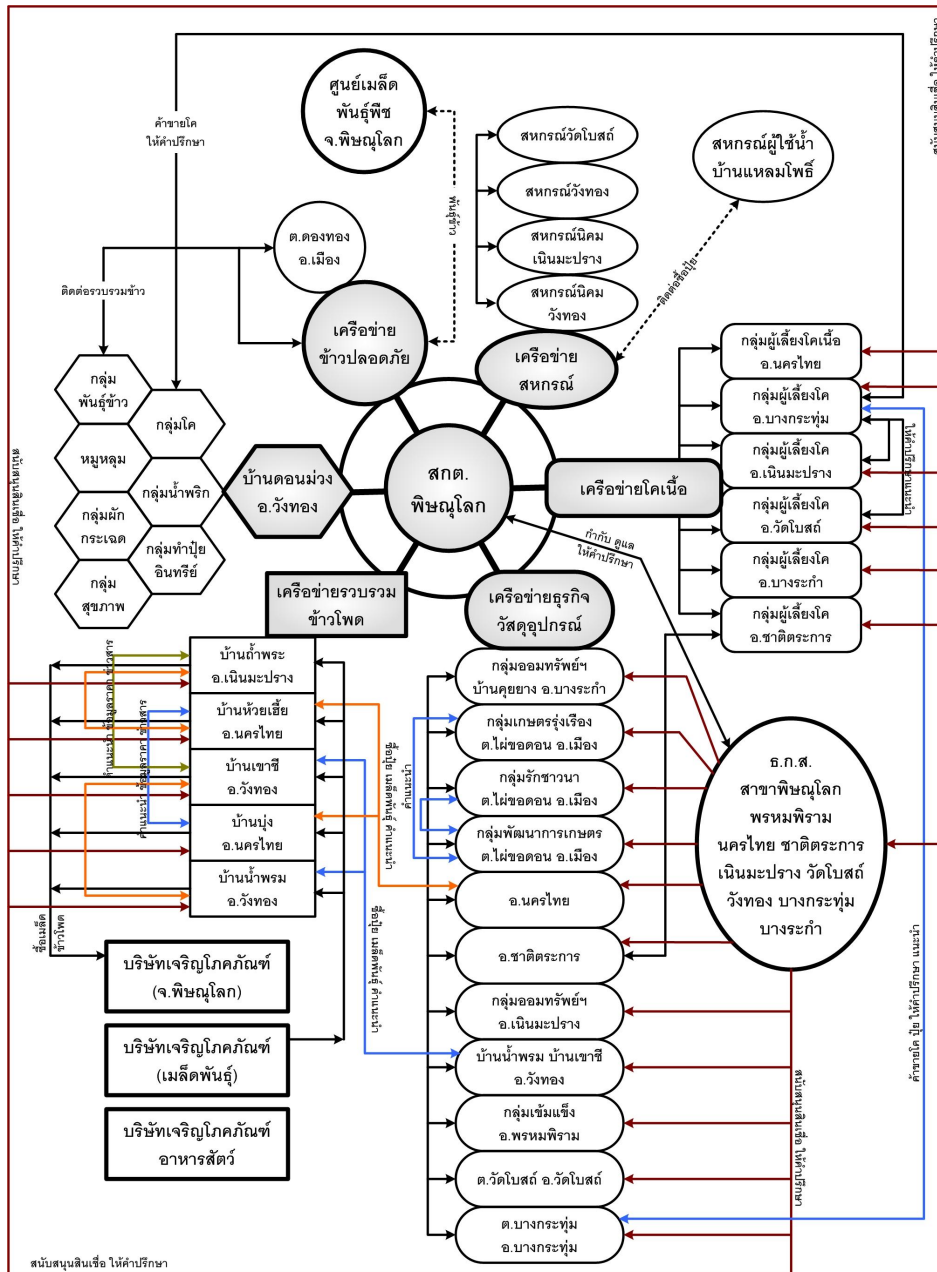

รูปที่ 3.2 กระบวนการดำเนินการวิจัย

6.) ผลการวิจัย

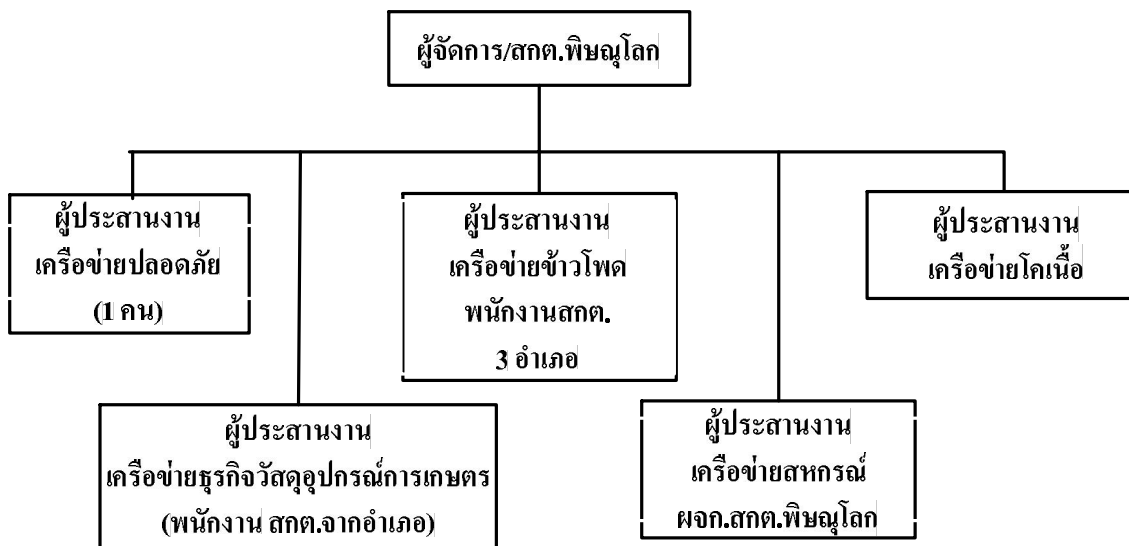
6.1 ผลลัพธ์การขยายเครือข่าย

ผลการดำเนินงานของทีมวิจัยมีรายละเอียด ดังรูปที่ 3.3 ประกอบด้วย 5 เครือข่าย และ 1 หมู่บ้าน โดยมี สกต. พิชญ์โลกเป็นแม่ข่ายในการประสานงาน เอื้ออำนวยและกระตุ้นให้แต่ละเครือข่ายเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์ความรู้ และภูมิปัญญาต่างๆ ที่สมาชิกสนใจ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจโคเนื้อ ธุรกิจรวบรวมข้าวโพด โดย สกต. ได้เปลี่ยนบทบาทหลักมาเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับเครือข่ายทำให้ สกต. มีพันธมิตรมากขึ้นและสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายมีอำนาจการต่อรองธุรกิจได้มากขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตภายใต้การพึ่งพาและร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น ดังรูปที่ 3.3

รูปที่ 3.3 ผลลัพธ์เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก

โดยผลการต่อยอดการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้มีการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 โครงสร้างการบริหารจัดการเครือข่าย ได้กำหนดให้ผู้จัดการ สกต. พิษณุโลกเป็นผู้กำกับดูแลเป็นหลักใน
 การเชื่อมประสานและขับเคลื่อน โดยมี รกส. สำนักงานจังหวัดพิษณุโลกเป็นที่ปรึกษาและมี
 ผู้ประสานงานของแต่ละเครือข่าย ซึ่งจะมีการประชุมกันทุกเดือนเพื่อรายงานความก้าวหน้าและปัญหา
 อุปสรรคของเครือข่าย (รูปที่ 3.4)

รูปที่ 3.4 โครงสร้างการบริหารงานเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก

6.2 ตัวแบบสำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำองค์กร บนหลักการสหกรณ์

เครื่องมือสำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำองค์กรบนหลักการสหกรณ์ ที่ทีมวิจัยนำมาใช้ มี 3 วิธี ได้แก่

1. การจัดประชุม พูดคุย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำความรู้จักคุ้นเคย และทำธุรกิจร่วมกัน
2. การจัดกีฬาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่าย คณะกรรมการ สกต. เจ้าหน้าที่ สกต. และเจ้าหน้าที่ ธกส. เพื่อกระชับความสัมพันธ์ ความสามัคคี และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้สังสรรค์ พบปะ พูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน
3. จดหมายข่าวชาวเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับราคารับซื้อ และการเปรียบเทียบราคารับซื้อของ สกต. และราคาตลาด แก่สมาชิก
4. การจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน

7.) ข้อค้นพบของทีมวิจัย

การรวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย สามารถแก้ไขปัญหาและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกของภาคีเครือข่ายที่เป็นเกษตรกร ดังนี้

7.1 การแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำโดยการพึ่งพาและร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไข เช่น กรณีการแก้ปัญหาราคาข้าวโพดตกต่ำโดยการเก็บข้าวโพดไว้อีก 1 ฤดู การแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ การเจรจาต่อรองธุรกิจกับบริษัทเอกชนเพื่อเพิ่มราคา

7.2 การเพิ่มพลังในการเจรจาต่อรองธุรกิจร่วมกัน

7.3 สกต.เปลี่ยนบทบาทจากเดิม มาช่วยอำนวยความสะดวกให้เครือข่ายได้มีเวทีเรียนรู้ที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหา ทั้งด้านการผลิต และการตลาด ทำให้ สกต. มีพันธมิตรธุรกิจมากขึ้น

7.4 การร่วมมือกันของภาคีพันธมิตร สามารถใช้หลักการพึ่งพาและร่วมมือกันลดต้นทุนการผลิต และสร้างแบรนด์สินค้าของเครือข่ายได้

8.) ข้อสังเกตของผู้ประสานงาน-ผู้ทรงคุณวุฒิ

ทีมวิจัยเสนอที่จะขอขยายเวลาออกไปอีก 6 เดือน เพื่อลงรายละเอียดสำหรับกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า และ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงาน เครือข่าย รายชื่อสมาชิกของแต่ละภาคีเครือข่าย ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน เครือข่ายมีข้อมูลเชิงประจักษ์ของกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือ และการสังเคราะห์ตัวแบบสำหรับกระบวนการปลูกจิตสำนึก

3.2 เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า

1.) ทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนการดำเนินการวิจัย

สหกรณ์นิคม คือสหกรณ์ที่จัดตั้งจากเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น โดยจดทะเบียนเป็นประเภทสหกรณ์นิคม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ราษฎรผู้ยากไร้ ซึ่งได้รับการจัดสรรที่ดินในห้อยู่ดีกินดี มีฐานะและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยวิธีการสหกรณ์ การจัดตั้งสหกรณ์นิคมใช้วิธีการและหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร การดำเนินงานของสหกรณ์นิคมเป็นลักษณะของสหกรณ์แบบอนเนกประสงค์ เช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร คือมีธุรกิจต่างๆ ทั้งด้านสินเชื่อ การซื้อ การขาย การแปรรูป การส่งเสริมอาชีพและบริการ ในส่วนของการจัดที่ดินเป็นการดำเนินงานโดยรัฐ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดที่ดิน การปรับปรุงที่ดิน การจัดสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยสำหรับงานของสหกรณ์นิคมนั้น จะเกี่ยวข้องกับการจัดที่ดิน ซึ่งเป็นผู้รับการจัดสรรที่ดินทางราชการ และผูกพันตามราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และในกรณีของสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ใช้เงินงบประมาณและทุนหมุนเวียนฯ จัดซื้อที่ดินจากหน่วยราชการและเอกชน เพื่อจัดให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง หรือมีน้อยไม่เพียงพอแก่การทำกิน ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง โดยวิธีการสหกรณ์ การจัดสรรให้สมาชิกเข้ามาทำกินในที่ดินแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ ให้สมาชิกเช่าซื้อที่ดินและให้สมาชิกเช่าที่ดิน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะทำสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับสหกรณ์ และสหกรณ์จะนำไปให้สมาชิกเช่าและเก็บค่าเช่าที่ดินส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดิน โดยรวมแล้วมีพื้นที่สหกรณ์ประเภทนี้รวมทั้งสิ้น 5 ล้านไร่¹²

¹² อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมจาก ประพฤทธิ โภคา และคณะ, รายงานวิจัยเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า, 2552 หน้า 119-122

ภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ได้กำหนดให้ สหกรณ์นิคมมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการ
แนะนำส่งเสริม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการนิคมสหกรณ์/หัวหน้านิคมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
และส่วนจัดนิคมสหกรณ์ สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ จากข้อมูลของรายงานภาวะเศรษฐกิจทาง
การเงินของสหกรณ์นิคมในปี 2550 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2550) แสดงให้เห็นสถานการณ์การ
ดำเนินงานของสหกรณ์นิคมดังรายละเอียดต่อไปนี้

- จำนวนสหกรณ์นิคม 96 แห่ง ประกอบด้วย สหกรณ์นิคม 57 สหกรณ์ สหกรณ์
การเช่าที่ดิน จำนวน 21 สหกรณ์ สหกรณ์เช่าซื้อที่ดินจำนวน 15 สหกรณ์
- จำนวนสหกรณ์ที่เลิกกิจการระหว่างปี มี 3 สหกรณ์
- จำนวนสหกรณ์นิคมที่สอบบัญชีได้ จำนวน 81 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 84
ของสหกรณ์นิคมทั้งสิ้น
- จำนวนสหกรณ์นิคมที่สอบบัญชีได้และดำเนินธุรกิจขาดทุน มี 22 แห่ง
คิดเป็นร้อยละ 27
- จำนวนสมาชิกสหกรณ์นิคม 159,357 คน ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 25
- ทุนดำเนินงานของสหกรณ์นิคม 3,492 ล้านบาทมีอัตราเพิ่มขึ้นในระหว่าง
ปี 2548-2550 คิดเป็นร้อยละ 3.6
- มูลค่าธุรกิจ 5,925 ล้านบาท เพิ่มจากปีก่อน ร้อยละ 2.7 ประกอบด้วยธุรกิจ
รวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมูลค่า 1,507 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27 ของมูลค่าธุรกิจทั้งหมด
- ธุรกิจรับฝากเงินมูลค่า 1,323 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.4 ของมูลค่า
ธุรกิจทั้งหมด
- ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายมูลค่า 1,291 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.0
ของมูลค่าธุรกิจทั้งหมด
- ธุรกิจการให้เงินกู้มูลค่า 1,284 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.8 ของมูลค่า
ธุรกิจทั้งหมด
- ธุรกิจแปรรูปผลผลิตมูลค่า 204.6 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.6 ของมูลค่า
ธุรกิจทั้งหมด
- ธุรกิจการให้บริการและส่งเสริมการเกษตรมูลค่า 15 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน
ร้อยละ 0.25 ของมูลค่าธุรกิจทั้งหมด

ตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2525 เรื่องนโยบายการใช้และกรรมสิทธิ์
ที่ดิน และได้สรุปแนวทางการจัดที่ดินไว้ว่า “การจัดที่ดินซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ใน
ปัจจุบันให้ดำเนินการต่อไป แต่ไม่ให้ขยายพื้นที่ดำเนินการยกเว้น ในกรณีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อ
เกษตรกรรมและการพัฒนาที่ดินและให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทำแผนปฏิบัติการหรือโครงการในการจัด

ที่ดินที่เหลือให้เสร็จสิ้นภายใน 5 ปี” จากนโยบายดังกล่าวปัจจุบันจึงไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคมเพิ่มขึ้น โดยทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบจึงเห็นควรให้มีการพัฒนาสหกรณ์นิคมไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาการสหกรณ์ และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์นิคมที่เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชนต่อไป

2.) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 สืบหาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาสหกรณ์นิคม

2.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาสหกรณ์นิคม

2.3 ทดลองพัฒนารูปแบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า 4 แห่ง

2.4 พัฒนา ตัวแบบ ฐานข้อมูล ศักยภาพและการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่สหกรณ์
ทดลอง 1 แห่ง

3.) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในเชิงนโยบายผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ ในทิศทางที่สอดคล้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อม

3.2 แผนแม่บทการพัฒนาสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า ซึ่งจะประกอบทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์นิคมไปสู่ระบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า ซึ่งเป็นรูปแบบของสหกรณ์นิคมที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสมาชิกและสหกรณ์ที่จะนำที่ดินในกรอบวงแผนการผลิตร่วมกัน โดยมีสหกรณ์นิคมเป็นแกนประสาน ซึ่งจะต่อยอดไปสู่การพัฒนาการตลาดที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกผ่านภาคีพันธมิตรที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน

3.3 ตัวแบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า 4 สหกรณ์

3.4 ฐานข้อมูลสหกรณ์นิคม 100 แห่ง

3.5 ตัวแบบการพัฒนาฐานข้อมูลศักยภาพและการใช้ประโยชน์ที่ดินในสหกรณ์

ตัวอย่าง 1 แห่ง

4.) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องทิศทางการพัฒนาสหกรณ์นิคม การจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ที่ดิน การเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์นิคมในการแก้ไขปัญหาความยากจนของสมาชิกสหกรณ์นิคม 200,000 ครัวเรือน ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสหกรณ์นิคม 5 ล้านไร่

4.2 ลดปัญหา / ข้อจำกัด การละทิ้งที่ดินของสมาชิกสหกรณ์นิคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.3 เกิดพลังความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคสหกรณ์ ที่จะมาร่วมมือกันในการพัฒนาให้เกิดเป็น “ระบบคุณค่า” ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่จะให้คนอยู่ได้และมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

4.4 ได้ข้อเสนอสำหรับแนวทางการสนับสนุนที่เหมาะสมจากภาครัฐ

5.) กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยในช่วงเวลา เม.ย. 2551-มี.ค.2552 ทีมวิจัยได้ดำเนินการดังนี้¹³

5.1 การประชุมเตรียมงานระหว่างทีมประสานงานกลาง-ทีมวิจัย

5.2 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์นิคม 4 เวทีในพื้นที่ สหกรณ์นิคมต้นแบบ ได้แก่ สหกรณ์นิคมสอยดาว จำกัด สหกรณ์นิคมวิภาวดี จำกัด สหกรณ์นิคมคอน ตาลสอง จำกัด และสหกรณ์นิคมแม่ระมาด จำกัด

5.3 การรวบรวมและจัดทำข้อมูลรายสหกรณ์ โดยใช้แบบสอบถามจากสหกรณ์นิคม 93 สหกรณ์ ได้กลับคืนมา 76 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 84

5.4 การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาสหกรณ์นิคม

ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาสหกรณ์นิคม ปี 2552-2554 ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานนิคมสหกรณ์ งานส่งเสริมสหกรณ์ งานด้านนโยบายและวางแผน ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์และด้านการ พัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ ในสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 30 คน ตามคำสั่งกรม ส่งเสริมสหกรณ์ที่ 296/2551 ส่ง ณ วันที่ 23 มิถุนายน 2551 และแก้ไขปรับปรุงเนื่องจากมีคณะทำงาน บางส่วน ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ตามคำสั่งกรมฯ ที่ 572/2551 ส่ง ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2551 คณะทำงานได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่างแผนแม่บทฯ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2551 และมีมติให้ทีมวิจัยพิจารณาแก้ไขร่างแผนแม่บท

5.5 การพัฒนาตัวแบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า

ได้ดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนกลยุทธ์แล้วจำนวน 4 สหกรณ์ และมีการกำหนดแผนงาน โครงการซึ่งจะนำไปสู่แนวปฏิบัติ และการคัดเลือก โครงการเพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติ

5.6 การพัฒนาตัวแบบ “ฐานข้อมูล” ศักยภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดิน โดยการจัดทำ ในลักษณะแผนที่ GIS

¹³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ใน ประพจน์ โภคาและคณะ, รายงานวิจัยสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า, 2552 หน้า 2-4

6.) ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย

6.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเชิงนโยบายและปฏิบัติการ ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญ สหกรณ์จังหวัด ผู้อำนวยการกองแผนงาน ผู้อำนวยการ/หัวหน้าหน่วยนิคมสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและทีมวิจัย ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทต่อไป

6.2 (ร่าง) แผนแม่บทการพัฒนาสหกรณ์นิคมไปสู่ระบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า ซึ่งเป็นรูปแบบของสหกรณ์นิคมที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสมาชิกและสหกรณ์ที่จะนำที่ดินในครอบครองมาดำเนินการร่วมกัน โดยมีสหกรณ์นิคมเป็นแกนประสาน ซึ่งจะต่อยอดไปสู่การพัฒนา ระบบตลาดร่วมกันต่อไป

6.3 ตัวแบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า 4 สหกรณ์ ซึ่งอยู่ในกระบวนการพัฒนาภายใต้กรอบทิศทางของแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์ต้นแบบที่ได้จัดทำภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกส่วนฝ่าย ซึ่งหากเป็นไปได้ตามแนวทางดังกล่าว จะช่วยให้บริบทการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมมีบทบาทความสัมพันธ์ในการส่งเสริมอาชีพและการแก้ปัญหาร่วมกันของสมาชิกและชุมชนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

6.4 ฐานข้อมูลสหกรณ์นิคม ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ

6.5 ตัวแบบการพัฒนาฐานข้อมูลในลักษณะของแผนที่ GIS ในสหกรณ์นิคมสอยดาว จำกัด จังหวัดจันทบุรี

ทั้งนี้ทีมวิจัยได้เสนอที่จะขอขยายเวลาการดำเนินวิจัย อีก 6 เดือน ไปจนถึงเดือนกันยายน 2552 เนื่องจาก ทีมวิจัยมีภารกิจเร่งด่วนในความรับผิดชอบจึงทำให้ไม่สามารถ ดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการวิจัยได้ตามที่กำหนด

7.) ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

7.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องทิศทางการพัฒนาสหกรณ์นิคม การจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ที่ดิน การเชื่อมโยงโซ่อุปทาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสหกรณ์นิคม ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของสมาชิกสหกรณ์นิคม 200,000 ครัวเรือน ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสหกรณ์นิคม 5 ล้านไร่

7.2 เกิดพลังความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคสหกรณ์ที่จะมาร่วมมือกันในการพัฒนา ในเรื่อง “ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า”

3.3 เครื่องข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.) ทูตเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการ

การดำเนินงานวิจัยเครือข่ายคุณค่า จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการทำงานต่อยอดจากชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด” ซึ่งสิ้นสุดในปี 2549 ซึ่งให้เห็นว่า

จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงมีกลุ่ม/องค์กรจำนวนทั้งสิ้น 2,961 องค์กร ประกอบด้วย สหกรณ์ที่จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ จำนวน 417 สหกรณ์ กลุ่ม/องค์กรของภาคประชาชน จำนวน 2,544 องค์กร ชุมชมสหกรณ์จดทะเบียน 2 ชุมชม เครือข่ายองค์กรภาคประชาชน 6 เครือข่าย โดยจากรายงานวิจัยของ ยินดี เข้าแก้วและคณะ (2549) ชี้ว่า กลุ่ม/องค์กรและเครือข่ายที่สามารถดำเนินงานในรูปแบบเครือข่ายทางสังคม (Social network) ที่มีการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง มีอยู่ด้วยกัน 3 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต จังหวัดนครศรีธรรมราช เครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนนครศรีธรรมราช และเครือข่ายตำบลสหกรณ์เฉลิมพระเกียรติ ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง ซึ่งเครือข่ายทั้ง 3 มีหลักการและวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน และมีเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของสมาชิกได้ดีพอสมควร

ด้วยตระหนักเห็นจุดเด่นของทีมวิจัย เครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราช ที่มีหน่วยงานต้นสังกัดเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จึงได้ขยายผลการดำเนินการ โครงการภายใต้ชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” เพื่อให้ได้ชุดความรู้และสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ “การพัฒนาระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า” ต่อไป

2.) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อพัฒนารูปแบบ เครื่องมือและกระบวนการในการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำสหกรณ์

2.2) เพื่อเสนอทางเลือกสำหรับรูปแบบ เครื่องมือ และกระบวนการในการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำสหกรณ์

2.3) ประเมินผลกระทบของกระบวนการพัฒนาผู้นำที่มีต่อการดำเนินการเครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราช

3.) ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ตัวแบบและข้อเสนอแนะ สำหรับเป็นเครื่องมือและกระบวนการในการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่ผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า มีความพร้อมในการพัฒนาเครือข่ายคุณค่าเพื่อการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร สหกรณ์และเครือข่ายให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและตามภารกิจของเครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราชตามเป้าหมายร่วม

4.) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานสหกรณ์ของผู้นำที่ผ่านกระบวนการวิจัย โดยผู้นำมีการปรับกระบวนทัศน์และระบบคิดในการทำงานในองค์กร สหกรณ์และเครือข่าย โดยให้ความสำคัญกับการร่วมมือกัน ทำงานเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ชุมชน และสังคมมากขึ้น และพร้อมที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ต่อไป

5.) กระบวนการวิจัย

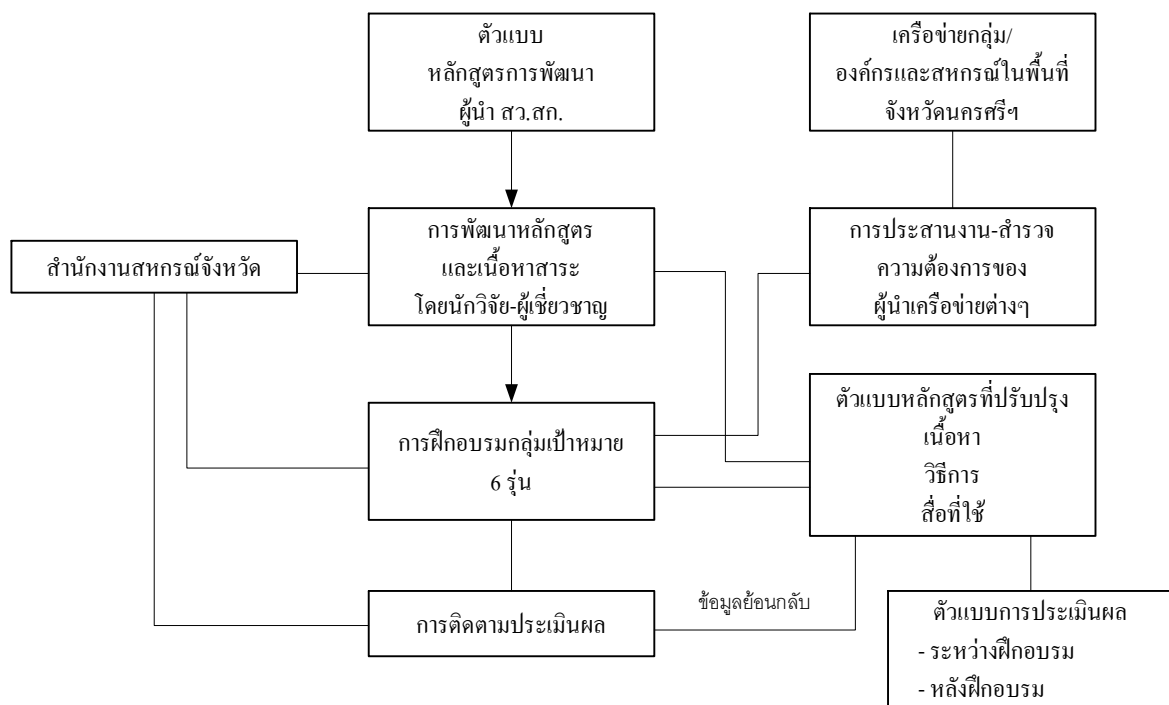
เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัยจึงได้ดำเนินการ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3.5

การดำเนินการของโครงการเริ่มจากการนำตัวแบบ หลักสูตรผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งพัฒนาโดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (ประกอบด้วย เนื้อหา หลักสูตร เอกสาร-สื่อประกอบการบรรยายและกระบวนการเรียนรู้) เพื่อมาพัฒนาโดยนักวิจัย และทีมงานผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร และสหกรณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชและสำนักงานสหกรณ์จังหวัด

จากนั้นได้มีการประสานงานกับภาคีกลุ่มสหกรณ์ที่จะเข้าร่วมอบรมในจังหวัด เพื่อวางแผน การฝึกอบรม แก่กลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้นจำนวน 6 รุ่น

การดำเนินการฝึกอบรมในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น มี 2 รูปแบบ ซึ่งใช้เวลาอบรมแตกต่างกันได้แก่หลักสูตร 3 วัน และหลักสูตร 2 วัน

สำหรับการติดตามประเมินผลนั้น จะประกอบไปด้วยผลก่อนการฝึกอบรมและการประเมินผลหลังการฝึกอบรม

รูปที่ 3.5 กระบวนการดำเนินการโครงการ ในการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมและการติดตามประเมินผล

6.) ผลลัพธ์จากการวิจัย

6.1) การดำเนินการฝึกอบรมผู้นำสหกรณ์

ได้สร้างกระบวนการฝึกอบรมผู้นำ ภายใต้ตัวแบบหลักสูตร 2 กลุ่ม ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม 2 วัน และ 3 วัน¹⁴ แก่สหกรณ์และเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรในพื้นที่จังหวัด จำนวน 4 รุ่น มีสหกรณ์/กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 29 สหกรณ์/กลุ่ม มีผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 227 คน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดการฝึกอบรมผู้นำ ภายใต้หลักสูตรตัวแบบ

ลำดับที่	ชื่อสหกรณ์ที่ส่งผู้นำเข้าร่วมโครงการ	จำนวนผู้อบรม	ตัวแบบหลักสูตรฝึกอบรม 2 วัน	ตัวแบบหลักสูตรฝึกอบรม 3 วัน
1	กลุ่มสหกรณ์กองทุนสวนยาง - สหกรณ์กองทุนสวนยางไสกรุดการเกษตร จำกัด - สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหนองแดงสามัคคี จำกัด - สหกรณ์กองทุนสวนยางห้างส้าน จำกัด - สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังชน จำกัด - สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านชยาชา จำกัด	38		✓
2	สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต จำกัด - สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตชะอวดพัฒนา จำกัด - สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเชียรใหญ่ จำกัด - สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตเฉลิมพระเกียรติ จำกัด - สหกรณ์การเกษตรศุภนิมิต ปากพนัง จำกัด	36		✓
3	สกก.นครศรีธรรมราช	32		✓
4	สหกรณ์การเกษตรหัวไทร จำกัด	38	✓	
5	เครือข่ายกลุ่ม...นครศรีธรรมราช 13 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มดินดอน/กลุ่มหนองจิก/กลุ่มเขาน้อย/ กลุ่มปากเขา/กลุ่ม เขาหน้าเหรียญ/กลุ่มวัดใหม่/ กลุ่มเขาโพธิ์/กลุ่มบางชัน/กลุ่มหนองบัว/ กลุ่มท่าช้าง/กลุ่มขนอม/กลุ่มทุ่งคา/ กลุ่มมหาชัย	63	✓	
6	เครือข่ายตำบลสหกรณ์เฉลิมพระเกียรติเขาขาว 5 กลุ่ม - ธนาคารหมู่บ้าน ไล่ส์สัน - สกย.เกษตรสัมพันธ์ - สกย.นิคมเกษตรพัฒนา จำกัด - สกย.ไล่ส์สัน - ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเขาขาว	20	✓	
รวม			227	คน

¹⁴ ดูรายละเอียด คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมของยินดี เจ้าแก้วและคณะโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราช,2552

6.2) การติดตามประเมินผลการอบรม¹⁵

การติดตามประเมินผล ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือการประเมินผลระหว่างการอบรม และการประเมินผลหลังการฝึกอบรม ตลอดจนการติดตามผลหลังการอบรมผ่านไประยะเวลาหนึ่ง เพื่อศึกษาพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรม และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์

วิธีการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม ประกอบด้วย การประเมินด้านปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction evaluation) และการประเมินการเรียนรู้ (Learning evaluation)

วิธีการประเมินผลหลังการฝึกอบรม ประกอบด้วย การประเมินพฤติกรรม (Behavior evaluation) และการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์กร (Result evaluation)

ผลการประเมินด้านปฏิกิริยาตอบสนอง พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมทุกกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ ดี ถึง ดีมาก โดยให้เหตุผลว่า เนื้อหาหลักสูตร มีความสำคัญต่อการดำเนินงานและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วนผลการประเมินการเรียนรู้ โดยวิธีการวัดระดับความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้ง 6 รุ่น มีระดับความรู้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระดับความรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ผลการประเมินด้านพฤติกรรม ซึ่งทีมวิจัยได้ดำเนินการ หลังการฝึกอบรม ประมาณ 2-3 เดือน พบว่า ผู้นำสหกรณ์ ที่เข้าร่วมโครงการ มีพัฒนาการไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยสังเกตจากค่าคะแนนวัดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้น

ผลการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับองค์กร/สหกรณ์ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับผลการดำเนินการ ในเชิงคุณค่า ตัวอย่างเช่น

- มีการอบรมด้านอาชีพแก่สมาชิก
- มีการฝึกอบรมความรู้ด้านสหกรณ์แก่สมาชิก
- การระดมหุ้นเพิ่ม
- การประชุมประเมินผลการทำงานแก่เจ้าหน้าที่
- มีโครงการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก ฯลฯ

7) ข้อค้นพบจากการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัย พบประเด็นที่สามารถนำไปขยายผลขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์เชิงคุณค่าได้ดังนี้

- ก. ผู้นำสหกรณ์ที่มีองค์ความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกสหกรณ์ได้
- ข. จากการติดตามผล พบว่า สหกรณ์แต่ละกลุ่มเริ่มต้นตัว ที่จะจัดอบรมและจัดเวทีเรียนรู้ให้กับสมาชิก พร้อมทั้งมีการประยุกต์กระบวนการเพิ่มเติมเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้น

¹⁵ ราชละเอียดเพิ่มเติม ยินดี เจ้าแก้ว และคณะ โดยงานวิจัยเครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราช หน้า 108-112

ก. เมื่อภาคีเครือข่ายได้ข้อมูลสารสนเทศของภาคีต่างๆ ก็มีความคิดที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนในลักษณะของการพึ่งพากัน ซึ่งย่อมจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งเป็นปีกแผ่นของระบบการสหกรณ์ ตามที่คาดหวังได้

ง. การฝึกอบรมผู้นำเชิงคุณค่า จะเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าระหว่างกลุ่ม/องค์กรและสหกรณ์ และการบรรลุเป้าหมายของเครือข่ายคุณค่าได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.4 เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

1) ทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มโครงการ

โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เป็นโครงการต่อยอดจากชุดโครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด โดยมีทีมวิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมูลนิธิธรรมะร่วมใจ อ.ป้าตี๋ จ.ยโสธร ร่วมกันดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ในการร่วมมือกันแก้ปัญหาาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ ทั่วๆ ที่ชาวนากลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล และเคยส่งผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวออกไปจำหน่าย ในกลุ่มประเทศแถบอียูได้แล้ว

การเริ่มต้นโครงการในปีการผลิต 2549-2550 มีชาวนากลุ่มผู้ริเริ่มจำนวน 108 คน โดยกระบวนการวิจัยในปีแรกเน้นไปที่การสร้างเวทีเรียนรู้ การแก้ปัญหาการตลาด ด้วยการสร้างตราสินค้า “ข้าวคุณธรรม” และการพัฒนาช่องทางการตลาด เพื่อให้ได้ข้อสรุปสำหรับการแก้ปัญหาาราคาผลผลิตต่ำ เมื่อเวลาผ่านไปในปีแรก มีชาวนาที่ผ่านเงื่อนไขการผลิตข้าวคุณธรรมเพียง 38 คน ได้ผลผลิต จำนวน 168 ตัน (ข้าวหอมมะลิ 105) สามารถจำหน่ายได้ราคาข้าวเปลือกกิโลกรัมละ 10.50 บาท ซึ่งสูงกว่าราคาในตลาดทั่วไป ซึ่งรับซื้อกันในราคา 8 บาทต่อกิโลกรัม โดยมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ “ข้าวคุณธรรม” ผ่านภาคีพันธมิตรด้านการตลาดที่สำคัญ ได้แก่ KU Outlet Center มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มธุรกิจเครื่องเคอะมอลล์ กรู๊ป และสยามพารากอน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ข้อสรุปในปีแรก ชาวนาได้ร่วมกันกำหนดปณิธานชาวนา เพื่อจะนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติของเครือข่ายชาวนาคคุณธรรม มีการกำหนดเงื่อนไข/คุณสมบัติของชาวนาผู้ปลูกข้าวให้ปฏิบัติตามสีล 5 และ ลด ละ เลิก อบายมุข ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ และไม่เล่นการพนัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐาน การผลิตข้าวคุณธรรม ควบคู่กับมาตรฐานการรับรองข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่มีอยู่แล้ว

ในการดำเนินโครงการข้าวคุณธรรมในปีที่ 2 (ปีการผลิต 2550-2551) มีชาวนาที่สนใจขอเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามด้วยตระหนักถึงเรื่องมาตรฐานการดำเนินการ จึงได้รับสมาชิกไว้จำนวน 82 คน และเมื่อสิ้นปีมีชาวนาที่ผ่านเงื่อนไข “ข้าวคุณธรรม” จำนวน 71 คน ได้ผลผลิต 464 ตัน มีช่องทางจำหน่ายในกลุ่มเดอะมอลล์ กรู๊ป และสยามพารากอน จำนวน 100 ตัน จำหน่ายผ่านบริษัทแคลร์ อินเตอร์เนชั่นแนล โปรดักส์ 50 ตัน 12 กลุ่มพี่น้อง ญาติธรรม จังหวัดอุดรธานี

30 ต้น เครือข่ายกิจกรรมธรรมชาติ 23 ต้น และมูลนิธิธรรมะร่วมใจได้ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า “ข้าวคุณธรรม” (รูปที่ 3.6) ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยโสธร ตลอดจนการจัดตั้งโรงเรียนชวานาคคุณธรรม ณ ศาลาการเปรียญ วัดป่าสวนธรรมร่วมใจ เพื่อการเผยแพร่และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ ซึ่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ แวะไปศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 3.6 เครื่องหมายการค้า “ข้าวคุณธรรม”

ในการริเริ่มโครงการในปีที่ 3 นั้น เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ภายใต้การนำของหัวหน้าทีมวิจัย แกนนำชวานาคคุณธรรม ภายใต้เครือข่ายของมูลนิธิธรรมะร่วมใจได้มีเจตนารมณ์อย่างแรงกล้าที่จะขยายผลการดำเนินการ โครงการ เพื่อสร้างตัวแบบการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือในกลุ่มชวานา ข้าวคุณธรรม และการขยายผลสู่ภาคีพันธมิตร เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม

2) วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 2.1) การสร้างตัวแบบการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือ ในกลุ่มชวานาผู้ปลูกข้าวคุณธรรม
- 2.2) การขยายผลเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม สู่ภาคีพันธมิตรเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้าง

ระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม

3) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) ตัวแบบสำหรับเครื่องมือและวิธีการ การปลูกจิตสำนึกความร่วมมือแก่กลุ่มชวานา สำหรับวิถีชีวิตชวานา ที่มุ่งพัฒนา ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา เพื่อร่วมมือกันพัฒนาระบบการผลิตและการค้าข้าวภายใต้ เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

3.2) ข้อเสนอสำหรับการขยายผล เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม ไปสู่ชวานาในพื้นที่อื่น

3.3) รายงานผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ผลกระทบที่มีต่อชวานา และภาคีพันธมิตร ตลอดจนปัญหา อุปสรรค การดำเนินการ โครงการ และการสนับสนุนที่ต้องการในระยะต่อไป

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ

4.1) การปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตข้าวของชาวนา ที่คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ที่มีใช้แค่มูลค่าเพิ่ม จากการขายข้าว แต่เป็นเรื่องของการพัฒนาคุณค่าของตนเอง ให้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ของคนในสังคม

4.2) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การตลาดสำหรับผู้ประกอบการ ในกระบวนการตลาด ที่ให้โอกาสชาวนาเป็นคนกำหนด “ราคาข้าว”

4.3) เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการสร้าง นวัตกรรม การผลิตและการค้าข้าวที่เป็นธรรม

5) กระบวนการดำเนินการวิจัย

กระบวนการดำเนินการวิจัย ของโครงการในครั้งนี้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1) การจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินการของเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีเป้าหมายตรงกัน และเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม โดยนักวิจัย แกนนำชาวนา ทีมประสานงานกลางได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ในช่วงเริ่มต้นโครงการ

5.2) การจัดเวทีเรียนรู้ ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายใต้แกนนำของหัวหน้าทีมวิจัย เพื่อยุติการสร้างสังคมเรียนรู้ และการสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ เพื่อสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม

5.3) การขับเคลื่อนโครงการ ทั้งด้านการพัฒนา/ส่งเสริมการผลิต การตรวจสอบ การแนะนำส่งเสริมชาวนาทั้งในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว การส่งมอบผลผลิต

5.4) การจัดการด้านการตลาด ได้แก่ การประสานงานกับหน่วยงานพันธมิตร ในการวางแผนการกระจายผลผลิต ที่สำคัญ ได้แก่ ห้างสยามพารากอน บริษัทพลังบุญ จำกัด บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด งานวันเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ งานนิทรรศการเพื่อไทย พันภัย ฟังใจเพื่อนฟัง (ภาฯ) ณ วิ่งสวนกุหลาบ บริษัทเจริญโอสด จำกัด และหน่วยงานพันธมิตรการตลาดอื่นๆ

5.5) การเชื่อมประสานกับหน่วยงานพันธมิตร ได้แก่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เครือข่ายศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทย

5.6) การศึกษาดูงาน เพื่อส่งเสริมให้นักวิจัย ผู้อำนวยการศูนย์ข้าวคุณธรรม และชาวนาที่เป็นสมาชิกโครงการ ได้รับรู้สถานการณ์ รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงได้นำกลุ่มเป้าหมายไปศึกษาดูงาน ที่งานวันเกษตรแห่งชาติ วิ่งสวนกุหลาบ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

5.7) การจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ข้าวคุณธรรม จำนวน 16 ศูนย์

6) ผลลัพธ์จากการวิจัย

6.1) แบรินด์ “ข้าวคุณธรรม” ได้รับการยอมรับทั้งในกลุ่มผู้บริโภค ผู้ประกอบการ และองค์การบริหารส่วนจังหวัด นักวิชาการ และคนในสังคมในวงกว้าง และได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า “ข้าวคุณธรรม” ภายใต้มูลนิธิธรรมะร่วมใจ อำเภอ นาไต่ จังหวัดยโสธร

6.2) ได้ตัวแบบของ การผลิตข้าวของกลุ่มชาวนา ที่เป็นตัวแบบที่ดีของ “ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา” ภายใต้เงื่อนไขการถือศีลและลดาบายมุข 3 ประการ (ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ และไม่เล่นการพนัน) ตลอดจนการประพฤติตนตามปฏิกฤษชาวนาคณะธรรมที่มีผู้สนใจในทุกระดับ ให้ความสนใจไปศึกษาดูงานและจัดทำเอกสารเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง¹⁶

6.3) ได้ตัวแบบของ ระบบการผลิตและการค้าข้าว ที่ชาวนาผู้ปลูกข้าวมีกระบวนการตัดสินใจภายใต้เครือข่ายชาวนา ด้วยตนเอง และสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่า ด้วยกระบวนการดังกล่าว ชาวนาสามารถแก้ปัญหาราคาสผลผลิตตกต่ำโดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งในทิศทางดังกล่าว ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นระบบการค้าอย่างเป็นธรรม (Fairtrade) ในอนาคต

6.4) ชาวนาได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และปรับแนวคิดในส่วนที่เกี่ยวกับการจำหน่ายข้าว ภายใต้การสร้างพลังความร่วมมือ

6.5) เกิดเป็นศูนย์เรียนรู้ ชาวนาคณะธรรม เพื่อการเผยแพร่สู่สาธารณชน และการพัฒนาเป็นสังคมความรู้ในวงกว้างในอนาคต

7) ข้อค้นพบจากการวิจัย

7.1) ความสำเร็จของกลุ่ม ต้องมีปัจจัยเริ่มต้นจากการที่สมาชิกกลุ่มมีอุดมการณ์/ค่านิยมร่วม มีเป้าหมายร่วม ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง มีพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา ที่ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่ม และพร้อมที่จะทำงานร่วมกันภายใต้แผนงานที่เห็นชอบตรงกัน

7.2) คุณธรรมเป็นทุนที่มีอยู่ในคนทุกคน เมื่อมีโอกาสนำมาใช้ในวิถีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นวงเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน ย่อมเป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะช่วยให้ทุกฝ่าย มองความสำเร็จของภาพรวมได้มากขึ้น ด้วยวิธีนี้ควรจะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสหกรณ์

7.3) ผู้บริโภคในสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม การรวมกลุ่ม การทำความดี และยินดีให้ราคาที่สูงกว่า

7.4) ผู้นำความคิดที่มุ่งมั่นทุ่มเท เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่ม และมีความจำเป็นที่ต้องให้ผู้ผู้นำเข้าถึงระบบสารสนเทศสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ เพราะจะช่วยให้ การพัฒนากลุ่ม บรรลุความสำเร็จได้จริงยิ่งขึ้น

7.5) ปัจจุบัน หน่วยงานรัฐ และบริษัทเอกชน มีเป็นจำนวนมากที่ทำงานซ้ำซ้อนกัน บางโครงการมีลักษณะของการไปขอการสนับสนุน/ช่วยเหลือ ให้กลุ่ม/องค์กรทำงานให้มากกว่าไปให้การสนับสนุนแก่กลุ่ม/องค์กร

3.5 เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์

1) ทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการ

¹⁶ โปรดอ่านรายละเอียดเพิ่มเติม ใน www.cai.ku.ac.th ข้าวคุณธรรม

การดำเนินการ โครงการเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ ถือเป็น การต่อชุดการดำเนินการ ภายใต้ชุดโครงการวิจัย “การเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตรในพื้นที่ 9 จังหวัด” และชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด” โดยในช่วงเริ่มต้นโครงการในปี 2548 – 2549 กลุ่มในชุมชนต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดพังงา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเป็นภาคีพันธมิตรของเครือข่ายฯ จำนวนทั้งสิ้น 12 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบางเตยใต้ กลุ่มลำภี (บ้านช้างนอน) กลุ่มทุ่งมะพร้าว (บ้านเกาะนก) กลุ่มบ้านสามช่อง กลุ่มบ้านบางทอง (บ้านนาใน) กลุ่มปากพู่ กลุ่มโนโตน กลุ่มทุ่งคานทอง กลุ่มอ้อมทรัพย์สามช่อง กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรบ้านน้ำเค็ม กลุ่มเกษตรกรบางนายสี และกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชังบางวัน โดยภาคีพันธมิตรชุมชนเหล่านี้เข้าร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในการขับเคลื่อนภารกิจ การท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ของกลุ่ม ซึ่งมีต้นทุนทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยเป้าหมายของเครือข่ายนั้น มุ่งเน้นไปที่การร่วมมือกัน เพื่อให้มีวงเรียนรู้ร่วมกันที่จะนำไปประยุกต์ในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของตนให้มีประสิทธิภาพในเชิงธุรกิจและยังคงอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการในปี 2549 ได้มีภาคีเครือข่ายบางกลุ่มถอนตัวไป ด้วยสาเหตุสำคัญ ดังนี้

- ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมูลนิธิศิษย์
- ขาดการร่วมเวทีเครือข่าย
- เกิดการควมรวมกลุ่ม ระหว่างกัน
- เป้าหมายไม่ตรงกับเป้าหมายของเครือข่าย
- ระยะทางไกล ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายไม่สะดวก เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง

ในช่วงของการติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่ายของทีมประสานงานกลาง ช่วงปี 2550 พบว่า แกนนำเครือข่ายยังคงเกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น และมีการประชุมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญ ผู้นำกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว มีความกระตือรือร้น ที่จะขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของเครือข่าย ในลักษณะของการสร้างพลังความร่วมมือ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์เป็นไปอย่างยั่งยืน เกิดผลดีต่อนักท่องเที่ยวและชุมชน กอปรกับทีมวิจัยก็ให้การติดตามการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ทางทีมประสานงานกลาง จึงได้จัดเวทีกำหนดโจทย์วิจัย ของโครงการภายใต้ชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์ และการค้าที่เป็นธรรม” ขึ้นเป็นการดำเนินการ โครงการในระยะที่ 3 อีกครั้ง

2) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1) พัฒนาเครื่องมือในการปรับกระบวนการทัศน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ เพื่อการดำเนินการธุรกิจอย่างยั่งยืน

2.2) หาแนวทางในการขยายผลเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ในกลุ่มผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย

2.3) การพัฒนาฐานข้อมูล การท่องเที่ยวชุมชนของภาคีพันธมิตรในจังหวัดพังงา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน

2.4) หาแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์

3) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวภายใต้เครือข่ายฯ มีกระบวนการทัศน์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจอย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2) เกิดเป็นเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ที่เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติที่ดี

3.3) ได้ฐานข้อมูลการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนของภาคีพันธมิตรภายใต้เครือข่าย เพื่อประโยชน์สำหรับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างเหมาะสม

3.4) ข้อเสนอสำหรับแนวทางการสนับสนุนของรัฐ สำหรับธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสม

3.5) การเตรียมการสำหรับการพัฒนาไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายท่องเที่ยวกับพันธมิตรในต่างประเทศ ในลักษณะระบบสหกรณ์เชิงคุณค่า ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างเป็นธรรม

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1) เกิดเป็นระบบธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ ที่สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการที่เป็นคนในชุมชน

4.2) การเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่เป็นคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ธุรกิจท่องเที่ยวและร่วมมือกันดำเนินงานในรูปของเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

5) กระบวนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนั้น ทีมวิจัยใช้กลไกของคณะกรรมการเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจกรรมซึ่งมีการดำเนินการ ดังนี้

- การจัดเวทีประชุมคณะกรรมการ ทุกวันที่ 4 ของเดือน
- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้การสนับสนุนของทีมวิจัยและหน่วยงานพันธมิตร
- การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเครือข่าย ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย
- การจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติเป็นนักท่องเที่ยวอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ
- ร่วมกับสถาบันการศึกษา จัดการเรียนรู้แก่กลุ่มในเครือข่าย

6) ผลการวิจัย

6.1) เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ จังหวัดพังงา ประกอบด้วยกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 8 กลุ่ม เช่น กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะนก กลุ่มบ้านสามช่องโฮมสเตย์

การบริหารจัดการเครือข่ายฯ เป็นไปภายใต้คณะกรรมการบริหารเครือข่าย ที่มีกรรมการ 13 คน มีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน ส่วนการบริหารจัดการ ในระดับกลุ่มธุรกิจนั้นก็จะดำเนินการในรูปคณะกรรมการบริการเช่นเดียวกัน โดยมีกรอบทิศทางการทำงานของเครือข่ายเขียนในรูปของวิสัยทัศน์ ดังนี้

“เป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน บนพื้นฐานการอนุรักษ์และการมีส่วนร่วม”

6.2) แผนทิศทางและแผนธุรกิจ

การจัดทำแผนทิศทางและธุรกิจของเครือข่ายและกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ มีเจตนารมณ์ ที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้ประกอบการของกลุ่มและเครือข่ายได้เข้าใจถึงสถานะของธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนฯ คู่แข่งขัน และกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยวในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว/ตลาด แต่ยังคงอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และวิถีชุมชนได้อย่างยั่งยืน

หลังสิ้นสุดโครงการ กลุ่มธุรกิจทุกกลุ่ม ได้มีแผนธุรกิจของกลุ่มภายใต้ความร่วมมือของ ทีมวิจัยและศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจวิทยาลัยเทคนิคพังงา¹⁷

6.3) การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวของเครือข่ายฯ

การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวของเครือข่าย นับว่าเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากวงเรียนรู้ของเครือข่ายฯ กำหนดกิจกรรมของนักท่องเที่ยวและกลยุทธ์การตลาด โดยโปรแกรมการท่องเที่ยว ได้จัดทำขึ้นภายใต้ โครงการทดลองของเครือข่ายและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญการท่องเที่ยว จึงเกิดเป็นโปรแกรมขึ้นมา¹⁸

6.4) เกิดเป็นสังคมเรียนรู้ ในกลุ่มของผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ของการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

7) ข้อค้นพบจากการวิจัย

7.1) เครื่องมือที่เหมาะสมในการใช้ในการให้ความรู้ และปรับกระบวนการทัศนแก่ผู้นำกลุ่ม/องค์กร ได้แก่ กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ ภายใต้การสนับสนุนของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะช่วยบูรณาการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ของบริบทในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของกลุ่ม/ชุมชน และบริบทของสังคมที่

¹⁷ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน นารถพงษ์ สุนทรนนท์และคณะ รายงานวิจัย เครือข่ายท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดพังงา ,2552

¹⁸ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน นารถพงษ์ สุนทรนนท์และคณะ รายงานวิจัย เครือข่ายท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดพังงา ,2552

เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ซึ่งจะช่วยเสริมพลังแก่ผู้นำกลุ่ม/ชุมชน ในการบริหารจัดการกลุ่ม/ชุมชน ได้ อย่างเท่าทันเหตุการณ์

7.2) ในปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนการจัดตั้งและ ดำเนินงานเครือข่ายเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นไปเพื่อเป้าหมายในการให้การสนับสนุน การ ทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ใน โครงการเท่านั้น มิได้มองไปถึงผลประโยชน์ของเครือข่ายที่พึงมีต่อ ปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด แนวทางที่ผู้ประสานงานและทีมวิจัยได้ประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อน การวิจัยจึงมุ่งไปที่ช่องว่างที่เกิดขึ้นจากโครงการต่างๆ เพื่อเปิดประเด็นในการเสริมหนุนให้ได้เกิด ประโยชน์แก่คนในชุมชนและภาคีควรพิจารณาในการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการใดๆ ในลักษณะที่จะ เกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม/องค์กร และชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.6 เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

1) ทูตที่มีอยู่เดิมก่อนเริ่มโครงการ

การดำเนินงานของทีมวิจัย การเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ภายใต้ชุด โครงการวิจัย การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ได้ผลลัพธ์การวิจัยเป็นเครือข่ายที่ใช้ชื่อ “แคนคูล โมเดล จังหวัดร้อยเอ็ด”¹⁹ ซึ่งเป็นลักษณะของเครือข่ายลักษณะที่มีแกนนำ (Dominated network) โดยมีสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด เป็นแกนนำและมีภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตร โพนทอง จำกัด สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด และกลุ่มเกษตรกรกรทำนา ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ในการติดตามประเมินผลเครือข่ายของทีมประสานงานกลางในระยะเวลาหลังสิ้นสุด โครงการ ระหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม 2550 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายยังคง เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และขยายผลก่อให้เกิดภาคีเครือข่ายในวงกว้างขึ้น โดยมีภาคีเครือข่ายเป็นทั้ง ภาคเอกชน ที่เข้ามาเชื่อมโยงภารกิจด้านการตลาด อีกทั้งสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัยเอง ได้ทำหน้าที่ เป็นแม่ข่ายในการรวบรวมข้าวเปลือกมาแปรรูปบรรจุหีบห่อ และจำหน่ายให้แก่สหกรณ์การเกษตรและ สหกรณ์ประเภทอื่นๆ จนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ และกระจายผลผลิตข้าวสารไปให้หลายช่องทาง การตลาดทั้งในขบวนการสหกรณ์ และกลุ่มธุรกิจค้าปลีกต่างๆ เช่น เดอะมอลล์ กรุ๊ป และสยามพารากอน

ข้อมูลที่ได้จากการประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4 ครั้ง ในช่วงปี 2550 พบว่า ปัจจัย สภาพแวดล้อมภายในของสหกรณ์มีจุดแข็งหลายประการได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มี ความเชื่อมั่นไว้วางใจในตัวผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร และให้การสนับสนุนเชิงนโยบายอย่างเป็นทางการ ขบวนการ สำหรับตัวผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรนั้น เป็นผู้ที่มิจิตวิญญาณสหกรณ์ มีความมุ่งมั่นทุ่มเท เสียสละ และมีกรอบคิดการพัฒนาสหกรณ์ไปในทิศทางของการพัฒนาระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งยากที่ จะมีปรากฏในตัวผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังเป็นจุดอ่อน คือ ฝ่ายบริหาร

¹⁹ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน ปริดา ประพศุทธิชอบและคณะ รายงานวิจัย การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าจังหวัดร้อยเอ็ด, 2549

จัดการยังขาดกรอบคิด ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารความเสี่ยงด้านธุรกิจ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเพิ่มพูนเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน และภาพลักษณ์ของสหกรณ์การเกษตร และการขับเคลื่อนการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจ “แคนดูโมเดล” เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ปัจจุบันเครือข่ายแคนดูโมเดล ได้ขยายกิจกรรมความร่วมมือในระหว่างภาคีเครือข่ายในเรื่องการลดต้นทุนการผลิตข้าวแก่สมาชิกสหกรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ตลอดจนการดำเนินโครงการสวัสดิการต่างๆ โดยทั้งแก่สมาชิก คนในครัวเรือนสมาชิก ตลอดจนให้การสนับสนุนแก่ชุมชนในละแวกข้างเคียงของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ จึงเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีทุนทางมนุษย์ ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรอยู่ในระดับที่ ควรได้รับการหนุนเสริมให้เป็นสหกรณ์แม่ข่ายที่จะนำภาคีเครือข่ายให้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 โดยเน้นไปที่การเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการผลิตและการค้าข้าวอย่างเป็นธรรม โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย ที่จะดำเนินการโครงการความร่วมมือกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี²⁰ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการโครงการวิจัยในระยะที่หนึ่ง ดังนี้

2) วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1) เพื่อหาแนวทางการเชื่อมโยงธุรกิจตามแนวทางของเครือข่ายคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม ที่มีสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด เป็นแกนนำ

2.2) เพื่อหาเครื่องมือและแนวทางในการบริหารจัดการของเครือข่าย และการลดความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจ

3) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) ตัวแบบสำหรับการเชื่อมโยงธุรกิจข้าวหอมมะลิ ภายใต้ห่วงโซ่อุปทาน

3.2) ตัวแบบเครื่องมือ และกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจข้าวหอมมะลิ

3.3) ตัวแบบการบริหารจัดการ ของเครือข่ายธุรกิจข้าวหอมมะลิ บนแนวทางของเครือข่ายคุณค่าสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1) ผู้นำสหกรณ์ที่เป็นภาคีเครือข่ายฯ มีทักษะและประสบการณ์ ในการบริหารจัดการธุรกิจข้าวหอมมะลิ ที่คำนึงถึงความเสี่ยงและการดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่แข่งขัน

²⁰ รายละเอียดเพิ่มเติมใน www.cai.ku.ac.th

4.2) เป็นแกนนำการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์ โดยการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2

5) กระบวนการวิจัย

กระบวนการดำเนินการวิจัยของโครงการ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการวิจัยซึ่งอาจสรุปให้เห็นได้ดังรูปที่ 3.7 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

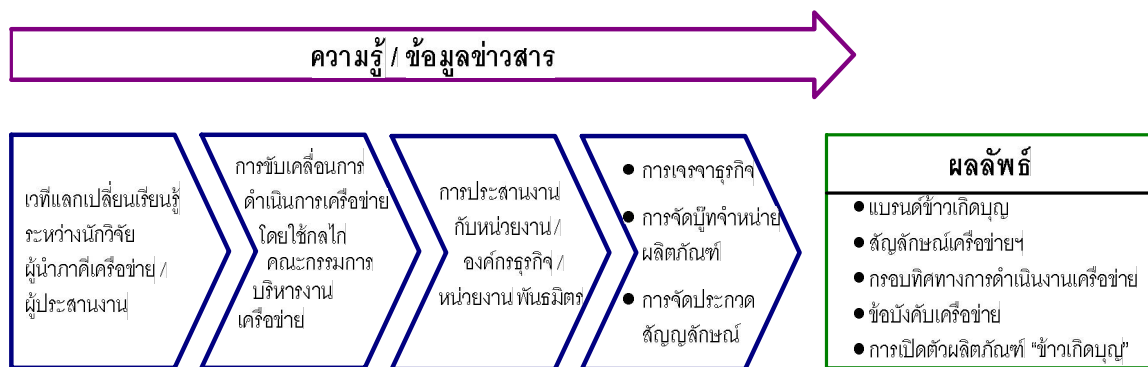
5.1) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในกรอบการดำเนินการวิจัย ตลอดจนการให้ความรู้ การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบทิศทางดำเนินงานของเครือข่าย โดยการดำเนินการจะเป็นไปภายใต้ทีมที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน ฯลฯ

5.2) การขับเคลื่อนการดำเนินการเครือข่ายฯ โดยใช้กลไกของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายภายใต้แผนการดำเนินงานเครือข่ายโดยจะมีการประชุมคณะกรรมการทุกเดือน

5.3) การประสานงานกับหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตร เพื่อการขับเคลื่อนภารกิจของเครือข่าย ทั้งด้านการส่งเสริมการผลิต การตลาด การสร้างตราสินค้า ฯลฯ

5.4) การเจรจาธุรกิจ เพื่อเปิดช่องทางการตลาดใหม่

5.5) การจัดบู๊ทเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายใต้ตราสินค้าที่พัฒนาขึ้นมา

รูปที่ 3.7 กระบวนการวิจัย เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

6) ผลลัพธ์จากการวิจัย

6.1) เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย เป็นรูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายที่เป็นสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด สุรินทร์ ยโสธร บุรีรัมย์ และจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น 16 สหกรณ์ โดยมีกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการจัดทำ

กรอบทิศทางดำเนินงานของเครือข่ายฯ และได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิ สหกรณ์ไทยสู่สากล” และกำหนดกรอบภารกิจของเครือข่ายไว้ 5 ประการ คือ

ก) การส่งเสริมการผลิต เพื่อการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต และพัฒนา เทคโนโลยีการผลิตข้าวแก่สมาชิกสหกรณ์

ข) การรวบรวมผลผลิต เพื่อให้เกิดการใช้วัสดุ อุปกรณ์ของภาคีให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ในลักษณะของกงสี

ค) การแปรรูป เพื่อสนองความต้องการของตลาด และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์

ง) การตลาด/พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างแบรนด์ให้แก่ ผลิตภัณฑ์ของเครือข่าย

จ) การวิจัยและประเมินผลและการพัฒนาคน เพื่อให้มีข้อมูลป้อนกลับสำหรับ พัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย

โดยปัจจุบัน ได้มีการจัดประกวดและใช้ตราสัญลักษณ์ของเครือข่ายฯ เพื่อให้เป็นที่ ประจักษ์ในการก่อเกิดของเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

6.2) แบรินด์ “ข้าวเกิดบุญ”

เป็นผลลัพธ์การสร้างตราสินค้าของเครือข่ายฯ ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ของภาคี เครือข่ายเมื่อนำตราสินค้า ในการพัฒนาช่องทางการตลาดใหม่และขับเคลื่อนไปสู่การค้าที่เป็นธรรมใน อนาคต

การเปิดตัวตราสินค้า “ข้าวเกิดบุญ” ได้ดำเนินการในงานวันเกษตรแห่งชาติ ระหว่าง 30 มกราคม – 7 กุมภาพันธ์ 2552 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยได้นำถุงข้าวเกิดบุญ ถวาย แต่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และได้เปิดบู๊ทนิทรรศการ กระบวนการดำเนินการวิจัยของโครงการเครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย และบู๊ทจำหน่ายสินค้าใน งานตลอด 7 วัน ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมงานเป็นจำนวนมาก สามารถจำหน่ายข้าวเกิดบุญได้ ทั้งสิ้น 9 ตัน²¹

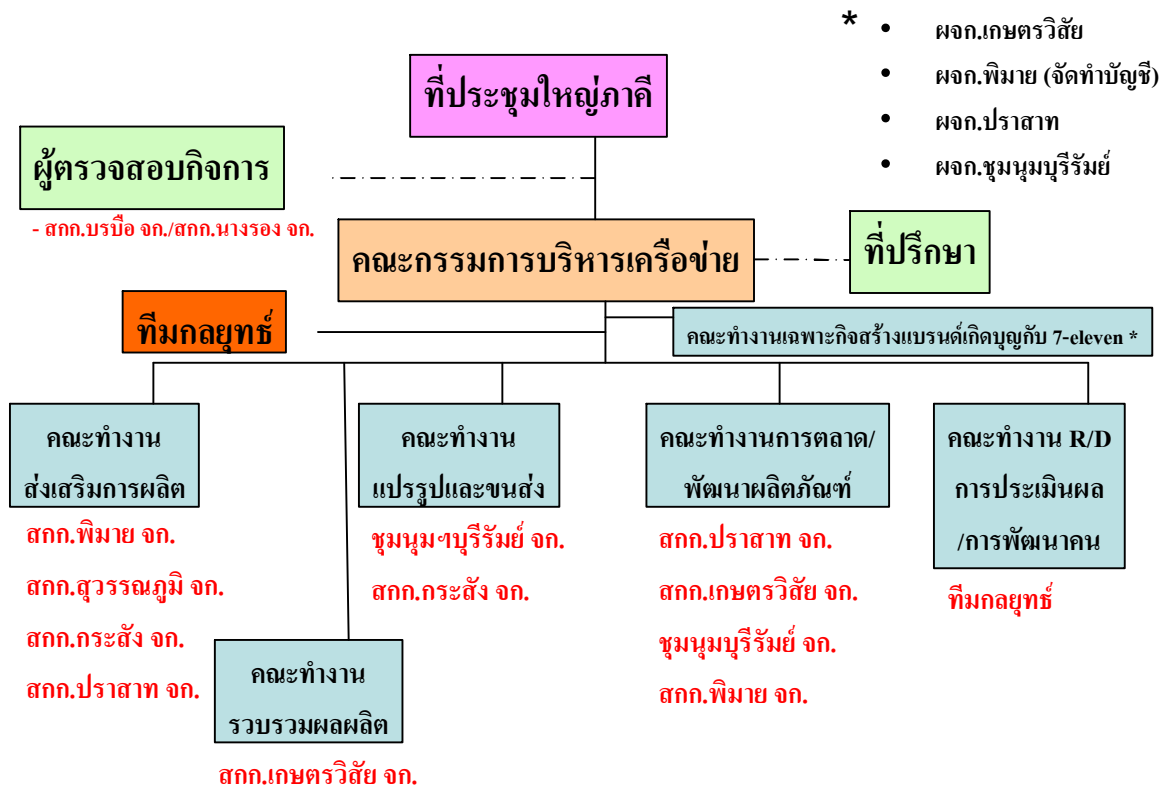
6.3) การเปิดช่องทางการตลาดใหม่

ปัจจุบันกระบวนการวิจัยภายใต้การขับเคลื่อนของคณะกรรมการบริหารเครือข่าย และทีมวิจัย อยู่ในระหว่างการเจรจาธุรกิจเพื่อนำข้าวเกิดบุญ บรรจุถุงพลาสติกขนาด 500 กรัม เพื่อ จำหน่ายในชั้นวางสินค้าของ 7-Eleven และการจำหน่ายข้าวหอมมะลิเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์ Fozen food ของบริษัท ซีพี ออลล์ (จำกัด) มหาชน

6.4) ตัวแบบข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานเครือข่ายคุณค่า ซึ่งอยู่ในระหว่างการ นำไปใช้ทดลอง สำหรับเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย โดยจะช่วยลดความเสี่ยงในการ บริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์และภาคีพันธมิตรได้ในอนาคต

²¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน www.cai.ku.ac.th

6.5) ตัวแบบการบริหารจัดการของเครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและนำไปสู่การพัฒนาระบบการค้าที่เป็นธรรมในอนาคต (รูปที่ 3.8)

รูปที่ 3.8 โครงสร้างการบริหารงานเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

7) ข้อค้นพบ

การรวมพลังกันก่อตัวเป็นเครือข่ายธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรอย่างมีแบบแผน และมีกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อใช้โครงสร้างพื้นฐาน และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดควบคู่กับการวางแผนการดำเนินงานให้บริการแก่สมาชิกตั้งแต่กระบวนการผลิต จะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ ที่เป็นทางเลือกสำหรับการช่วยแก้ไขปัญหาราคาสินค้าการเกษตรตกต่ำ อย่างเป็นไปได้ผล

3.7 เครือข่ายคุณค่าผลไม้

1) ทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการ

จังหวัดจันทบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ มังคุด ลองกอง สละ ทุเรียน เป็นต้น ที่ผ่านมามีการทำสวนผลไม้ของเกษตรกรยังประสบกับปัญหาด้าน

การเกษตรอยู่ตลอดเวลา และส่งผลกระทบต่อการค้าจริง เพราะสถานการณ์ราคาผลไม้ไม่มีแนวโน้มตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากปัญหาปริมาณผลไม้ในช่วงระยะเวลาที่ผลผลิตมีปริมาณออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก (Peak) และมีระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวจำกัด ประกอบกับขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว เมื่อพืชมกำหนด (ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม) ก็จะทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย ดังนั้นเกษตรกรจึงเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยไม่คำนึงถึงการจัดการคุณภาพส่งผลทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ โดยมีสาเหตุมาจากตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรมีไม่เพียงพอ ในช่วงผลไม้กระจุกตัว เกิดภาวะผลไม้ล้นตลาด ส่งผลต่อราคาผลไม้ตกต่ำมาโดยตลอด

จากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการเพาะปลูก/ผลิตผลไม้แบบตามใจตนเอง หรือมีการเพาะปลูก/ผลิตผลไม้แบบหลากหลายชนิดปลูกสลับชนิดในพื้นที่เดียวกัน และเกษตรกรมักใช้กลไกด้านราคาเป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจเพาะปลูก/ผลิตผลไม้ เพราะเมื่อผลไม้ชนิดใดราคาตกต่ำเกษตรกรก็จะทำการโค่นทิ้งแล้วหันไปเพาะปลูก/ผลิตผลไม้ที่มีราคาสูงกว่าในขณะนั้นแทน โดยไม่มีการวางแผนการเพาะปลูก/ผลิตผลไม้และการจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งเกษตรกรมักไม่คำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุนและระยะเวลาในการเสียโอกาส ซึ่งพฤติกรรมในการเพาะปลูก/ผลิตผลไม้ลักษณะนี้ย่อมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรและสถานะเศรษฐกิจโดยรวม เพราะสถานการณ์การเพาะปลูก/ผลิตผลไม้ลักษณะนี้ ทำให้ไม่สามารถกำหนดทิศทางตลาดและวางแผนการตลาดได้ ส่งผลต่อภาวะราคาผลผลิตที่ขึ้นกับอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของผลไม้ในแต่ละชนิด

นอกจากนั้น เกษตรกรยังประสบกับปัญหาที่เกิดจากภาวะอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อาทิ ภัยธรรมชาติ (ภาวะภัยแล้ง, ฝนตกชุก) และต้นทุนการผลิตที่มีราคาปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาทิ ปุ๋ย เคมีเกษตร วัสดุอุปกรณ์การเกษตร รวมถึงน้ำมันเชื้อเพลิง ประกอบกับผลกระทบจากการลดราคาของผลไม้ที่ไม่ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด และผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาถูกกว่า ล้วนส่งผลกระทบต่อปัญหาการค้าผลผลิตที่เกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงมักประสบกับการขาดทุนต่อเนื่อง ทำให้จำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน, สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์) หรือแม้กระทั่งกู้ยืมเงินนอกระบบ ก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินที่ไม่สามารถชำระคืนได้เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสถานะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยให้สหกรณ์การเกษตรเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา ภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ โดยการช่วยเหลือตนเองด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่สมาชิกสหกรณ์/เกษตรกรในการผลิตผลไม้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ตั้งแต่การวางแผนการผลิต กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว การคัดแยก การบรรจุ และการขนส่งผลผลิตจากฟาร์มถึงจุดรวบรวม ในช่วงแรกจากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมของเกษตรกรในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมักมีวิธีการที่ทำให้ผลผลิตเสียหายไม่ได้คุณภาพ ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการคุณภาพของเกษตรกร เช่น การใช้อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวมังคุดที่ไม่เหมาะสม โดยเกษตรกรมักจะใช้ตระกร้อสอยมังคุดใส่ลงในยามซึ่งทำจากผ้าหรือถุงปุ๋ย แล้วบรรจุใส่ถุงซึ่งทำจากหวายไม้

ไฟ ทำให้มังคุดเกิดรอยบุบจากการกดทับ หรือหูกขาดจากการบาดของเข่งหวาย ทำให้มังคุดไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการกลายเป็นสินค้าตกไซส์ ทั้งที่เกษตรกรมีการดูแลกระบวนการผลิตอย่างดีตลอดช่วงระยะเวลาการผลิต แต่กลับมากเกิดความเสียหายในขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและการขนส่ง ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ แลกเปลี่ยนและพัฒนาาร่วมกัน เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตผลไม้คุณภาพ โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยการเปิดเวทีเตรียมความพร้อมก่อนการรวบรวมผลผลิต เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตร่วมกัน โดยมุ่งเน้นให้มีการรณรงค์ให้สมาชิก/เกษตรกรเข้าใจในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมและถูกต้องเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะผลผลิตมังคุด ซึ่งมีการคัดแยกเกรดผลผลิตตามความต้องการของตลาด หมายความว่า สมาชิก/เกษตรกรจะได้รับราคาตามเกรดคุณภาพผลผลิตของตนเอง คณะวิจัยมองเห็นว่าสหกรณ์การเกษตรมีสมาชิกที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเพาะปลูก/ผลิตผลไม้เป็นหลัก จึงได้ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมธุรกิจรวบรวมและจำหน่ายผลไม้ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตรที่จะต้องมีการพัฒนาเพื่อประโยชน์สูงสุดที่สมาชิกจะได้รับจากการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้นมา ดังนั้นการพัฒนากระบวนการจัดการผลไม้ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และการสร้างเครือข่ายเพื่อให้ได้ผลไม้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งผลไม้คุณภาพยังเป็นที่ต้องการของตลาดจำนวนมาก และในส่วนผลผลิตที่เหลือสามารถส่งเสริมให้ทำการแปรรูปผลผลิตได้ต่อไป

เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่ มีศักยภาพในด้านการผลิตผลไม้คุณภาพ เพียงแต่ต้องการส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรได้มีความเข้าใจและมองเห็นทิศทางที่ชัดเจน ในอนาคตเรื่องการวางแผนการผลิตต้องให้สัมฤทธิ์ผล, ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคติเกษตรกรในการเพาะปลูก/ผลิตผลไม้, มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ, มีการวางแผนการเพาะปลูก/ผลิตพืชหลัก พืชรองและการจัดการอย่างเป็นระบบ, มีการมองตลาดนำการผลิต, มีการจัดการผลไม้คุณภาพตามความต้องการของตลาดตลอดสาย ทั้งเกรดคุณภาพตลาดส่งออกต่างประเทศ, เกรดคุณภาพตลาดภายในประเทศ จนถึงเกรดตลาดแปรรูป ซึ่งในจังหวัดจันทบุรี มีผู้ประกอบการลงทุนในเรื่องตลาด Fresh Shield และการแปรรูปขนาดใหญ่ ซึ่งเห็นว่าน่าจะสร้างฐานการผลิตและการตลาดค่อนข้างมาก น่าจะเป็นโอกาสที่จะพัฒนาตลาดผลไม้คุณภาพให้เติบโตได้ เมื่อเกษตรกรมองเห็นช่องทางการตลาดที่ชัดเจน เกษตรกรก็จะมีความมั่นใจในการผลิตผลไม้ให้ได้คุณภาพ

แนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมของเครือข่ายคุณค่าผลไม้ จะเกิดจากการเรียนรู้และค้นหาเพื่อให้เกิดตัวแบบการทำสวนผลไม้คุณภาพที่ส่งผลต่อความยั่งยืน ซึ่งเกิดจากความคิด ความต้องการของเกษตรกรผู้ผลิต โดยมีสหกรณ์การเกษตรพร้อมที่จะเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตกลงร่วมกัน ระหว่างเกษตรกร สมาชิก สหกรณ์การเกษตร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และทีมวิจัย เพื่อให้เกิดรูปแบบและกระบวนการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตผลไม้

คุณภาพ เชื่อมต่อการดำเนินธุรกิจรวบรวมและจำหน่ายผลไม้คุณภาพของสหกรณ์ที่จะใช้รูปแบบในการส่งเสริม แนะนำ เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือตนเอง ตามอุดมการณ์ วิธีการ และหลักสหกรณ์ เพราะที่ผ่านมามีการพึ่งพา นโยบายภาครัฐฯ เช่น การแทรกแซงราคา การประกันราคา การพยุงราคา ฯลฯ ไม่ทำให้การแก้ไขปัญหาการผลิตตกต่ำได้อย่างแท้จริง หากราคาไม่ตกต่ำรัฐก็จะไม่มีนโยบายดำเนินการ

การเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงที่มาจาก “ข้างใน” ไม่ใช่ให้ใครมาหยิบยื่นหรือยัดเยียดให้ นำที่จะได้แนวความคิดที่หลากหลายแล้วนำมาสรุปเป็นรูปแบบสู่การปฏิบัติ เกิดจากจิตวิญญาณในการที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยมีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน กระบวนการวิจัยที่เกิดจากการเรียนรู้เช่นนี้ ผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้เกิดจิตสำนึกใหม่ ให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตผลไม้คุณภาพ จนทำให้สามารถเป็นต้นแบบในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการจัดการด้านการตลาดของสหกรณ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญ ที่จะทำให้เกิดการผลิตผลไม้คุณภาพเชื่อมโยงสู่ระบบการตลาดและการค้าที่เป็นธรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาการผลิตตกต่ำ โดยมีเกษตรกรสมาชิก และสหกรณ์การเกษตร เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาของจังหวัดจันทบุรี และหน่วยภาครัฐจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการผลิตตกต่ำได้อย่างยั่งยืน

ในการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ จะมุ่งเน้นไปที่สมาชิกสหกรณ์ที่มีการเพาะปลูกมังคุดและเงาะ ในพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยมีสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด เป็นแม่ข่ายในการดำเนินงานการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจผลไม้ภายใต้โซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดผลไม้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีความตั้งใจที่จะร่วมมือกันสร้างสังคมเรียนรู้สู่การพัฒนาการผลิตผลไม้คุณภาพและพัฒนาสร้างเครือข่ายทางธุรกิจภายใต้โซ่อุปทานเพื่อนำไปสู่ระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม ต่อไปในอนาคต

2) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อสร้างตัวแบบการทำสวนผลไม้คุณภาพของเกษตรกร ภายใต้เครือข่ายของสหกรณ์การเกษตร

2.2) เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจผลไม้ภายใต้โซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่ายที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรชาวสวนผลไม้เป็นอย่างยั่งยืน

2.3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 และข้อเสนอสำหรับแนวทางการส่งเสริมจากภาครัฐ

3) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) ตัวแบบการทำสวนผลไม้คุณภาพของเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์

3.2) เกิดกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพภายใต้เครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์การเกษตร

3.3) ตัวแบบสำหรับการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพภายใต้การจัดการโซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

3.4) ข้อเสนอสำหรับแนวทางในการส่งเสริมจากภาครัฐ และความร่วมมือจากพันธมิตรต่าง ๆ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1) เกษตรกรชาวสวนผลไม้ และสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วม โครงการมีความรู้เรื่องการผลิตผลไม้คุณภาพและเข้ามาเป็นสมาชิกในเครือข่ายผลไม้ที่มีสหกรณ์เป็นแกนนำ

4.2) เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วม โครงการสามารถยกระดับการผลิตผลไม้ที่มีคุณภาพ

4.3) สหกรณ์มีแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจผลไม้ที่มีประสิทธิภาพยั่งยืน ในทิศทางของการสนับสนุนระบบการค้าที่เที่ยงธรรม

5) กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นรูปแบบกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม เพื่อค้นหาคุณค่าที่มีอยู่ในตัวตนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยทุกฝ่าย กระตุ้นให้เกิดความกล้าที่จะแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกที่เป็นตัวตนที่แท้จริง เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าใจและเข้าถึงปัญหาจากความต้องการที่แท้จริง เกิดการร่วมกันระดมความคิดในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และร่วมกันพัฒนาเพื่อให้เกิดรูปแบบ (Model) การสร้างเครือข่ายผู้ผลิตผลไม้คุณภาพเชื่อมโยงสู่เครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพ ภายใต้การจัดการโซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่าย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

กระบวนการวิจัยในระยะที่ 1: การเตรียมการ ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานออกเป็นแนวทางปฏิบัติ 8 กิจกรรม ดังนี้

● **กิจกรรมที่ 1 :** การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการวิจัย ระหว่างทีมวิจัยและสหกรณ์การเกษตรเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง กรอบคิด/กรอบแนวทางในการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพเชื่อมโยงสู่เครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์ที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน ภายใต้การจัดการโซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของโครงการวิจัย สมัครงใจพร้อมที่จะร่วมเดินทางไปด้วยกัน เพื่อประโยชน์ของเกษตรกร/สมาชิก สหกรณ์ ชุมชนและสังคมส่วนรวม

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับสหกรณ์การเกษตรเป้าหมาย (คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์) ชี้แจงและสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญของโครงการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

● **กิจกรรมที่ 2:** การสำรวจและคัดสรรเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์เข้าร่วมโครงการวิจัยตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจและคัดสรรเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ

2. เพื่อกำหนดคุณลักษณะกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ ตามกรอบแนวทางในการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพเชื่อมโยงสู่เครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน ภายใต้การจัดการโซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบ/วิธีการ ที่เหมาะสมในการสำรวจและคัดสรรเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

2. กำหนดคุณลักษณะของกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพตามกรอบแนวทางในการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ

● **กิจกรรมที่ 3:** การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ เกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์เป้าหมายที่ได้รับการคัดสรรเข้าร่วมโครงการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง กรอบคิด/กรอบแนวทางในการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพเชื่อมโยงคู่เครือข่ายธุรกิจ รวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์ที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน ภายใต้การจัดการ ไร่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่าย
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสมัครใจพร้อมที่จะร่วมเดินทางไปด้วยกัน เพื่อประโยชน์ของเกษตรกร/สมาชิก สหกรณ์ ชุมชนและสังคมส่วนรวม
3. เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ ตามความต้องการที่แท้จริง
4. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา อุปสรรคในการผลิตผลไม้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดของเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์ เป้าหมาย

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบ/วิธีการในการประชุมฯ วัตถุประสงค์ วัน/เวลาและสถานที่ในการจัดประชุมฯ
2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์เป้าหมาย โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในเวทีฯ จะประกอบด้วย ทีมวิจัย, คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์, เกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์เป้าหมาย และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

● **กิจกรรมที่ 4:** การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสัญจร ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งความรู้ด้านวิชาการ และความรู้ประสบการณ์ในการทำสวน/ผลิตผลไม้คุณภาพที่มีอยู่ในตัวตน จนเกิดการสร้าง “เครือข่ายการเรียนรู้” ในการพัฒนากระบวนการผลิตผลไม้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด
2. เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคติในการทำสวน/ผลิตผลไม้คุณภาพ เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการคุณภาพผลไม้ นำไปสู่รูปแบบการทำสวน/ผลิตผลไม้คุณภาพของเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์
3. เพื่อค้นหากรอบแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ เชื่อมโยงคู่เครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์ที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน ภายใต้การจัดการ ไร่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบ/วิธีการในการประชุมฯ วัตถุประสงค์ วัน/เวลาและสถานที่ในการจัดประชุมฯ

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสัญจร ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในเวทีฯ จะประกอบด้วย ทีมวิจัย, คณะกรรมการและ/หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์ และสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ

● **กิจกรรมที่ 5:** การเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการผลิตสินค้ามาตรฐานอาหารปลอดภัย ภายใต้ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practices: GAP)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพผลไม้ให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตสินค้าอาหารปลอดภัย ภายใต้ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practices: GAP)

2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกได้เข้าสู่ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) และได้รับการรับรองมาตรฐาน (Q-Mark) จากหน่วยงานที่ให้การรับรองมาตรฐาน

3. เพื่อพัฒนามาตรฐานในการผลิตผลไม้ของสมาชิก ให้สามารถกำหนดเป็นคุณภาพมาตรฐานผลไม้ของกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบ/วิธีการในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการคุณภาพผลไม้ ภายใต้ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP)

2. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คำแนะนำในการเข้าสู่ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) เพื่อรับการตรวจประเมินฟาร์มของสมาชิก และได้รับการรับรองมาตรฐาน (Q-Mark) จากหน่วยงานที่ให้การรับรองมาตรฐาน

3. เพื่อตรวจเยี่ยมฟาร์ม สํารวจและติดตามสถานการณ์การผลิต ปัญหา อุปสรรคในการผลิตผลไม้ของสมาชิกให้เป็นไปตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP)

● **กิจกรรมที่ 6:** การเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพสินค้าจากการศึกษา เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงนำไปสู่การปฏิบัติจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพสินค้าให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการจัดการคุณภาพสินค้า สามารถจัดการคุณภาพสินค้าให้ได้ตรงตามความต้องการของตลาดเป้าหมาย

2. เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลและประสบการณ์ในการผลิตผลไม้คุณภาพระหว่างกัน ตลอดจนเพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งด้านการผลิตและการตลาด สร้างความมั่นใจในการผลิตสินค้าคุณภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

3. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตผลไม้คุณภาพระหว่างสมาชิกผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ และเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้ของสหกรณ์การเกษตรในส่วนของ การขยายช่องทางการตลาด

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผน และกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม วัตถุประสงค์ วัน/เวลาและสถานที่ ในการศึกษาเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงนำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพสินค้าของกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ

2. จัดกิจกรรมการศึกษา เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงนำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพสินค้า

3. ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในเวทีจะประกอบด้วย ทีมวิจัย, คณะกรรมการ และ/หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์ และคณะผู้ร่วมเดินทาง

● **กิจกรรมที่ 7:** การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสรุปแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในรูปแบบและกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อน เพื่อนำไปสู่การดำเนินธุรกิจรวบรวมผลไม้และกระจายไปสู่ลูกค้าในแต่ละตลาดเป้าหมาย

2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพ

3. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแม่ข่าย

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบ/วิธีการในการประชุมฯ วัตถุประสงค์ วัน/เวลาและสถานที่ในการจัดประชุมฯ

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์เป้าหมาย โดยการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในเวทีฯ จะประกอบด้วย ทีมวิจัย, คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์, เกษตรกร/สมาชิกสหกรณ์แกนนำกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

● **กิจกรรมที่ 8:** การเปิดเวทีเจรจาการค้าเพื่อสร้างเครือข่ายการตลาดธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์
2. เพื่อเจรจาการค้าร่วมกับคู่ค้ากลุ่มเป้าหมายเดิม และคู่ค้ากลุ่มเป้าหมายใหม่เพื่อขยายช่องทางการตลาดธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์

วิธีการดำเนินงาน

1. ประสานงานและหารือร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดรูปแบบ/วิธีการในการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์
2. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคู่ค้าในแต่ละตลาดเป้าหมาย เพื่อเจรจาการค้าร่วมกับคู่ค้ากลุ่มเป้าหมายเดิม และคู่ค้ากลุ่มเป้าหมายใหม่เพื่อขยายช่องทางการตลาดธุรกิจรวบรวมผลไม้คุณภาพของสหกรณ์

6.) ผลลัพธ์จากการวิจัย

ผลที่ได้จากกระบวนการวิจัยในระยะแรกซึ่งทีมวิจัยใช้เวลาดำเนินการ 6 เดือน มีผลลัพธ์จากการวิจัย สรุปได้ดังนี้

เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพภายใต้เครือข่ายที่มีสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด โดยมีเกษตรกรจำนวน 70 รายเข้าร่วมโครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

6.1.1. กลุ่มผู้ผลิตเงาะคุณภาพ ตำบลคลองพลู	จำนวน	20	คน
6.1.2. กลุ่มผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ ตำบลเคียนทอง	จำนวน	20	คน
6.1.3. กลุ่มผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ ตำบลพลวง	จำนวน	19	ราย
6.1.4. กลุ่มผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ ตำบลชากไทย	จำนวน	11	ราย

โดยทีมวิจัยได้ประสานงานเพื่อจัดเวทีเรียนรู้และการศึกษาดูงานในส่วนที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ที่สำคัญได้แก่

- การผลิตสินค้าอาหารปลอดภัยภายใต้ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP)

- สนับสนุนให้สมาชิกขอรับการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ได้ 34 คน

7) ข้อค้นพบจากการวิจัย

ผลการเรียนรู้ร่วมกันแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการวิจัยได้เกิดแนวทางในการพัฒนาแนวคิดที่หลากหลายนำไปสู่การปฏิบัติตามความเหมาะสม กระบวนการดังกล่าวนำมาซึ่งการยอมรับซึ่งกันและกัน การร่วมมือกันเป็นกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ

ในส่วนของสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด ที่เข้าร่วมในฐานะเป็นแกนกลางก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตสินค้าคุณภาพ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาหาค่าผลผลิตตกต่ำ

การเรียนรู้ร่วมกันตามศักยภาพและการปรับตัวของทุกฝ่ายก่อให้เกิดใหม่ ซึ่งเกิดจากการประสานพลังที่จะดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาหนุนเสริมซึ่งกันและกัน

การที่เกษตรกรและสหกรณ์เรียนรู้แนวทางการรวมกลุ่มการพัฒนาการผลิตควบคู่ไปกับการให้การสนับสนุนของสหกรณ์ ตามความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง จะทำให้กลุ่มและสหกรณ์เป็นตัวแทนที่จะนำไปสู่การดำเนินงานที่ยั่งยืนและสามารถนำไปถ่ายทอดแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพต้องมีความจริงใจ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาผลผลิตผลไม้คุณภาพ มีการจัดการด้านผลผลิต การจัดเก็บของสด และเก็บผลผลิตในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม การคัดแยก การขนส่ง สำหรับหน้าที่ของสหกรณ์คือการสนับสนุนด้านข้อมูล ร่วมรับรู้และแก้ไขปัญหา รวมถึงช่วยเหลือและเพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุด มองประโยชน์ในระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเชื่อมั่นในเครือข่ายสหกรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการตลาดที่ยั่งยืนต่อไป

3.8 เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง

1.) ทูณเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

มันสำปะหลังเป็นพืชพลังงานชีวมวล ที่สำคัญที่ใช้ในกระบวนการผลิตเอทานอล ซึ่งเป็นหนึ่งในพลังงานทางเลือกในปัจจุบัน ในยุคที่ราคาน้ำมันมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางในภาคการผลิต และการบริโภคของประเทศ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการผลิตและการใช้เอทานอลเพื่อผสมในน้ำมันเบนซินตามแผนงานของกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพลังงาน เหนือของมันสำปะหลังยังสามารถใช้เป็นพลังงานเชื้อเพลิงได้อีก นอกจากนี้แล้วมันสำปะหลังยังเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของอุตสาหกรรมผลิตสินค้าต่างๆ เช่น แป้งมันสำปะหลัง กระดาษ ยามี๊ด และอาหารสัตว์ เป็นต้น โดยมีสัดส่วนการผลิตมันสำปะหลังเพื่อใช้ภายในประเทศ

ประมาณ ร้อยละ 15 และเพื่อการส่งออกร้อยละ 85 (กรุงเทพฯธุรกิจ: กันยายน 2550) จากประโยชน์ดังกล่าวจึงนับได้ว่ามันสำปะหลังนั้นเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย

ในปัจจุบันผลผลิตรวมของมันสำปะหลังทั้งประเทศประมาณ 27 ล้านตัน แต่จากการวิเคราะห์อุปสงค์ของมันสำปะหลังพบว่าตลาดมีความต้องการถึง 32 ล้านตัน ในปี 2551 ความต้องการของตลาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เป็น 34 ล้านตัน และ 37 ล้านตัน ในปี 2552 และ ปี 2553 ตามลำดับ (กรุงเทพฯธุรกิจ: กันยายน 2550) และผลผลิตโดยเฉลี่ยต่อไร่ของมันสำปะหลังของประเทศอยู่ที่ประมาณ 3 ตัน (ข้อมูลจากกรมการค้าต่างประเทศ) ซึ่งยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าระดับการผลิตที่สามารถทำได้จริงจากเกษตรกรผู้ที่มีการบริหารจัดการการเพาะปลูกที่ใช้เทคโนโลยีของการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงทำการเพาะปลูกกันแบบดั้งเดิมและยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ในส่วนภาคราชการและสถาบันวิชาการต่างๆได้พยายามทำการวิจัยค้นคว้าเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร แต่เกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลังจำนวนมากยังไม่ตอบรับกับการช่วยเหลือดังกล่าว นับได้ว่าเป็นการเสียโอกาสอย่างยิ่งกับสถานการณ์ที่ภาวะราคาของมันสำปะหลังกำลังเพิ่มสูงขึ้น ปัจจัยอะไรที่จะทำให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงและหันมาทำการเพาะปลูกอย่างถูกวิธี หลักการของการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่สามารถสร้างผลผลิตได้อย่างเต็มที่ และประหยัดต้นทุนการเพาะปลูก กระบวนการเก็บเกี่ยว แปรรูปและรวบรวมมันสำปะหลังที่รักษาคุณภาพของหัวมัน และประหยัดต้นทุนการขนส่งรวบรวม ปัญหาการแข่งขันการรับซื้อหัวมันสดและมันเส้นที่ใช้กลยุทธ์ราคาเป็นหลัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าเงินงานของสหกรณ์ เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์มักไม่ได้รับความเป็นธรรมในด้านความเที่ยงตรงของตาชั่ง และการกดราคาจากนายทุน การลงทุนซ้ำซ้อนในการสร้างลานตากมันและแปรรูป ของเอกชนและสหกรณ์ ปัญหาการกระจายตัวของผลผลิตมันสำปะหลังที่ไม่เหมาะสมซึ่งนับได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่าของประเทศ

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรที่มีสมาชิกส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลัง นอกจากสหกรณ์จะทำหน้าที่ในการรวบรวมและแปรรูปมันสำปะหลังเป็นมันเส้นแล้ว สหกรณ์การเกษตรควรจะนำหลักของการจัดการห่วงโซ่อุปทานมาประยุกต์ใช้ก็คือการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกตั้งแต่ต้นน้ำ ก็คือการบริหารจัดการการเพาะปลูกที่สามารถให้ผลผลิตสูงสุด และมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ภายใต้การบริหารงบประมาณการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้สมาชิกของสหกรณ์สามารถเพิ่มกำไรจากการผลิตมันสำปะหลังได้มากขึ้น และจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกสหกรณ์ต่อไป โดยจะใช้กระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าระหว่างสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กรพันธมิตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ในการขยายผลไปสู่การเชื่อมร้อยห่วงโซ่อุปทานสินค้าและบริการต่างๆ ตั้งแต่กระบวนการผลิตของผลผลิตต้นน้ำไปจนถึงการบริโภคของสินค้าสำเร็จรูปปลายน้ำ เพื่อก่อให้เกิดคุณค่าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามกรอบแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมของประเทศ สหกรณ์และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องการทราบถึงวิธีการและกระบวนการในการพัฒนาการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานของผลผลิตที่ได้จากการผลิตของสมาชิกในการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกและการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นต่างๆ รวมไปถึงประเด็นด้านการเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิต การเก็บเกี่ยวและรวบรวมผลผลิต การแปรรูป แนวทางการจัดสรรผลผลิตที่แปรรูปแล้วเพื่อจัดจำหน่ายไปยังอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยนี้จึงจะทำการศึกษา สัมภาษณ์ ทดลอง และรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อหาตัวแบบที่เหมาะสม ในการพัฒนาการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานดังกล่าว

การวิจัยครั้งนี้จะจำกัดอยู่ในเรื่องของการผลิต การรวบรวม แปรรูป มันสำปะหลัง ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานธุรกิจมันสำปะหลังเป็นหลัก และผู้วิจัยได้คัดเลือกสหกรณ์ต้นแบบที่จะทำการศึกษา ก็คือ สหกรณ์การเกษตรชาวนุวลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เกี่ยวเกี่ยวมันสำปะหลังประมาณ เจ็ดแสนไร่ มากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากจังหวัดนครราชสีมาพื้นที่ประมาณหนึ่งล้านแปดแสนไร่ (ข้อมูลจากกรมการค้าต่างประเทศ และสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร) สหกรณ์การเกษตรชาวนุวลักษณ์บุรี จำกัด ได้เข้าร่วมโครงการ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสหกรณ์การเกษตร ภายใต้โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลการจัดการดีเยี่ยมในด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์ ประจำปี พ.ศ. 2550 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และมีความพร้อมในเรื่องบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเข้าใจในอุดมการณ์สหกรณ์เป็นอย่างดี จากผู้นำสหกรณ์ ก็คือประธานและกรรมการสหกรณ์ ทีมบริหาร ก็คือผู้จัดการ และพนักงานในส่วนต่างๆ ที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนงานของการวิจัยในครั้งนี้

2) วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ วัตถุประสงค์จึงถูกตั้งขึ้นให้สอดคล้องดังนี้

2.1) เพื่อสร้างตัวแบบการทำไร่มันสำปะหลังภายใต้เครือข่ายสหกรณ์การเกษตร

2.2) เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจมันสำปะหลังภายใต้ห่วงโซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่ายจะก่อให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง และเศรษฐกิจสังคมโดยรวม ภายใต้ การนำของสหกรณ์เกษตรที่ใช้ระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

2.3) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ในการสรุปสาระและประเด็นต่างๆ เพื่อนำเสนอ แนวทางในการกำหนดนโยบาย และการส่งเสริมจากภาครัฐ

3) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) ตัวแบบการทำไร่มันสำปะหลังภายใต้เครือข่ายสหกรณ์การเกษตร

3.2) ตัวแบบสำหรับเครือข่ายธุรกิจมันสำปะหลังภายใต้โซ่อุปทานที่มีสหกรณ์เป็นแม่ข่ายที่มีระบบฐานข้อมูลในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ

3.3) แนวทางในการส่งเสริมจากภาครัฐ และความร่วมมือจากพันธมิตรภาคต่างๆ

4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1) สหกรณ์มีแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจมันสำปะหลัง ที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนสามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่นได้

4.2) สหกรณ์เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจ สหกรณ์ โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจมันสำปะหลังภายใต้ห่วงโซ่อุปทานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2

4.3) สมาชิกของสหกรณ์มีรายได้ และผลการประกอบการที่ดีขึ้น จากการเพิ่มผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิต

5.) กระบวนการวิจัย

การดำเนินงานของโครงการจะเป็นไปตามกระบวนการวิจัย (รูปที่ 3.9) ดังต่อไปนี้

5.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ซึ่งประกอบไปด้วย

5.1.1 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่อง เครือข่ายคุณค่าและการเชื่อมโยงธุรกิจภายใต้โซ่อุปทาน แก่ผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ 50 คน ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์ ผู้ประกอบการลานมัน คณะกรรมการ เกษตรกรสมาชิก ผู้แทนหน่วยงานราชการจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ตลอดจนเกษตรกรอิสระ

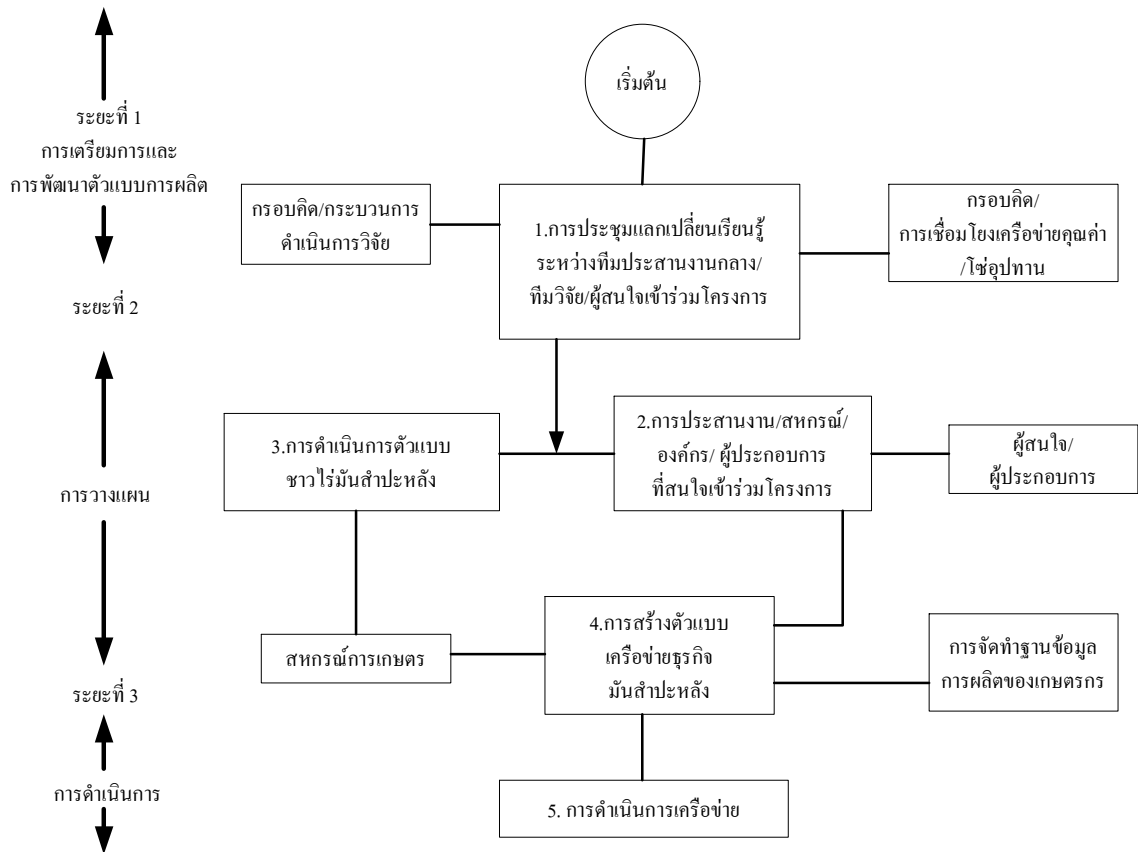
5.1.2 การวางแผนทิศทางเครือข่าย เพื่อวางกรอบแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายในอนาคต

5.1.3 การประสานงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย โดยกระบวนการเรียนรู้ ภายใต้การสนับสนุนของทีมประสานงานกลางจะได้สร้างกลไกในการสร้างความรู้ความเข้าใจในชุดความรู้ที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า การค้าที่เป็นธรรม การบริหารจัดการเชิงรุก การบริหารความเสี่ยง การเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร ฯลฯ

5.2 กระบวนการบริหารจัดการธุรกิจเครือข่าย จะประกอบไปด้วย

5.2.1. การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาคี สกก. /กลุ่มเกษตรกร โดยได้ดำเนินการสร้างตัวแบบการทำไร่มันสำปะหลังในการเพิ่มผลผลิตต่อไป เพื่อขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การพัฒนาฐานข้อมูลธุรกิจ และมีแผนการจัดทำสัญญาข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ามันสำปะหลังสด ระหว่างลานมัน/โรงแปง ในพื้นที่กับสหกรณ์การเกษตรชาณุรักษ์บุรี จำกัด

5.2.2. การดำเนินการเครือข่าย คณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร
 ขานุกฤษบุรี จำกัด ได้มีมติเห็นชอบให้สหกรณ์ จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเพิ่มคุณภาพผลผลิตมันสำปะหลัง
 ซึ่งเป็นรูปแบบของโมบายคลินิก เพื่อให้บริการด้านวิชาการแก่สมาชิกและเกษตรกร

รูปที่ 3.9 กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง

6.) ผลลัพธ์จากการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในช่วงเวลา 6 เดือน มีผลลัพธ์จากการวิจัยดังนี้

6.1) เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจไว้ด้วย

วิสัยทัศน์ : “เครือข่ายที่มุ่งเน้นประโยชน์ของสังคมโดยรวม”

พันธกิจ:

- 1) รวบรวมองค์ความรู้
- 2) สร้างความร่วมมือ
- 3) สร้างเครือข่ายธุรกิจร่วม

6.2) เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย

โดยในเบื้องต้นสหกรณ์การเกษตรจะได้ดำเนินการ โครงการ การสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการผลิตให้แก่สมาชิกเพื่อเพิ่มผลผลิตกำไร และพัฒนาคุณภาพผลผลิต โดยใช้กลไกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของสหกรณ์การเกษตรชาวลักขณบุรี จำกัด เป็นตัวขับเคลื่อน โดยมีตัวแบบไว้มั่นลำปะหลังเป็นจุดเริ่มต้นที่จะขยายผลแก่กลุ่มเกษตรกรในวงกว้าง

มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือภายใต้เครือข่ายสหกรณ์และภาคีพันธมิตรด้านการตลาด เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ของเครือข่ายร่วมกัน

3.9 เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

1.) ทูณเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการ

เมื่อพิจารณาบริบทการดำเนินงานของสหกรณ์ในประเด็นของการเป็นองค์การธุรกิจที่มีบทบาททั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และมีเป้าหมายที่ปลายทางอยู่ที่การยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิก ด้วยการให้บริการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตตามควรแก่อัตภาพ

ในแนวทางของการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพนั้น จากข้อมูลภายใต้โครงการยกวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2, (จุฬาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในปี 2549 ระบบธุรกิจสหกรณ์มีมูลค่าการธุรกิจ 1 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 11 ของ GDP ประเทศไทยในช่วงเวลาเดียวกัน โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรที่สหกรณ์การเกษตรดำเนินการนั้น ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ยางพารา มันสำปะหลัง มีสวนปาล์ม น้ำมัน ผลไม้ นานมดิบ ฯลฯ นอกจากนั้นข้อมูลภายใต้การดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าภายใต้ชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ในพื้นที่ 36 จังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน” ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่ม/องค์กรที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก ทั้งที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งโดยหน่วยงานรัฐ และเกิดจากการรวมตัวกันเองนั้น ยังคงประสบปัญหาด้านตลาดต่อเนื่อง เพื่อรองรับผลิตภัณฑ์และบริการ เช่น กรณีของกลุ่มสตรี กลุ่ม OTOP กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหัตถกรรมในครัวเรือน เป็นต้น

ในการประเมินสถานการณ์เบื้องต้นพบว่า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม/องค์กรต่างๆดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในด้านเทคโนโลยีการผลิต การบรรจุหีบห่อ และมีจำนวนไม่น้อยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์แล้ว ได้แก่ มาตรฐาน ออ. มาตรฐานสินค้าสหกรณ์ (สมส.) โดยพบว่า ส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพานโยบายรัฐในการส่งเสริมการตลาดเป็นครั้งคราว ในการจัดมหกรรมแสดงสินค้าระดับประเทศ มหกรรมแสดงสินค้าที่จัดโดยงานเทศกาลประจำปีของจังหวัด ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในระยะยาว

เพื่อศึกษาหารูปแบบและแนวทางการพัฒนาการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการของสหกรณ์ และกลุ่ม/องค์กรของภาคประชาชนที่ดำเนินการบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกันให้ได้มีตลาด

รองรับอย่างต่อเนื่อง และเป็นแนวทางการทำธุรกิจของประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและการค้าที่เป็นธรรม การดำเนินการโครงการเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า ซึ่งจะดำเนินการภายใต้ชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” อีกทั้งยังดำเนินการในฐานะโครงการภายใต้แผนงานจัดระบบการส่งเสริมเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์ ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือในการเชื่อมร้อยโซ่อุปทานเพื่อประโยชน์สู่สมาชิกและสังคมอย่างเที่ยงธรรมของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2

2.) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1) ดำเนินการพัฒนาตัวแบบเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า ในกลุ่มสหกรณ์และองค์กรชุมชนที่มีศักยภาพและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ภายใต้การบริหารจัดการร่วมของภาคีพันธมิตร คือ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

2.2) พัฒนาระบบบริหารจัดการ สำหรับเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

2.3) ติดตามประเมินผล การดำเนินการของเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

3.) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) ผลิตภัณฑ์สหกรณ์และชุมชนได้รับการพัฒนาเพื่อจัดจำหน่ายในช่องทางการจำหน่ายของร้านไปรษณีย์ไทย

3.2) ประชาชนให้ความสนใจและอุดหนุนผลิตภัณฑ์สหกรณ์และชุมชนผ่านช่องทางการจำหน่ายร้านไปรษณีย์

3.3) ได้ตัวแบบการกระจายสินค้าที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างเป็นธรรม

3.4) ได้พัฒนานวัตกรรมการกระจายสินค้าทางตรงจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค (Direct Sale)

3.5) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการสนับสนุนการพัฒนาสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม (Fairtrade)

4.) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1) ช่องทางการกระจายสินค้าจากจังหวัดที่อยู่ห่างไกลกันจะสามารถกระจายได้ทั่วถึงกันทั้งประเทศ ด้วยที่ทำการไปรษณีย์ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศที่ทำให้ต้นทุนค่าขนส่งลดลง เปรียบได้กับการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน

4.2) สมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการจัดจำหน่ายในช่องทางการจำหน่ายของไปรษณีย์ จะได้รับการประชาสัมพันธ์สินค้า ที่จะทำให้จำนวนลูกค้าเพิ่มและการจำหน่ายสินค้าเพิ่ม การผลิตเพิ่มมากขึ้น กลุ่มสหกรณ์จะเติบโตและเข้มแข็งขึ้น

4.3) ในส่วนของสินค้าสหกรณ์ที่ลงในแคตตาล็อกวารสารคนสหกรณ์ และลงในเว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th หรือในแคตตาล็อกที่โครงการวิจัยได้จัดทำขึ้นและร่วมมือกับไปรษณีย์ในการ

จัดส่งถึงกลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพฯและปริมณฑล จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการกระจายสินค้าที่โครงการจะติดตามประเมินผล

4.4) ผู้บริโภคที่เห็นคุณค่าในการอุดหนุนสินค้าสหกรณ์ จะได้รับความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าเดินทางในการหาซื้อสินค้า

5.) กระบวนการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยที่นำเสนอในที่นี้เป็นในช่วงเวลาของการดำเนินการ 6 เดือน (ระหว่าง ต.ค.2551-มี.ค.2552) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการ ดังนี้ (รูปที่ 3.10)

5.1) การประชุมเพื่อวางกรอบการดำเนินงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยและบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

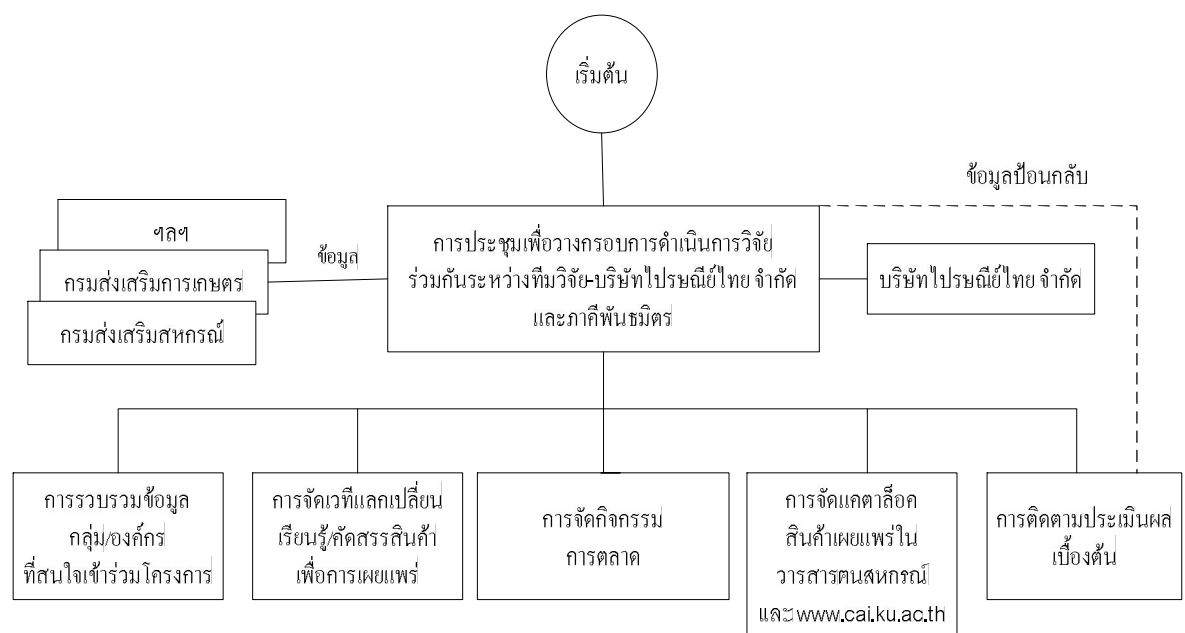
5.2) การรวบรวมข้อมูลสำหรับสถานการณ์ การผลิตและการตลาด กลุ่ม/องค์กร เป้าหมาย (หมายถึง กลุ่ม/องค์กรที่ส่งเสริมการผลิตสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ที่มีการดำเนินงานบน หลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน)

5.3) การจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันและการคัดสรรสินค้าระหว่างนักวิจัย ผู้นำกลุ่ม/องค์กร ที่ สนใจเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และภาคีพันธมิตรด้านต่างๆ

5.4) การจัดกิจกรรมการตลาดภายใต้การประสานงานของทีมวิจัย

5.5) การจัดทำแคตตาล็อกสินค้า ลงเผยแพร่ในวารสารคนสหกรณ์และเว็บไซต์

5.6) การติดตามประเมินผลระยะต้น เพื่อนำข้อมูลป้อนกลับสำหรับการปรับปรุง แผนการดำเนินการช่วงต่อไป

รูปที่ 3.10 กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

6.) ผลลัพธ์จากการวิจัย

6.1) ผลการประเมินสถานการณ์ของกลุ่ม/องค์กร²² จำนวนซึ่งชี้ให้เห็นปัญหาของการตลาด

6.2) จัดทำกระเช้าของขวัญปีใหม่ต้นแบบเพื่อประชาสัมพันธ์

6.3) แคนดัลลอคสินค้าสหกรณ์ลงในวารสารคนสหกรณ์และเว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th

6.4) สินค้าสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ “อ้อยทั่วไทย ส่งได้ทั่วประเทศ” โดยได้การประสานงานและคัดสรรสินค้าของทีมวิจัย ได้แก่

1. หลามหมุยอัญหหลวง (หมุยกระบอกลไม้ไฟ จ.เลย ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเนื้อสัตว์ จ.เลย)

2. ข้าวคุณธรรม

3. มะพร้าวอ่อนแก้ว

4. เครื่องสำอาง/องค์กรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

5. การประชุมหารือแกนนำเครือข่ายสตรีสหกรณ์ เพื่อการจัดตั้งและดำเนินการจัดกระจายสินค้า

7.) ข้อค้นพบจากการวิจัย

ผลจากการประสานงาน การติดตาม และข้อมูลจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ กลุ่ม/องค์กรต่างๆที่มีกิจกรรมการผลิตและจำหน่ายสินค้าต่างๆ (มีปัญหาของและข้อจำกัดด้วย คือ

7.1) การแข่งขันด้านการตลาดของกลุ่มโครงการ โดยมีสาเหตุมาจากการส่งเสริมการค้าก่อนเกิดของกลุ่มผู้ผลิตที่หน่วยงานรัฐให้การส่งเสริม

7.2) ขาดสถานที่และแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง ส่วนใหญ่มักจำหน่ายตามงานมหกรรมสินค้า และนิทรรศการที่หน่วยงานราชการจัดให้ในช่วงเวลา 7-10 วันเท่านั้น

3.10 เครือข่ายคุณค่าอย่างพารา

1.) ทุนเดิมที่มีอยู่ก่อนเริ่มโครงการวิจัย

ในปัจจุบันยางพารายังคงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย ทั้งในด้านเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรและการนำรายได้เงินตราเข้าประเทศจากการส่งออก โดยในปี 2550 มีเกษตรกรที่มีอาชีพทำสวนยางพารารวม 1.258 ล้านครัวเรือน มีเนื้อที่ปลูกรวม 15.357 ล้านไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 11.052 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 3.024 ล้านตัน ซึ่งปลูกในภาคใต้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.37 ของเนื้อที่

²² ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ดวงทิพย์ ระเบียบ, รายงานความก้าวหน้า โครงการเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

ปลูกทั้งประเทศ ส่งออก 2.966 ล้านตัน ได้มูลค่า 1.944 แสนล้านบาท ใช้ภายในประเทศเพียง 0.058 ล้านตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

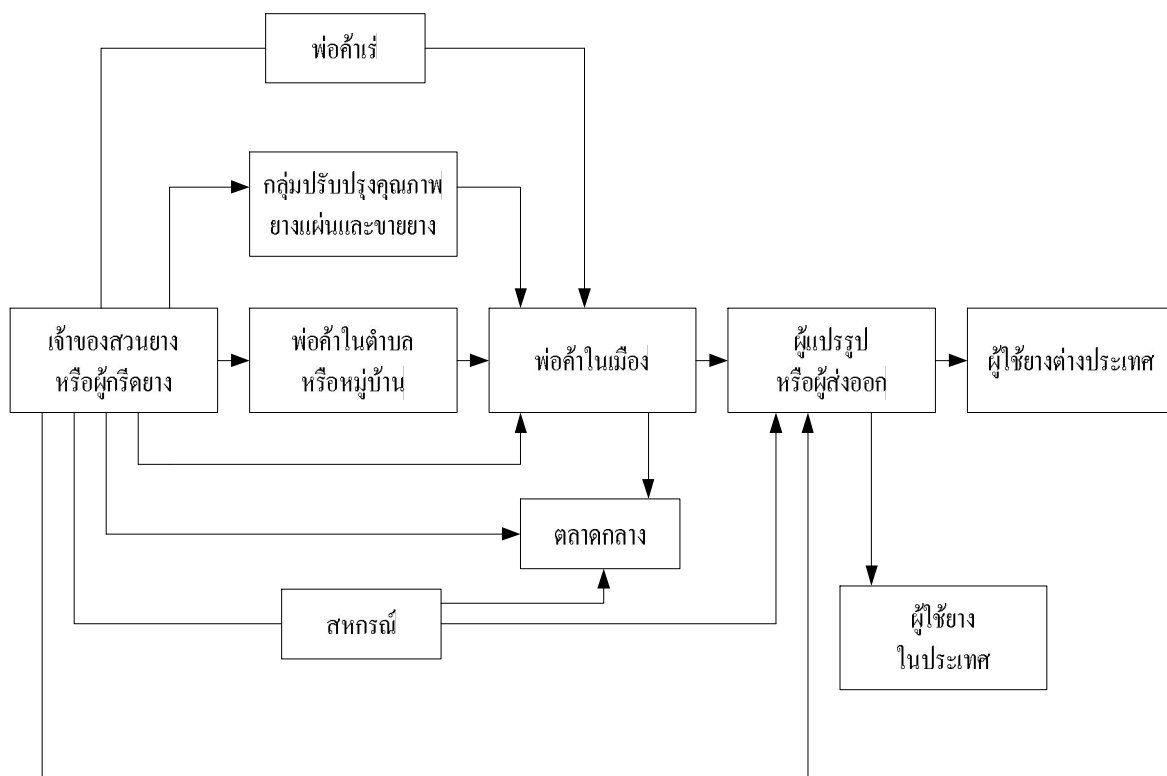
ปริมาณการผลิตยางพาราของไทยในปี 2550 คิดเป็นปริมาณ 3 ล้านตัน และส่งออกรวมทั้งสิ้น 2,598 ล้านตัน โดยยางแท่งเป็นสินค้าส่งออกเป็นสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.49 ของปริมาณการส่งออกทั้งสิ้น รองลงไป ได้แก่ ยางพารารมควัน น้ำยางข้น ยางผสม คิดเป็นร้อยละ 30.83, 10.63 และ 4.04 ตามลำดับ โดยประเทศคู่ค้าสำหรับยางแผ่นรมควัน ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา สำหรับยางแท่ง ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลี สำหรับยางข้น ได้แก่ มาเลเซีย

วิธีการตลาดยางพาราแตกต่างกันตามลักษณะของผลผลิตยางพารา เริ่มต้นจากชาวสวนยางพาราซึ่งมี 2 ลักษณะใหญ่ คือ ลักษณะเป็นแผ่นยางดิบแห้ง และน้ำยางสด

วิธีการตลาดของยางแผ่นดิบแห้งและในลักษณะอื่นๆ เช่น เศษยาง และยางก้อน เป็นต้น เกษตรกรชาวสวนยางพาราซึ่งขายในลักษณะนี้จะมีทางเลือกขายให้กับพ่อค้าเร่ที่มารับซื้อถึงบ้าน หรือเกษตรกรจะนำไปขายเองให้กับผู้รวบรวมในตลาดระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด นอกจากนี้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ก็จะขายยางแผ่นดิบให้กับสหกรณ์ที่ตนเองเป็นสมาชิก

ผู้รวบรวมและสหกรณ์ก็จะขายแผ่นยางดิบที่รวบรวมได้ให้กับตลาดกลางยางพาราและโรงงานแปรรูปเบื้องต้น เช่น โรงรมควัน และโรงงานผลิตยางแท่ง เป็นต้น โรงงานแปรรูปเบื้องต้นก็จะขายยางแผ่นรมควันและยางแท่งให้แก่ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์ในประเทศและผู้ส่งออกยาง

สำหรับวิธีการตลาดของน้ำยางสด เกษตรกรที่ขายในลักษณะน้ำยางสดก็จะนำไปขายให้กับผู้รวบรวมยังจุดรับซื้อในหมู่บ้าน และอำเภอ เป็นต้น และขายให้กับสหกรณ์ที่ตนเองเป็นสมาชิก ผู้รวบรวมและสหกรณ์ก็จะนำน้ำยางสดที่รวบรวมได้ขายต่อที่ตลาดกลางและโรงงานแปรรูปเบื้องต้น เช่น โรงงานทำยางแท่ง โรงงานผลิตน้ำยางข้น ยางเครฟ และยางแผ่นผึ่งแห้ง เป็นต้น เมื่อได้ผลผลิตแปรรูปเบื้องต้นแล้วก็จะขายให้กับอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางภายในประเทศและขายให้กับผู้ส่งออก

รูปที่ 3.11 วิธีการตลาดยางพาราไทย

ตั้งแต่ปี 2545 ราคายางพาราทุกประเภทมีแนวโน้มสูงขึ้นจากเดิมปี 2545 ยางพาราแผ่น ราคา กิโลกรัมละ 45.57 บาท และได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นราคา 99.43 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2551 หลังจากนั้นก็มีแนวโน้มลดลงอย่างมากจนเหลือเพียงกิโลกรัมละ 30.20 บาท ในเดือนธันวาคม 2551 จากความผันผวนของราคายางพาราก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบแก่ผู้เกี่ยวข้องภายใต้โซ่อุปทาน ซึ่งชาวสวนยางพาราผู้ประกอบการ โรงรมควันสหกรณ์ กองทุนสวนยางและสหกรณ์การเกษตร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้มีชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมของสินค้าเกษตรที่สำคัญชนิดต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 จึงเห็นว่าจากปัญหาดังกล่าว จึงควรที่จะได้มีการทำวิจัยเครือข่ายคุณค่าของยางพารา โดยเริ่มศึกษาจากสหกรณ์ที่มีการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับยางพารา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาเครือข่าย ปัจจุบันมีสหกรณ์การเกษตรเข้ามาดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับยางพาราหลายสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด เป็นสหกรณ์หนึ่งที่ได้ดำเนินธุรกิจยางพารามากกว่า 25 ปี ปัจจุบันมีสมาชิก 4,000 ครัวเรือน และยังมีภาคีพันธมิตรทำธุรกิจยางพารา 11 องค์กร ได้แก่ สกก.ปะเหลียน จก. สกก.หาดสำราญ จก. สกก.กันตัง จก. สกย.บ้านคลองปะเหลียน จก. สกย.บ้านโคกทรายเหนือ จก. สกย.บ้านหนอง

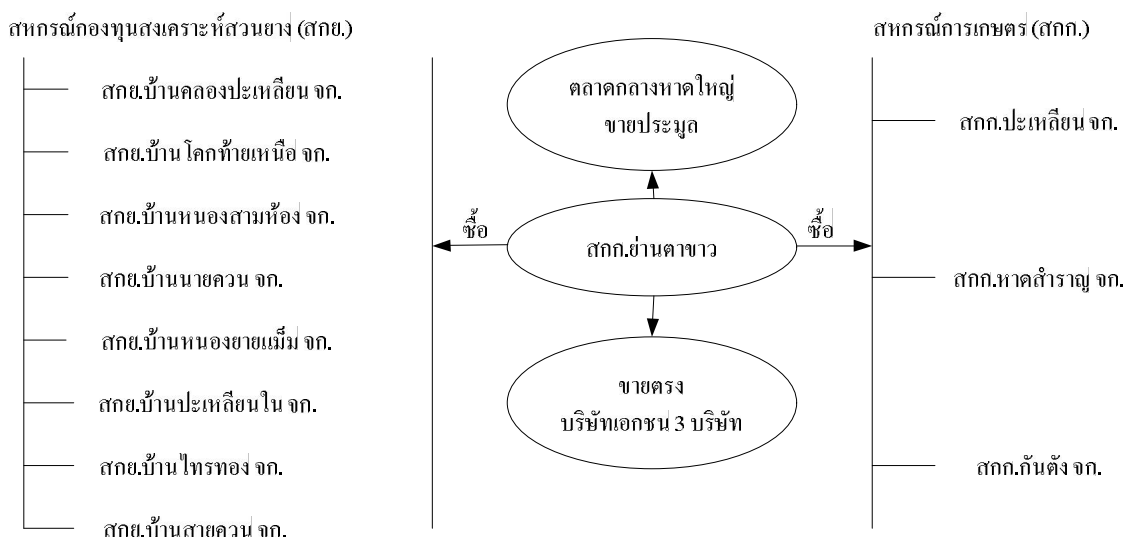
สามห้อง จก. สกย.บ้านนาควน จก. สกย.บ้านหนองยายเมืง จก. สกย.บ้านปะเหลียนใน จก. สกย.บ้านไทรทอง จก. สกย.บ้านสายควน จก.๑๗๑ (3.12)

การดำเนินงานของ สกก.ย่านตาขาว จก. รวบรวมยางจากสมาชิกและสหกรณ์เครือข่าย โดยส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นดิบและยางแผ่นรวมควันแล้วจำหน่ายผ่านตลาดกลางย่านตาขาว และตลาดกลางหาดใหญ่ สำหรับยางคัตตึง (จี้ยาง) สกก.ย่านตาขาว จก.ขายโดยตรงให้กับผู้แปรรูปในท้องถิ่น

การดำเนินธุรกิจยางพาราของสหกรณ์ที่ผ่านมา สหกรณ์มีพันธมิตร ได้แก่ สำนักงานตลาดกลางหาดใหญ่ (ให้ความรู้และการอบรมเรื่องตลาดยางอุปกรณ์ และ โกดัง) สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยาง ให้การสนับสนุนโรงรมยาง จำนวน 3 โรงงาน อยู่ที่ ต.โพรงจระเข้ ต.เกาะเปียง และ ต.ในควน สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ให้เงินกู้แก่กองทุนพัฒนาการสหกรณ์ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และขายโดยตรงให้กับบริษัทส่งออก ได้แก่ ยูไนเต็ลรับเบอร์ จ.ตรัง บ.ไทเทครับเบอร์ จ.ตรัง และ บ.เซาท์แลนด์รับเบอร์ หาดใหญ่ (รูปที่ 3.11)

ในบรรดา สกก.ที่ทำธุรกิจยางพารา ซึ่งมีประมาณ 20 แห่ง อาจกล่าวได้ว่า สกก.ย่านตาขาว จก. เป็นสกก.อันดับแรกๆที่เน้นการทำธุรกิจยางพารา โดยในระหว่างปี 2549 - 2551 มีธุรกิจรวบรวมยางพารา 1,200 2,000 และ 3,000 ตัน ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วย น้ำยาง 30% ยางรมควัน 40% ยางแผ่นดิบ 20% และยางคัตตึง 10% คิดเป็นร้อยละ 30, 40, 20 และ 10 ของปริมาณทั้งหมด ตามลำดับ จุดเด่นที่สำคัญของสหกรณ์ คือ 1) การมีทุนหมุนเวียนในการรับซื้อโดยไม่คิดดอกเบี้ย 2) มีการจัดสรรเงินเฉลี่ยคืนให้ภาคี และสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ และ 3) มีระบบการบริหารจัดการที่ดี และมีแผนธุรกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

นอกจากนี้ ในอนาคต สกก.ย่านตาขาว จำกัด ยังมีแผนงานการพัฒนาธุรกิจยางพาราไปสู่การส่งออกโดยตรง ซึ่งหากเป็นไปได้จะก่อให้เกิดคุณค่าและผลประโยชน์แก่สมาชิกมากขึ้น

รูปที่ 3.12 ภาวการณ์พันธมิตรการทำธุรกิจยางพาราของ สกก.ย่านตาขาว จำกัด

อย่างไรก็ตาม การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด ในฐานะแกนนำเครือข่ายยังคงดำเนินธุรกิจในตลาดท้องถิ่นและจังหวัดในเรื่องของการรวบรวมน้ำยางดิบและยางแผ่นรมควัน เพื่อส่งต่อให้คนกลางในพื้นที่เท่านั้น ทำให้มีทางเลือกในช่องทางขายน้อย สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด จึงมีแนวคิดที่จะทำธุรกิจส่งออกยางพาราในอนาคต แต่ในปัจจุบันยังขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ในเรื่องการทำธุรกิจ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ซึ่งหากมิได้มีการเตรียมการและได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ อาจทำให้ธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะก่อให้เกิดการขาดทุนเหมือนที่เกิดขึ้นอยู่เนื่อง ๆ ในธุรกิจผู้ประกอบการยางพารา นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงต่อความแปรปรวนของราคา

2.) วัตถุประสงค์

- 2.1) เพื่อประเมินสถานการณ์การผลิตและการตลาดยางพารา และประมวลความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดยางพารา
- 2.2) เพื่อสร้างตัวแบบการบริหารจัดการของสหกรณ์ที่เชื่อมโยงจากระบบการผลิตและของสมาชิกชาวสวนยางผ่านโซ่อุปทานสู่ตลาดเป้าหมาย
- 2.3) เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจยางพาราตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้นำเข้าจากต่างประเทศภายใต้โซ่อุปทานโดยมีสหกรณ์การเกษตรเป็นแม่ข่าย
- 2.4) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเป็นนโยบายแก่รัฐในการสนับสนุนการพัฒนาเป็นของชาวสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

3.) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

- 3.1) สารสนเทศและชุดความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
- 3.2) รูปแบบการบริหารจัดการของสหกรณ์การเกษตรและเครือข่ายที่จะนำผลประโยชน์สูงสุดคืนสู่สมาชิก
- 3.3) รูปแบบการเชื่อมโยงธุรกิจยางพาราที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนนำภายใต้โซ่อุปทานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกชาวสวนยางพารา
- 3.4) แนวทางการส่งเสริมจากภาครัฐและความร่วมมือจากพันธมิตรต่าง ๆ

4.) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- 4.1) สหกรณ์และองค์กรเกษตรกรที่เป็นภาคีเครือข่ายมีแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจยางพาราที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน สามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่นได้ และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการค้าที่เป็นธรรมและสามารถดำเนินการส่งออกเองได้
- 4.2) สหกรณ์เป็นแกนนำในการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์ โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจยางพาราภายใต้โซ่อุปทาน เพื่อนำประโยชน์สู่สมาชิก

4.3) สมาชิกสหกรณ์มีรายได้และผลประโยชน์การดีขึ้นจากการเพิ่มผลผลิต/ลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

5.) ระยะเวลาการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ปี

ระยะเวลาการวิจัยใช้ระยะเวลา 3 ปี (2552-2554)

5.1) ระยะเวลาการวิจัยปีที่ 1 (2552)

การดำเนินการวิจัยในปี 2552 จะเริ่มต้นในพื้นที่ดำเนินงานเครือข่ายยางพาราที่มีสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด เป็นแกนนำ และกลุ่มภาคีเครือข่าย โดยมีรายละเอียดในรูปแบบที่ 3.13 ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

5.1.1. การประสานงานและจัดสนทนากลุ่มเป้าหมาย (Focus groups) เพื่อประเมินสถานการณ์การผลิต-การตลาดยางพาราที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของเกษตรกร/สมาชิก และการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและภาคีตลอดจนการประมวลชุดความรู้ที่เกี่ยวข้อง

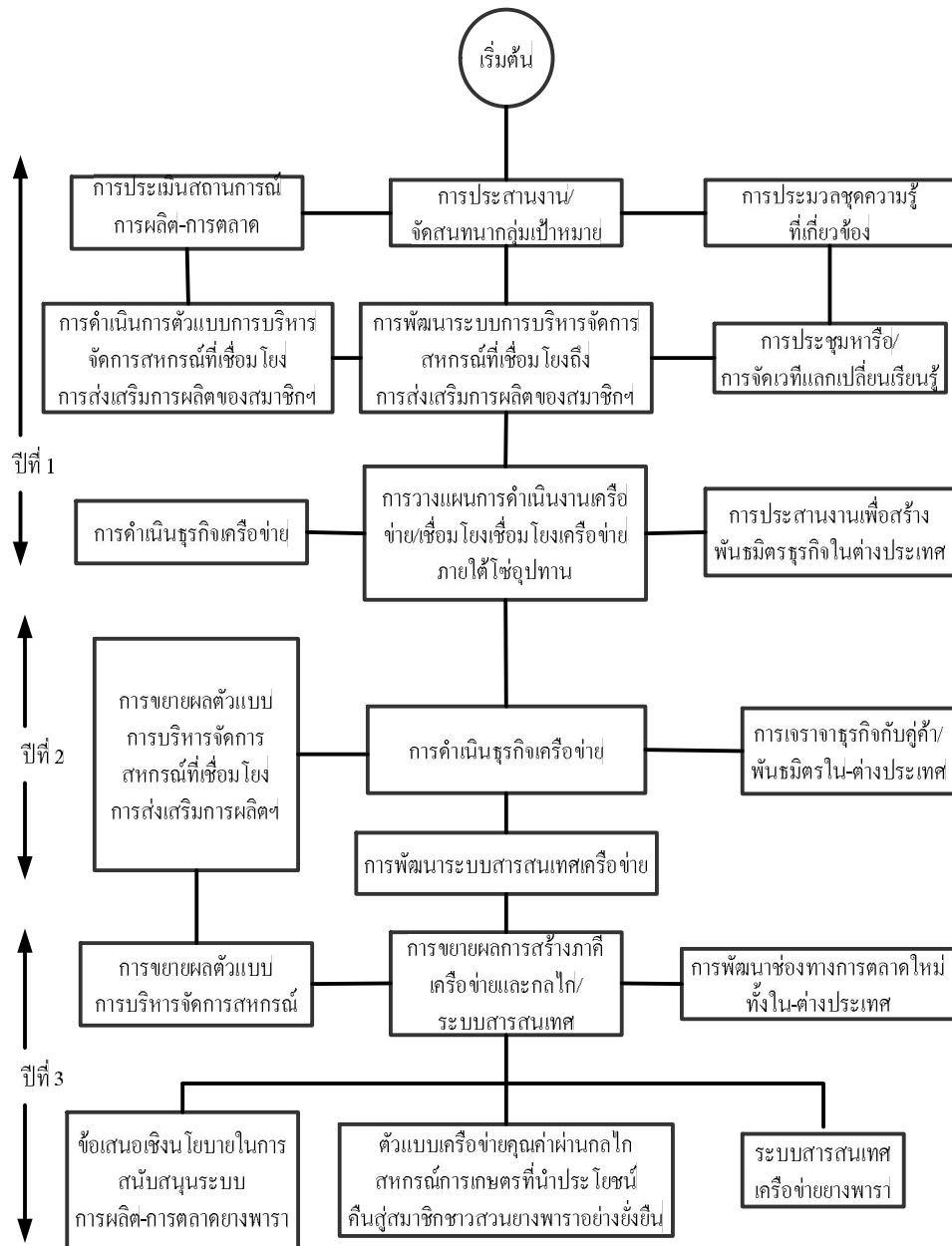
5.1.2. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ที่เชื่อมโยงถึงการส่งเสริมการผลิตของสมาชิกและการดำเนินธุรกิจร่วมกับเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน

5.1.3. การประชุมหารือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการวางกรอบการดำเนินการเครือข่ายฯ

5.1.4. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อเข้าใจกระบวนการทำงานของเครือข่ายคุณค่า ชุดความรู้โซ่อุปทานยางพารา ตลาดซื้อขายล่วงหน้า แนวโน้มการผลิตและการตลาดยางพาราในอนาคต ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจยางพารา และการดำเนินธุรกิจส่งออกยางพารา

5.1.5. การดำเนินการเครือข่ายที่เชื่อมโยงระบบการผลิต การตลาดภายใต้โซ่อุปทานจนถึงตลาดส่งออก

5.1.6. การประสานกับพันธมิตรธุรกิจเพื่อหาช่องทางพัฒนาช่องทางทางการตลาดต่างประเทศ

รูปที่ 3.13 กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ายางพารา

6.) ผลลัพธ์ของการวิจัย

ผลลัพธ์จากการของ โครงการที่เริ่มดำเนินการไปได้ 3 เดือน (เดือนม.ค.2552-มี.ค.2552)

มีดังนี้

- 6.1) ทราบสถานการณ์การผลิตและการตลาดยางพาราในพื้นที่ที่ทำการศึกษา
- 6.2) มีสมาชิกสหกรณ์ 3 ราย รับอาสาดำเนินการ สวนยางพาราต้นแบบ
- 6.3) เริ่มดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลสมาชิกสหกรณ์ที่ปลูกยางพารา จำนวน 3,700 ราย

เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาระบบการผลิตของสมาชิกสหกรณ์

7.) ข้อค้นพบจากการวิจัย

7.1) นโยบายรัฐที่ผ่านมาส่งผลสะท้อนในมุมมองกับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง เช่น กรณีของต้นกล้วยพารา

7.2) ปัญหาการขาดสารสนเทศด้านการตลาดของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพของเกษตรกร อีกทั้งนำไปสู่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำได้

7.3) ควรได้มีการริเริ่มพัฒนาฐานข้อมูลการประกอบอาชีพของสมาชิก ในสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรที่จะช่วยแก้ปัญหาการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

7.4) สหกรณ์มีตลาดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อจะวางแผนด้านการตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิกได้อย่างเหมาะสม

3.11 เครื่องมือสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์

1.) ทูเดียมที่มีอยู่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดของการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ตามทิศทางของการเป็นสหกรณ์แท้ (true co-operatives) ที่จะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำประโยชน์สู่สมาชิกตามที่คาดหวังนั้น พบว่า ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีความจำเป็น แต่ยังไม่เป็นปัจจุบันคือ “ระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ” ได้แก่ ชุดความรู้เรื่องคุณค่า หลักและวิธีการที่จะไปพัฒนารอบคิดการตัดสินใจบนพื้นฐานของการดำเนินงานสหกรณ์ ระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงนโยบายและธุรกิจ ได้แก่ แนวโน้มอัตราดอกเบี้ย แนวโน้มราคาสินค้า ความต้องการสินค้าในตลาดเป้าหมาย กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมาขบวนการสหกรณ์ จะได้รับการสนับสนุนระบบสารสนเทศผ่านกระบวนการฝึกอบรม สัมมนาและให้ผ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ขององค์กรกลาง เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติต่าง ๆ หากแต่ยังคงขาดระบบข้อมูลและชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบคิดเชิงบูรณาการ ซึ่งจำเป็นต้องเผยแพร่ แก่ผู้นำสหกรณ์ในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงจะสามารถช่วยให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานของฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ที่สามารถยืดหยุ่นได้ในยุคเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน อย่างไร้พรมแดนเช่นปัจจุบัน

การดำเนินการโครงการ “เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์” ในที่นี้จึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างตัวแบบของระบบสารสนเทศที่เข้าถึงผู้นำและฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นระบบสารสนเทศสหกรณ์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป โดยการดำเนินการวิจัยดังกล่าว จะเป็นการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภายใต้ภารกิจของศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ โดยเน้นที่ระบบสารสนเทศ 2

ลักษณะ ได้แก่ ระบบสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th และเครือข่ายสารสนเทศผ่านวารสารสหกรณ์ (co-op:magazine Thailand) ในการพัฒนาระบบสารสนเทศสหกรณ์ในรอบปีที่ผ่านมาพบว่ามี 2 กรณีคือ การเข้าถึงระบบสารสนเทศด้วยระบบอินเทอร์เน็ตและผ่านกลไกวารสาร สหกรณ์ ในรอบปีที่ผ่านมาเน้นการดำเนินงานต่างของสารสนเทศเพื่อใช้ในการเผยแพร่จะมุ่งเน้นไปยังการพัฒนาผู้นำเพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้เกิดความรู้ในลักษณะของ การก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านระบบการค้าที่เป็นธรรม การเพิ่มผลผลิต การบริหารจัดการ กฎหมาย และเครือข่ายคุณค่า ถือเป็นแรงเสริมต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2

การประเมินผลสำเร็จจากการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์นั้น กลไกหรือกระบวนการเรียนรู้สารสนเทศเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ในเรื่องของเวลาที่สามารถเรียนรู้จากคอมพิวเตอร์ได้ทุกที่ทุกเวลาหรือการอ่านวารสารที่ไม่ถูกจำกัดด้วยเวลา จะเห็นได้ว่ากลุ่มของผู้เรียนซึ่งมีความรู้พื้นฐานที่หลากหลายนั้นการเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้อ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว

2) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

2.1) เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้สามารถเข้าถึงผู้นำและฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์ทุกระดับ

2.2) เพื่อพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ ผ่านกลไกวารสารสหกรณ์ (co-op:magazine Thailand) ให้สามารถเข้าถึงผู้นำและฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์ทุกระดับ

3) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3.1) เครือข่ายสารสนเทศทางวิชาการผ่านอินเทอร์เน็ต www.cai.ku.ac.th ที่สามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการนำไปใช้ประโยชน์ของสหกรณ์ทุกระดับ

3.2) วารสารสหกรณ์ที่มีสาระสำคัญทางวิชาการที่สอดคล้องเหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์ทุกระดับและกลุ่มผู้สนใจเป็นภาคีเครือข่ายวารสารสหกรณ์

3.3) ความสนใจของผู้นำสหกรณ์และผู้บริหารจัดการสหกรณ์ ในการติดตามเนื้อหาทางวิชาการในวารสารสหกรณ์และการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์

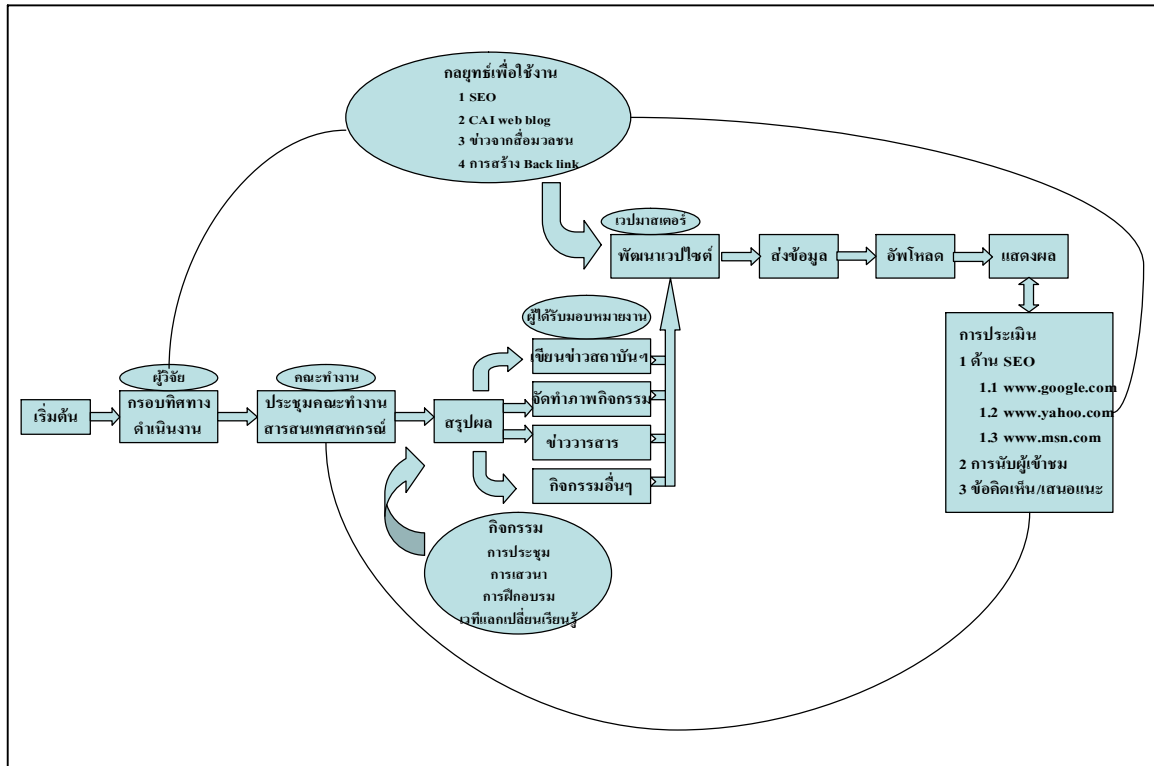
4) ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.1) เป็นการเปิดเวที และสร้างโอกาสให้ได้ มีการนำชุดความรู้ และสารสนเทศทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์ มาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของสารสนเทศทางวิชาการที่เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของนักสหกรณ์ในการนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์

4.2) การเกิดสังคมข้อมูลข่าวสาร Information Society สังคมทางปัญญา (wisdom Society) ของนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสหกรณ์ ฝ่ายบริหารจัดการ และผู้เกี่ยวข้องในทุกกระดับ โดยที่ทุกฝ่ายจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ตามศักยภาพความพร้อมของตน

4.3) เป็นการสร้าง “ทุนสารสนเทศ” Information Resource ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาการสหกรณ์ ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดในการพัฒนาการสหกรณ์มากกว่า 90 ปี

5) กระบวนการจัดทำเว็บไซต์

รูปที่ 3.14 กระบวนการจัดทำเว็บไซต์ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

6) กระบวนการดำเนินการวารสารคนสหกรณ์

กระบวนการจัดทำวารสารคนสหกรณ์ เริ่มต้นจากการประชุมหารือเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2551 โดยเป็นการหารือระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิจัย ในเรื่องชื่อวารสาร และเนื้อหาสาระ จำนวนเล่ม ต่อปี คอลัมน์นิสต์ประจำฉบับ และแนวทางการผลิตและการเผยแพร่ และการประชุมครั้งที่ 2 ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นการประชุมของคณะกรรมการวารสาร เพื่อหารือในเรื่องเนื้อหาประจำฉบับ และระยะเวลาในการดำเนินการจัดทำเพื่อจัดส่งให้โรงพิมพ์ตามกำหนดเวลา การประชุมครั้งที่ 3 การประชุมครั้งที่ 3 เป็นการประชุมร่วมกับทีมที่ปรึกษาการจัดทำวารสาร เพื่อวางรูปแบบวารสาร และลักษณะการจัดพิมพ์ การประชุมครั้งที่ 4 เป็นการประชุมคณะกรรมการวารสาร เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินการ เรื่องระยะเวลาในการเผยแพร่ และแผนการดำเนินงานของวารสาร ฉบับที่ 1 เป็นการประชุม

เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานและการรณรงค์สมาชิก โดยการดำเนินการวารสารแต่ละฉบับ จะทำการประชุมหารือเพื่อวางรูปแบบและรายงานความก้าวหน้า สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

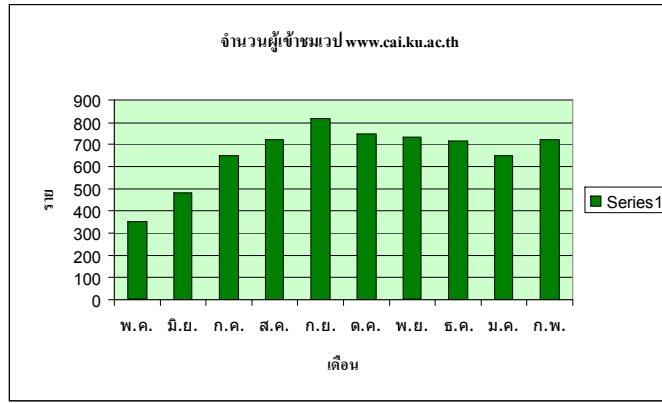
รูปที่ 3.15 แสดงหน้าแรกของเว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th

7) ผลลัพธ์ที่ได้

7.1) ผลลัพธ์จากการพัฒนาเว็บไซต์

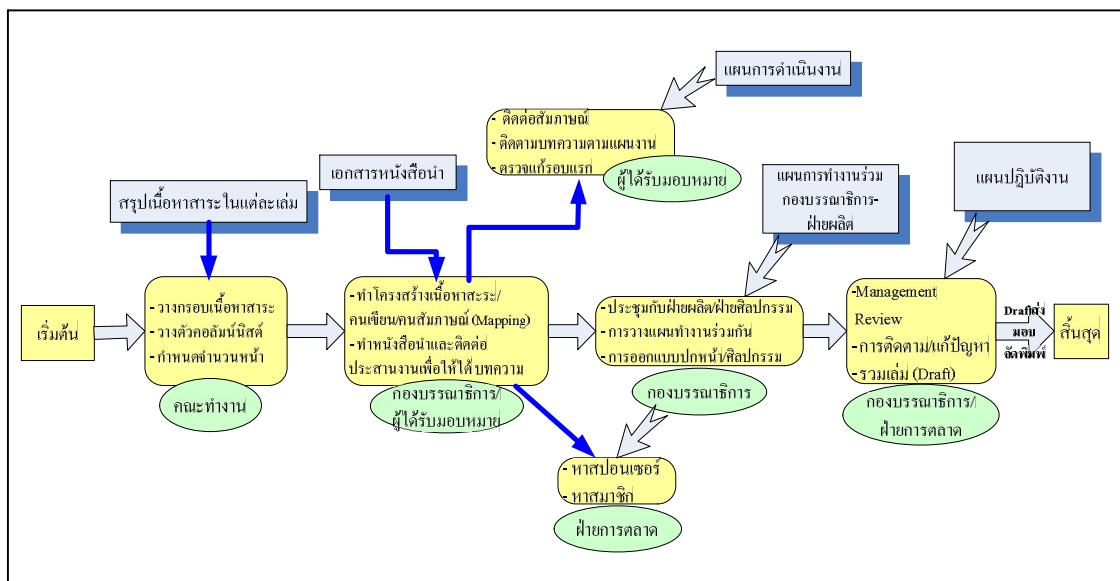
สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์มีระบบสารสนเทศผ่านเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งระบบดังกล่าวถือเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายที่สามารถนำสารสนเทศดังกล่าวไปใช้งานให้เกิดประโยชน์กับสหกรณ์ทุกระดับ อีกทั้งก่อให้เกิดการค้นหาข้อมูลข่าวสารในลักษณะของสังคมข้อมูลข่าวสารหรือ Information Society และสังคมทางปัญญา หรือ Wisdom Society ของนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสหกรณ์ ฝ่ายบริหารจัดการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับตามศักยภาพของตนเอง เนื่องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสารสนเทศสหกรณ์ นอกจากนี้เป็นการสร้างทุนสารสนเทศหรือ Information Resource ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาสหกรณ์ในปัจจุบันและอนาคต

จากการประเมินเว็บไซต์ที่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นการประเมินจาก จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ปัจจุบันมีผู้เข้าชมเว็บไซต์เป็นจำนวน 660 รายต่อเดือน ซึ่งเครือข่ายผู้นำสหกรณ์และผู้บริหารจัดการสหกรณ์สามารถเข้าเยี่ยมชมและค้นคว้าหาข้อมูลของ www.cai.ku.ac.th ได้จากโดเมนดังกล่าวทั้งจากโดยตรง การค้นหาผ่าน search engine ได้แก่ www.google.com, www.yahoo.com และ www.msn.com มีดังนี้

รูปที่ 3.16 แสดงกราฟของจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์เฉลี่ย ตั้งแต่ พ.ค. 51 ถึง ก.พ. 52

7.2) กระบวนการดำเนินการวารสารคนสหกรณ์ มีขั้นตอนดังภาพ

รูปที่ 3.17 กระบวนการจัดทำและเผยแพร่วารสาร

สำหรับกระบวนการทำงานในการจัดทำวารสารคนสหกรณ์นั้น ประกอบด้วยกระบวนการในการรณรงค์สมาชิกใหม่ กระบวนการในการรณรงค์สปอนเซอร์ และการประเมินผลลัพธ์จากการรณรงค์ การสมัครเป็นสมาชิกวารสาร คนสหกรณ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) กระบวนการในการรณรงค์สมาชิกใหม่

กระบวนการรณรงค์สมาชิก เริ่มจากในภายในงานเสวนาทางวิชาการ “ชวนกันคิดในการนำคุณค่าในการพัฒนาสหกรณ์” วันที่ 16 กันยายน 2551 โดยได้จัดบูธวารสารคนสหกรณ์เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ต่อมาได้มีการส่งวารสารเพื่อประชาสัมพันธ์และรับสมัครสมาชิกไปยังหน่วยงานกลางสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ สหกรณ์จังหวัด และสหกรณ์ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ห้องสมุด

สถาบันการศึกษา นักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าหลักสูตรฝึกอบรมของสถาบันฯ เพื่อให้ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนผู้ที่เกี่ยวข้องสมัครเป็นสมาชิกวารสาร รวมทั้งการให้สมาชิกวารสารปัจจุบันสมัครหาสมาชิกเพิ่มเติม และสถาบันฯ ยังได้ดำเนินการรณรงค์สมาชิกในรูปแบบของการโทรศัพท์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนสหกรณ์ต่างๆ และสหกรณ์จังหวัดเข้าร่วมเป็นสมาชิกอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งสถาบันฯ ได้ทำการประสานงานกับศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และองค์กรกลางสหกรณ์ เพื่อนำวารสารวางจำหน่ายอีกช่องทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังได้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศต่างๆ เพื่อให้ช่วยรณรงค์เผยแพร่วารสาร แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและสหกรณ์ในสังกัด สถาบันฯ ได้รณรงค์วารสารผ่านทาง การจัดแสดงนิทรรศการ ในงานบนเส้นทางงานวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระหว่างวันที่ 31 มกราคม – 7 กุมภาพันธ์ 2552 และงานโครงการสัมมนาทางวิชาการเพื่อการพัฒนาาระบบสหกรณ์ เนื่องในวันสหกรณ์แห่งชาติ ประจำปี 2552 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน พัทยา

2) กระบวนการในการรณรงค์สปอนเซอร์

สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ได้ทำหนังสือขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายและลงโฆษณาวารสาร ไปยังหน่วยงานต่างๆ ทั้งนี้ภายหลังจากการส่งวารสารได้ดำเนินการประสานงาน ความคืบหน้าและติดตามผลเป็นระยะ โดยหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนมีดังนี้

1. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
2. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
3. ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด
4. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
5. สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด
6. สหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด
7. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
8. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
9. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
10. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
11. ธนาคารออมสิน
12. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
13. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
14. บมจ.ธนาคารกรุงไทย
15. บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
16. สมาคมตลาดตราสารหนี้แห่งประเทศไทย

17. บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
18. บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)
19. บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
20. สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด
21. สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด
22. สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด
23. สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำกัด
24. กลุ่มธุรกิจพืช ครบวงจรเครือซีพี
25. บริษัท สหประกันชีวิต จำกัด

ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

3) ผลลัพธ์

(1) จำนวนสมาชิก ฉบับที่ 1

วารสารคนสหกรณ์ ฉบับที่ 1 เผยแพร่ครั้งแรกในงานเสวนาทางวิชาการ “ชวนกันคิดในการนำคุณค่าในการพัฒนาการสหกรณ์” วันที่ 16 กันยายน 2551 โดยใช้เป็นเอกสารประกอบการเสวนา ซึ่งแจกเฉพาะผู้เข้าร่วมเสวนา ได้แก่ นักวิจัย ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 400 เล่ม ภายในงานมีผู้สมัครสมาชิกทั้งสิ้น 51 ราย โดยแบ่งเป็น

- สมาชิกประเภท 1 ปี จำนวน 22 ราย
- สมาชิกประเภท 2 ปี จำนวน 23 ราย
- สมาชิกประเภท 3 ปี จำนวน 6 ราย

(2) จำนวนสมาชิก ฉบับที่ 2 (ยอดรวม ณ วันที่ 31 พฤศจิกายน 2551)

- สมาชิกประเภท 1 ปี จำนวน 90 ราย
- สมาชิกประเภท 2 ปี จำนวน 53 ราย
- สมาชิกประเภท 3 ปี จำนวน 35 ราย

(3) จำนวนสมาชิก ฉบับที่ 3 (ยอดรวม ณ วันที่ 20 มีนาคม 2552)

- สมาชิกประเภท 1 ปี จำนวน 171 ราย
- สมาชิกประเภท 2 ปี จำนวน 69 ราย
- สมาชิกประเภท 3 ปี จำนวน 54 ราย

8) สิ่งที่น่าสนใจจากการวิจัย

1) การจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วยการทำงานของคณะกรรมการสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานทั้งในส่วนของการแผนกลยุทธ์ และการแก้ไขจากข้อมูลส่วนที่ป้อนกลับ (Feed back) โดยจัดให้มีการประชุมกันทุกๆ สัปดาห์ ซึ่งจัดขึ้นที่ห้องศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ อาคารวิจัยและพัฒนา ชั้น 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งการพัฒนาสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th คือ การนำเสนอข้อมูลทั้งกระบวนการวิจัยแผนการพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 ผลของการวิจัยได้แก่ชุดความรู้จากงานวิจัย รวมถึงสื่อต่างๆ เพื่อให้เครือข่ายผู้จัดการ เครือข่ายผู้นำ และเครือข่ายนักวิจัย สามารถดาวน์โหลดไฟล์ต่างๆ ได้ ซึ่งกระบวนการพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นที่เรื่องการพัฒนาเพื่อให้รูปแบบของเนื้อหาครบถ้วน รวมถึงมีรูปแบบที่น่าสนใจในการเข้าชมเว็บไซต์ โดยอาศัยเทคนิคการพัฒนาด้าน Search Engine Optimization อีกด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นกระบวนการค้นหาคำสำคัญผ่าน Search engine จะเห็นได้ชัดเจนว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในและต่างประเทศ โดยมีการคาดการณ์ว่าประมาณร้อยละ 75 ของข้อมูลมีการค้นหาผ่านระบบนี้ในปัจจุบัน และการใช้เทคนิคคำสั่งในการเขียน โปรแกรมด้วยระบบ Search Engine Optimization จะทำให้เว็บนั้นมีความนิยมเพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เช่น การค้นหาคำว่า สหกรณ์ ผ่าน www.google.com ซึ่งในสมัยปัจจุบันจะมีการพูดถึงว่าจะทำอย่างไรให้เว็บเราขึ้นใน 10 ลำดับแรก (ฝั่งซ้ายของ Google) ดังนั้นสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นความรู้ใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาสารสนเทศในขบวนการสหกรณ์ทั้งสิ้น สำหรับผลของการใช้โปรแกรมดังกล่าวจาก ภาคผนวก

2) สำหรับชุดความรู้ที่เผยแพร่ผ่านวารสารคนสหกรณ์นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่มีการปรับตัวทางเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และการเมืองในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับภูมิภาค หรือกระทั่งระดับโลก เนื่องจากธุรกิจทุกธุรกิจรวมถึงสหกรณ์ จำเป็นต้องปรับตัวเองเพื่อให้สามารถแข่งขันในธุรกิจดังกล่าวได้ จะเห็นได้ชัดเจนในเรื่องของการพัฒนาตัวเองเพื่อเพิ่มความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน (Competitive Advantage) ชุดความรู้ต่างๆ เป็นแรงหนุนเสริมเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ซึ่งอาศัยความร่วมมือกันในรูปแบบของเครือข่ายคุณค่า (Value network) โดยจะเห็นชัดในเรื่องของการนำเสนอเรื่องของการวิจัย การบริหารธุรกิจ กฎหมาย การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ หลักและวิธีการเพิ่มผลผลิต การส่งเสริมการบริหารองค์กรเพื่อความโปร่งใส เป็นต้น

3) กลุ่มเป้าหมายของวารสารคนสหกรณ์ ได้แก่ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์ ยังไม่ค่อยตื่นตัว และยังไม่ให้ความสำคัญเรื่องการติดตามข้อความทางวิชาการเท่าใดนัก อย่างไรก็ตามผู้นำในระดับชุมชนสหกรณ์ ให้ความคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีส่วนรับผิดชอบในการจัดการอย่างต่อเนื่อง และใช้วารสารดังกล่าวเป็นสื่อกลางที่จะใช้กระตุ้นพฤติกรรมกรเข้าดึงข้อมูลข่าวสารเชิงวิชาการ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาพอสมควร โดยทางชุมชนสหกรณ์ต่างๆยินดีให้ความช่วยเหลือ

4) กลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาใช้บริการเว็บไซต์ยังคงจำกัดอยู่ในแวดวงของนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการปลูกกระแสให้คนในแวดวงสหกรณ์มีความตื่นตัว โดยชุดโครงการได้พยายามนำเสนอภาพกิจกรรมการวิจัยในพื้นที่และกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ในเว็บไซต์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การก่อเกิดเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร

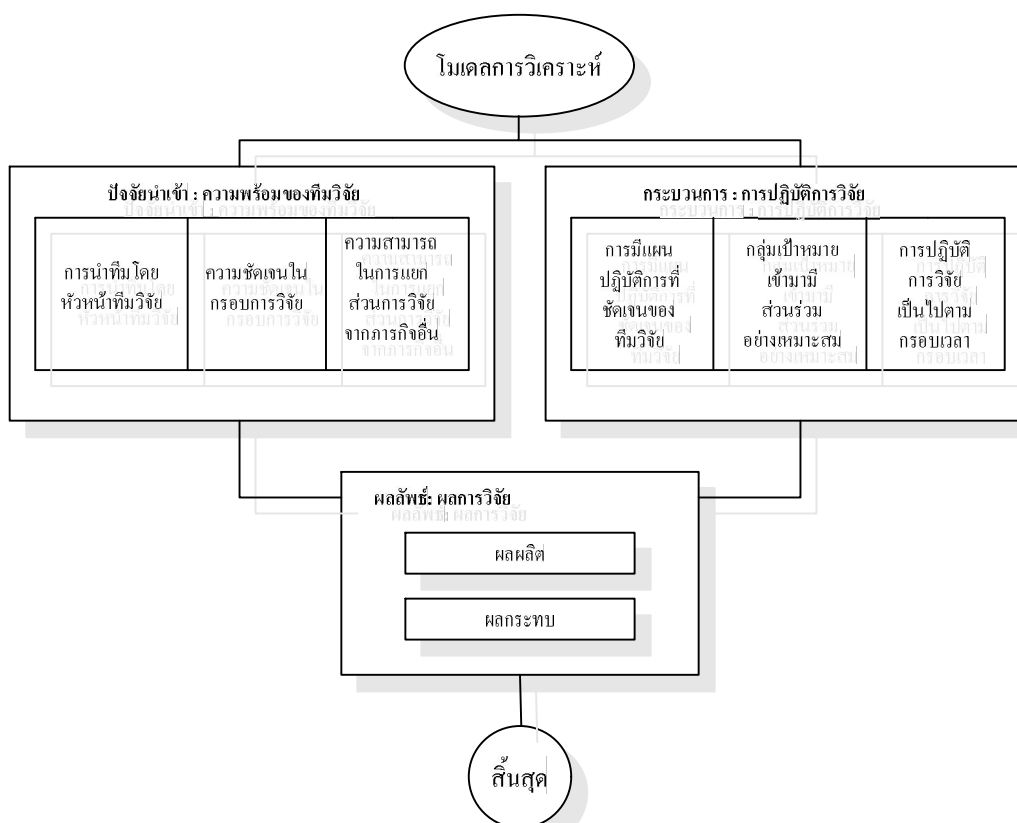
บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานชุดโครงการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ซึ่งประกอบด้วยโครงการวิจัยจำนวน 11 โครงการ ดังที่ได้กล่าวรายละเอียดในบทที่ผ่านมามีผลการดำเนินการวิจัยรายละเอียดซึ่งจะนำเสนอให้เป็นรูปแบบของบทวิเคราะห์อย่างเป็นระบบดังรูปที่ 4.1 ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในด้านความพร้อมของทีมวิจัย การวิเคราะห์กระบวนการด้านการปฏิบัติการวิจัยและการวิเคราะห์ผลการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ผลผลิตที่ได้และผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดโมเดลการวิเคราะห์ในรูปที่ 4.1

การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านความพร้อมของทีมวิจัยและกระบวนการในการดำเนินการปฏิบัติการวิจัยนั้นจะใช้เกณฑ์การจัดระดับ ซึ่งมีคะแนนเต็ม 5 โดยให้ค่าคะแนน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

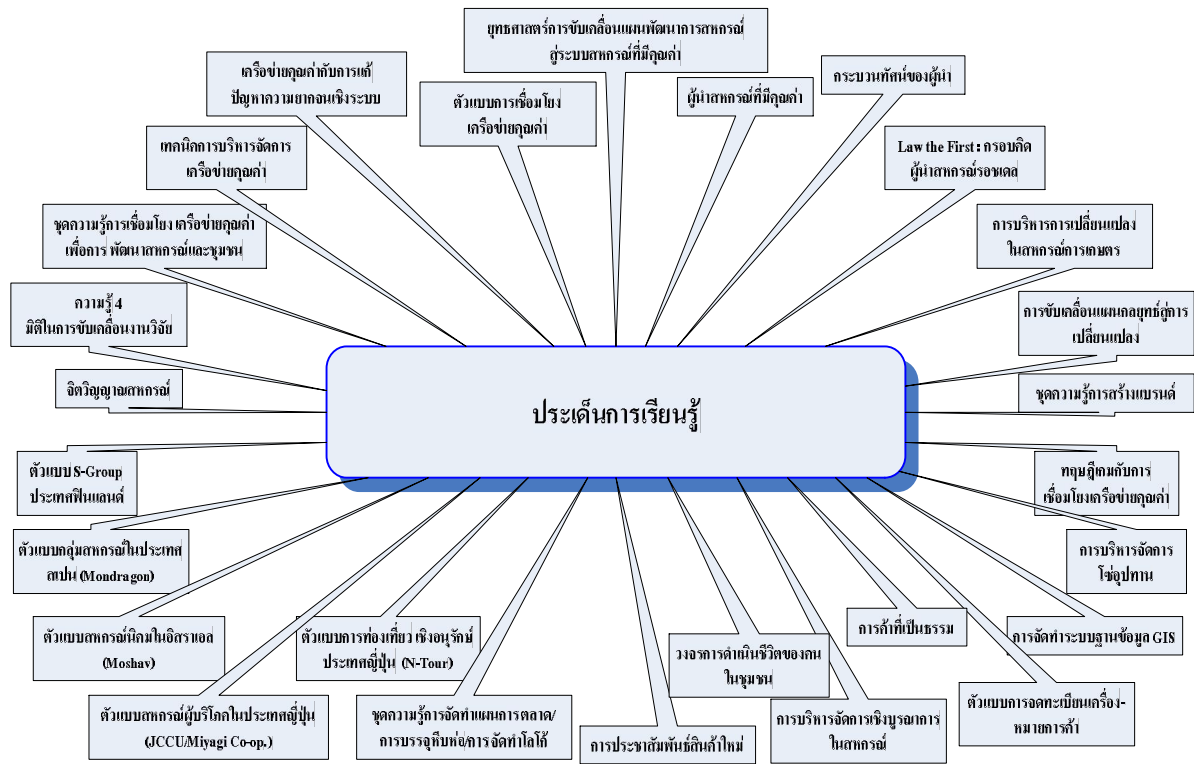
คะแนนระหว่าง 3.68 - 5.00	อยู่ในระดับดี
คะแนนระหว่าง 2.34 - 3.67	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 1.00 - 2.33	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

รูปที่ 4.1 โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า : ความพร้อมของทีมวิจัย

ภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญของชุดโครงการฯ ประการหนึ่ง คือ การสร้างเครือข่ายนักวิจัย เพื่อให้เกิดเป็นสังคมเรียนรู้และเกิดความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างภาคราชการ ภาคขบวนการ ภาครัฐ เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์อย่างมีแบบแผนตามเอกลักษณ์ของการเป็นสหกรณ์อย่างแท้จริงนั้น การดำเนินการของชุดโครงการภายใต้ทีมประสานงานกลางได้มีการเสริมพลังโดยใช้กลไกของวงเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ กรอบคิด กระบวนการวิจัย และองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดในรูปที่ 4.2

รูปที่ 4.2 ประเด็นการเรียนรู้ของทีมวิจัย ภายใต้การหนุนเสริมของทีมประสานงานกลางชุดโครงการฯ

การวิเคราะห์ความพร้อมของทีมวิจัย ซึ่งได้พิจารณาใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การนำทีมของหัวหน้าทีมวิจัย ความชัดเจนในกรอบการวิจัย และความสามารถในการแยกส่วนการวิจัยจากภารกิจอื่น (รายละเอียดในตารางที่ 4.1) ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ความพร้อมของทีมวิจัยในภาพรวม (ทั้ง 11 โครงการ) อยู่ในเกณฑ์ดี และพบว่า ทีมวิจัยที่ต้องปรับปรุงเรื่องความพร้อมของทีมวิจัยมีอยู่ 2 ทีม ซึ่งมีประเด็นอยู่ที่เรื่องของการนำทีมซึ่งมีสาเหตุมาจากการโยกย้ายงานและการถูกมอบหมายงานเชิงนโยบาย ทำให้เป็นอุปสรรคในการนำทีมวิจัยตามที่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญมาจากการมีภารกิจของนักวิจัยที่คาบเกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัยกลุ่มเดียวกัน และอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันกับการวิจัยจึงอาจส่งผลกระทบต่อจุดมุ่งหมายของการวิจัยและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนแก่ผู้เกี่ยวข้อง และพบว่าทีมวิจัยที่มีความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มี 2 ทีม ทีมวิจัยที่มีความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ดี มีจำนวน 7 ทีม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าด้านความพร้อมของทีมวิจัยของชุดโครงการ

โครงการ ที่	เกณฑ์การประเมินความพร้อมของทีมวิจัย						ความสามารถในการแยก ส่วนการวิจัยกับภารกิจอื่น			ผลการ ประเมิน
	การนำทีม			ความชัดเจนใน กระบวนการวิจัย			ดี	ปาน กลาง	ต้อง ปรับปรุง	
	ดี	ปาน กลาง	ต้อง ปรับปรุง	ดี	ปาน กลาง	ต้อง ปรับปรุง				
1			✓			✓			✓	ต้องปรับปรุง
2		✓			✓				✓	ต้องปรับปรุง
3			✓		✓			✓		ปานกลาง
4	✓				✓			✓		ดี
5	✓			✓				✓		ดี
6	✓			✓				✓		ดี
7	✓				✓		✓			ดี
8	✓				✓			✓		ปานกลาง
9	✓			✓				✓		ดี
10	✓			✓			✓			ดี
11		✓		✓			✓			ดี
ภาพรวม	✓			✓				✓		ดี

4.2 การวิเคราะห์กระบวนการ: การปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัย

การวิเคราะห์กระบวนการซึ่งมุ่งไปที่การปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนของทีมวิจัย กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม และการปฏิบัติการวิจัยเป็นไปตามกรอบเวลา

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทีมวิจัยที่มีผลการปฏิบัติการวิจัยอยู่ในเกณฑ์ดี มี 5 ทีม อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มี 5 ทีม และอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง มีอยู่ 1 ทีม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2²³

²³ รายละเอียดการวิเคราะห์เพิ่มเติมในภาคผนวกบทที่ 4

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์วิจัยด้านกระบวนการ : การปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัย ภายใต้ชุดโครงการฯ

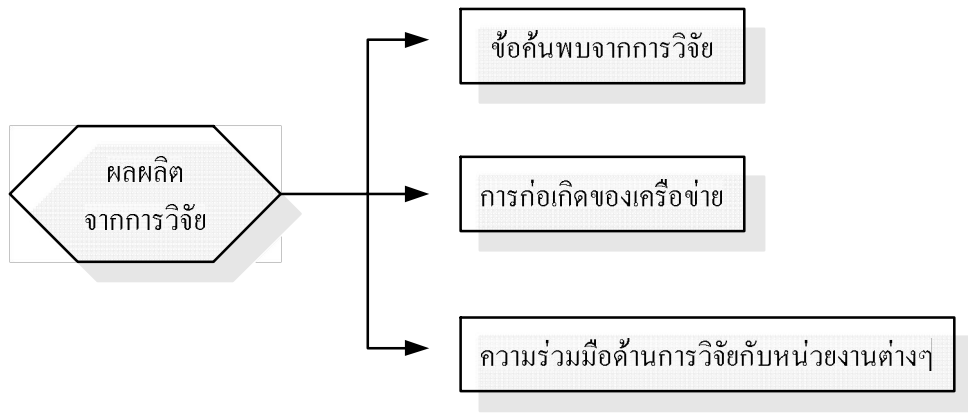
โครงการ ที่	เกณฑ์การประเมินความพร้อมของทีมวิจัย						การปฏิบัติการวิจัยเป็นไปตาม กรอบเวลา			ผลการ ประเมิน
	การมีแผนปฏิบัติการ ที่ชัดเจน			กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วน ร่วมอย่างเหมาะสม			ดี	ปาน กลาง	ต้อง ปรับปรุง	
	ดี	ปาน กลาง	ต้อง ปรับปรุง	ดี	ปาน กลาง	ต้อง ปรับปรุง				
1			✓			✓			✓	ปรับปรุง
2		✓			✓				✓	ปานกลาง
3			✓		✓			✓		ปานกลาง
4		✓		✓			✓			ปานกลาง
5	✓			✓			✓			ดี
6	✓			✓			✓			ดี
7		✓			✓		✓			ปานกลาง
8		✓			✓		✓			ปานกลาง
9	✓			✓			✓			ดี
10	✓			✓			✓			ดี
11	✓			✓				✓		ดี
ภาพรวม	✓				✓		✓			ดี

4.3 การวิเคราะห์ผลลัพธ์จากการวิจัย

การวิเคราะห์ผลลัพธ์จากการวิจัยในที่นี้จะเป็นการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการวิจัยในภาพรวมของชุดโครงการวิจัยฯ ซึ่งมาจากการดำเนินการของโครงการย่อยทั้ง 11 โครงการ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 รวมกับผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการของทีมประสานงานกลาง โดยการพิจารณาผลลัพธ์จากการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ ผลผลิตจากการวิจัย และส่วนที่สอง ผลกระทบจากการวิจัย

4.3.1 ผลผลิตจากการวิจัย

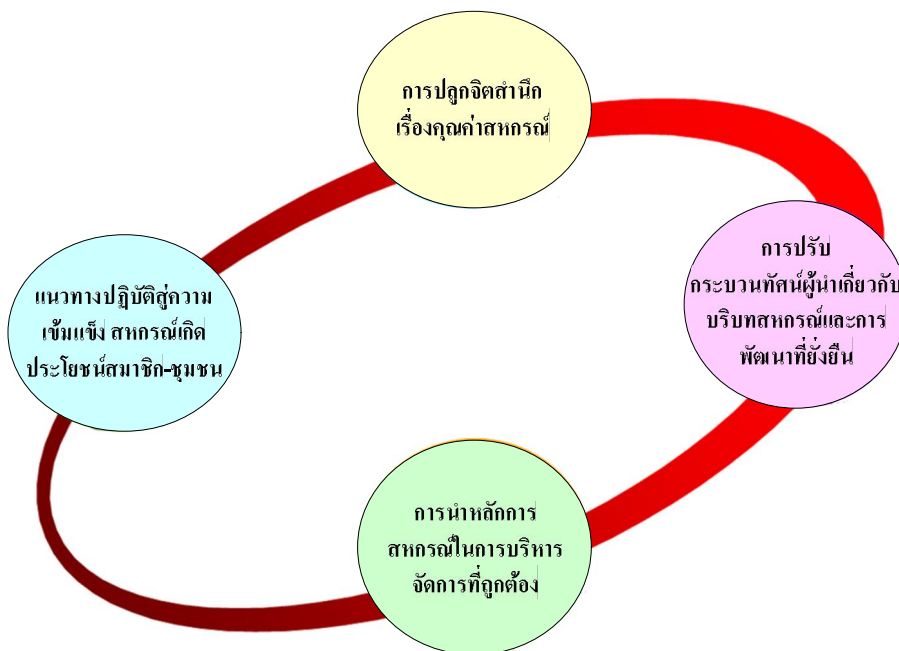
การประมวลผลผลิตจากการวิจัยในภาพรวมของชุดโครงการวิจัยฯ ในที่นี้จะปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้ในผลงานที่คาดหวังของชุดโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ข้อค้นพบจากการวิจัย การก่อเกิดเป็นเครือข่ายฯต่างๆทั้งเครือข่ายในเชิงพื้นที่ เครือข่ายที่มุ่งไปที่การเชื่อมโยงโซ่อุปทานและเครือข่ายที่มุ่งสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์ และความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (รูปที่ 4.3)

รูปที่ 4.3 ผลผลิตจากการวิจัย

1) ข้อค้นพบจากการวิจัย

ภายใต้กรอบคิดและแนวทางการดำเนินการวิจัยของชุดโครงการวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างตัวแบบของเครือข่ายคุณค่าโดยกระบวนการดำเนินการวิจัย จะประกอบไปด้วย การปลูกจิตสำนึกเรื่องคุณค่าสหกรณ์ การปรับกระบวนการทัศน์ในเรื่องของการพัฒนาที่ยั่งยืน การนำหลักการสหกรณ์สู่การปฏิบัติเพื่อนำประโยชน์ของการสหกรณ์สู่สมาชิกและชุมชนบนวิถีสหกรณ์ (ดังรูปที่ 4.2) ข้อค้นพบที่สำคัญดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

รูปที่ 4.4 กระบวนการวิจัยเชื่อมโยงเครือข่ายและมิติของการพัฒนา

ตารางที่ 4.3 ข้อค้นพบจากการวิจัย

กระบวนการวิจัย	ข้อค้นพบจากการวิจัย
<p>1) การปลูกจิตสำนึกความร่วมมือตามแนวทางคุณค่าสหกรณ์และเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์</p>	<p>1.1 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้นำสหกรณ์ยังไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือ</p> <p>1.2 เวทีการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องยังพุดถึงการปลูกจิตสำนึกความร่วมมือในมิติของการบรรยายให้รู้มากกว่าการปฏิบัติได้จริง</p> <p>1.3 ยังขาดตัวแบบผู้นำสหกรณ์ที่นำพาสหกรณ์สู่ความสำเร็จในฐานขององค์กรพึ่งพาตนเองอย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>1.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ระดับนโยบายและปฏิบัติเลือกที่จะนำการพัฒนาสหกรณ์ไปในทิศทางของการพัฒนาจากภายนอกมากกว่าริเริ่มจากการมีส่วนร่วมของสมาชิก</p>
<p>2) การปรับกระบวนการทัศน์ผู้นำเกี่ยวกับบริบทสหกรณ์ในมิติของการเป็นองค์กรธุรกิจฐานสังคม (Social-economy)</p>	<p>3.1 ผู้นำสหกรณ์บางกลุ่มมีมุมมองของสหกรณ์ในรูปแบบเดียวกับองค์กรธุรกิจเอกชนที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำไรและนำกำไรมาแบ่งปันกัน ในขณะที่ผู้นำสหกรณ์บางกลุ่มมีมุมมองว่ารัฐต้องช่วยสนับสนุนแก่สหกรณ์ทั้งด้านเงินทุนการประกันราคาผลผลิตและอื่นๆ มีผู้นำส่วนน้อยที่มีแบบแผนการดำเนินงานไปในทิศทางของการเป็นองค์กรพึ่งพาตนเองและมุ่งดำเนินธุรกิจเพื่อนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชนในลักษณะของการเป็นองค์กรธุรกิจฐานสังคมอย่างแท้จริง</p> <p>3.2 ยังขาดการค้นหาตัวแบบของสหกรณ์ที่เป็นตัวอย่างที่ดีของการเป็นองค์กรธุรกิจฐานสังคมและนำไปขยายผลเพื่อการพัฒนา</p> <p>3.3 นโยบายรัฐยังคงมองว่าสหกรณ์เป็นเครื่องมือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเป็นทิศทางที่ขัดแย้งต่อบริบทของสหกรณ์</p>
<p>3) การนำหลักการที่ชัดเจน</p>	<p>3.1 พบว่าผู้นำสหกรณ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่เข้าใจหลักการสหกรณ์ที่ชัดเจน จึงเกิดปรากฏการณ์ที่มีข้อถกเถียงระหว่างผู้นำสหกรณ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และนักวิชาการในเรื่องต่างๆ ได้แก่ กฎหมายที่พึงประสงค์ควรเป็นอย่างไร เจื้อนไขการรับสมาชิกสมควรเป็นอย่างไร รัฐควรปล่อยให้สหกรณ์เป็นอิสระ (แต่ต้องการงบประมาณสนับสนุน)</p> <p>3.2 นักการเมืองมีบทบาทที่สำคัญที่ส่งผ่านนโยบายมายังสหกรณ์ ลักษณะที่สวนทางกับหลักการสหกรณ์ เช่น กรณีโครงการขางพาราอัดแท่ง โครงการรับจำนำโครงการฟื้นฟู ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดความไขว้เขวในการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์อย่างเหมาะสม</p>

ตารางที่ 4.3 ความรู้และข้อค้นพบจากการวิจัย (ต่อ)

กระบวนการวิจัย	ข้อค้นพบจากการวิจัย
<p>4) แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความเข้มแข็งแก่ สมาชิกและการนำประโยชน์ ไปสู่สมาชิกและชุมชน</p>	<p>4.1 สถานการณ์ของขบวนการในปัจจุบันมุ่งไปที่การสร้างความเข้มแข็งแก่ สหกรณ์ แต่ส่วนใหญ่ยังขาดการนำประโยชน์ไปสู่สมาชิกและชุมชนซึ่ง จำเป็นต้องมีการวางฐานการมีส่วนร่วมของสมาชิกตั้งแต่ระดับการกำหนด นโยบาย จึงจะก่อให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อ สมาชิกและชุมชนอย่างแท้จริง</p> <p>4.2 ขบวนการสหกรณ์ยังขาดโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนที่จำเป็น เช่น ระบบฐานข้อมูลสมาชิกที่จะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ และบริการที่เอื้อ ประโยชน์ต่อสมาชิก ระบบเตือนภัยที่เสริมธุรกิจสหกรณ์ กองทุน เสถียรภาพเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานสหกรณ์ และความสูญเสียที่ส่งผลกระทบต่อมวลสมาชิกโดยรวม</p> <p>4.3 การดำเนินงานของสหกรณ์ยังอยู่บนเส้นทางการดำเนินงานขององค์การ ธุรกิจที่ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งย่อมไม่ใช่เส้นทางการดำเนินงาน ของสหกรณ์ที่เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่จะนำไปสู่ประโยชน์ของสมาชิก และชุมชนอย่างแท้จริง</p> <p>4.4 ปัจจุบันยังขาดตัวแบบสำหรับแนวทางปฏิบัติที่ดีของสหกรณ์ภายใต้โช อุปทานที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหกรณ์เพื่อการนำประโยชน์ ไปสู่สมาชิก ส่วนใหญ่เป็นตัวอย่างสำหรับแนวทางปฏิบัติที่รัฐให้ความ ช่วยเหลือซึ่งเมื่อสิ้นสุดโครงการก็ส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ และก่อให้เกิด ผลลัพธ์ที่ไม่ดีในสายตาของคนในสังคม</p>

2) เครื่องข่ายที่เป็นผลผลิตจากการวิจัย

ผลการดำเนินการของชุดโครงการวิจัยฯ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การสร้างตัวแบบเครือข่าย
ความร่วมมือของสหกรณ์และภาคีพันธมิตรภายใต้กรอบคิด “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ทั้งในกลุ่ม
งานวิจัยเชิงพื้นที่ กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้โชอุปทานและกลุ่มงานวิจัยที่มุ่ง
สร้างเครือข่ายในลักษณะของระบบสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์ ได้ผลิตผลในรูปแบบเครือข่ายฯดัง
รายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯ ในรูปของเครือข่าย

ชื่อเครือข่าย	รายละเอียดเครือข่าย
1) เครือข่ายข้าวคุณธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นตัวแบบของเครือข่ายข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นชาวนา 208 คน ที่กำหนดเงื่อนไขการปลูกข้าวของชาวนาโดยการลดอบายมุข 3 ประการ มีโครงสร้างการบริหารเครือข่ายที่จะพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดภายใต้โซ่อุปทานเพื่อนำไปสู่การค้าที่เป็นธรรม ปัจจุบันข้าวคุณธรรมได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากับกระทรวงพาณิชย์แล้ว ได้ขยายการดำเนินงานของเครือข่ายไปสู่การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ข้าวคุณธรรม 16 แห่ง ภายใต้แกนนำของชาวนาคุณธรรม และการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปสู่การจัดสวัสดิการและสมาชิกและชุมชน โดยมีมูลนิธิธรรมะร่วมใจ วัดป่าสวนธรรม อ.ป่าดิว จ.ยโสธร เป็นแม่ข่ายตัวแบบเครือข่ายข้าวคุณธรรม คือ เป็นแบบอย่างของการขับเคลื่อนแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า
2) เครือข่ายข้าวหอมมะลิ สหกรณ์ไทย	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นตัวแบบของเครือข่ายที่มีภาคีเป็นพันธมิตร สหกรณ์การเกษตรจำนวน 16 แห่ง ในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ ร้อยเอ็ด ยโสธร สุรินทร์ บุรีรัมย์ มหาสารคาม และนครราชสีมา เครือข่ายข้าวหอมมะลิ สหกรณ์ไทย ได้วางกรอบทิศทางดำเนินงานภายใต้โครงสร้างการบริหารงาน และข้อบังคับเครือข่ายที่มีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายฯ เป็นฝ่ายบริหารจัดการ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิไทยสู่สากล” และมีพันธกิจ 5 ประการในการส่งเสริมการผลิตรวบรวมผลผลิต การแปรรูป การตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การวิจัยและประเมินผลนั้น จะเป็นตัวแบบของเครือข่ายธุรกิจของสหกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมการผสมผสานในแนวนอน (Horizontal integration) ที่จะสร้างความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ภายใต้สภาวะแข่งขันเพื่อนำประโยชน์สู่สมาชิกชาวนาในฐานะผู้ผลิต ซึ่งจะนำไปสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรมในอนาคต ปัจจุบันเครือข่ายฯ กำลังดำเนินการสร้างตราสินค้า “ข้าวเกิดบุญ” เพื่อเปิดช่องทางการตลาดใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการเชิงคุณค่าในกลุ่มภาคีพันธมิตร ซึ่งจะเป็นตัวแบบของระบบธุรกิจสหกรณ์บนหลักการพึ่งพาและร่วมมือตามอัตลักษณ์ของสหกรณ์

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯ ในรูปของเครือข่าย (ต่อ)

ชื่อเครือข่าย	รายละเอียดเครือข่าย
<p>3) เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ จังหวัดพังงา</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นตัวแบบเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยภาคีพันธมิตรเป็นผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน 8 กลุ่ม ที่ได้วางกรอบทิศทางการดำเนินงานของเครือข่ายว่า “เป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบนพื้นฐานการอนุรักษ์และมีส่วนร่วม” โดยมีกระบวนการบริหารเครือข่ายใน 2 ระดับเครือข่ายและระดับชุมชน ที่มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ ■ ปัจจุบันเครือข่ายฯ ได้จัดทำแผนธุรกิจของเครือข่ายและของภาคีพันธมิตร ทั้ง 8 กลุ่ม และได้พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันภายใต้ตราสัญลักษณ์ของเครือข่าย ตัวแบบของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์คือเป็นเครือข่ายฯ ที่แสดงให้เห็นมิติของความเป็นองค์การเรียนรู้ (Learning Organization) ได้เป็นอย่างดี
<p>4) เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิจิตรโลก</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นตัวแบบของการก่อตัวของเครือข่ายธุรกิจเชิงพื้นที่ระดับจังหวัดที่มี สกต.พิจิตรโลก จำกัด เป็นแกนนำเครือข่าย จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การนำคุณค่าสหกรณ์ บนหลักการรวมซื้อ รวมขาย รวมบริการ ประสานภารกิจ เพื่อนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน ■ เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิจิตรโลกที่มี สกต.พิจิตรโลก จำกัด เป็นแกนนำ และมีกลุ่มเครือข่ายรวบรวมข้าวโพด กลุ่มเครือข่ายข้าวปลอดภัย เครือข่ายโคเนื้อ เครือข่ายวัสดุการเกษตร เครือข่ายสหกรณ์ เป็นกลุ่มภาคีพันธมิตรที่กำลังพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นบทพิสูจน์ให้เห็นว่า การนำคุณค่าสหกรณ์มาเป็นปณิธานร่วมของภาคีเครือข่าย จะก่อให้เกิดพลังในการสร้างจำนวนการต่อรองทางธุรกิจ ที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มช่องทางการตลาดแก่ภาคีและนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน ■ สิ่งท้าทายสำหรับเครือข่ายคุณค่า จังหวัดพิจิตรโลก คือ การพัฒนาให้เกิดเป็นกลุ่มธุรกิจในระดับจังหวัดบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯในรูปของเครือข่าย (ต่อ)

ชื่อเครือข่าย	รายละเอียดเครือข่าย
5) เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นตัวแบบของเครือข่ายคุณค่าที่มีเป้าหมายร่วมในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคีพันธมิตรที่เป็นสหกรณ์นิคมจำนวน 96 แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการบูรณาการการทำงานร่วมกันของสหกรณ์นิคม คือ การจัดทำแผนแม่บทสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่าและการจัดทำแผนที่ GIS ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์นิคมของเป็นระบบและมีแผนเพื่อนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน ■ ตัวแบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า 4 แห่ง กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินงานเพื่อค้นหาแนวทางที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่จะนำไปสู่การขยายผลในสหกรณ์นิคมอื่นๆ ■ ภายใต้กระแสของการพัฒนาที่ยั่งยืน วิฤตสิ่งแวดลอมวิฤตพลังงาน ตัวแบบสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า น่าจะเป็นตัวแบบของสหกรณ์ที่มีการบริหารจัดการที่ดินร่วมกันของสมาชิกโดยมีสหกรณ์นิคมเป็นคณดูแลหรืออีกนัยหนึ่ง คือ มุมมองของ “ไมซาฟเมืองไทย”
6) เครือข่ายคุณค่าผลไม้	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นตัวแบบของเครือข่ายธุรกิจที่มีสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด เป็นแกนนำ และมีจุดมุ่งหมายที่จะเชื่อมโยงภาคีพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์ทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำภายใต้โซ่อุปทาน ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาการผลิตผลไม้คุณภาพของเกษตรกร ในระบบมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice) การจัดการที่เรียนรู้และคณะกรรมการและฝ่ายอัตรลักษณ์ที่จะพัฒนากิจกรรมการตลาดเพื่อการเปิดช่องทางการตลาดในทุกระดับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ■ ตัวแบบเครือข่ายคุณค่าผลไม้ เป็นตัวแบบของวิธีการทำงานร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่รัฐ สหกรณ์ และสมาชิก ที่มีกระบวนการพัฒนาเห็นคุณค่าสหกรณ์ในการนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นวิธีการทำงานแบบบูรณาการที่ผู้รับผิดชอบ คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรเป็นหลัก ในการสร้างเป็นชุมชนเรียนรู้ของเกษตรกร

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯในรูปของเครือข่าย (ต่อ)

ชื่อเครือข่าย	รายละเอียดเครือข่าย
7) เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ตัวแบบเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง เป็นตัวแบบการก่อเกิดเครือข่ายโดยมีสหกรณ์การเกษตรชาวนาลักษณ์บุรี จำกัด เป็นแกนนำ และมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะสร้างเครือข่ายธุรกิจโดยการเชื่อมโยงพันธมิตรภายใต้โซ่อุปทาน เพื่อสร้างพลังความร่วมมือ ทั้งในกิจกรรมส่งเสริมการผลิตแก่เกษตรกรสมาชิกการรวบรวมผลผลิต การจำหน่าย การแปรรูปและการสร้างศูนย์การเรียนรู้เรื่องการปลูกมันสำปะหลังแก่สมาชิกและชุมชน ▪ สิ่งท้าทายของการพัฒนาเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง คือ การยกระดับการทำงานของสหกรณ์การเกษตรอย่างมีแบบแผนเพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดในลักษณะของการพิจารณาประโยชน์เปรียบเทียบ (Comparative Advantage) แก่สหกรณ์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม
8) เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เป็นตัวแบบการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายที่มีภาคีพันธมิตรที่เป็นหน่วยผลิต (วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ) ผู้ประกอบการธุรกิจ และผู้บริโภคภายใต้โซ่อุปทาน โดยนักวิจัยได้ใช้นวัตกรรมของการสร้างตราสินค้า การพัฒนาช่องทางการตลาด การพัฒนาเทคนิคการจัดจำหน่าย รูปแบบใหม่ เป็นการจัดทำแคตตาล็อกสินค้า เพื่อนำสินค้ากระจายสู่ผู้บริโภคและตลาดเป้าหมายอย่างเหมาะสม ▪ ตัวแบบเครือข่ายกระจายสินค้า จะถือเป็นกลไกการนำร่องที่จะเป็นแนวทางของการพัฒนาธุรกิจแก่ร้านสหกรณ์ สหกรณ์ และผู้ประกอบการ ในอนาคต ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การณรงค์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าสหกรณ์ โดยใช้สินค้าสหกรณ์และสินค้าชุมชนเป็นสื่อกลาง
9) เครือข่ายคุณค่ายางพารา	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เป็นตัวแบบของการพัฒนาธุรกิจยางพาราที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนนำ จุดมุ่งหมายในการดำเนินงานเครือข่ายที่เริ่มดำเนินงานไป 3 เดือนนั้นมุ่งไปที่การพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ที่ครอบคลุมกิจกรรมตั้งแต่การพัฒนาฐานข้อมูลสวนยางพาราของสมาชิก เพื่อนำไปสู่แผนธุรกิจของสหกรณ์ที่จะนำมาซึ่งบริการเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพและการลดต้นทุนการผลิตยางพาราขอ ▪ สมาชิก การดำเนินการเวทีเรียนรู้ให้แก่เกษตรกร การดำเนินการสวนยางพาราต้นแบบและการเชื่อมโยงภาคีพันธมิตรภายใต้โซ่อุปทานย่อมจะทำให้เครือข่ายยางพาราที่เกิดขึ้นนำไปสู่การค้ายางพาราที่เป็นธรรม ที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนนำในอนาคต

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯ ในรูปของเครือข่าย (ต่อ)

ชื่อเครือข่าย	รายละเอียดเครือข่าย
10) เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ที่มุ่งไปที่การพัฒนาเว็บไซต์ควบคู่ไปกับการจัดทำและเผยแพร่วารสารคนสหกรณ์ ที่เป็นวารสารรายไตรมาส นั้นจะนำไปสู่ สังคมข้อมูล ข่าวสารด้านสหกรณ์ ที่จะยกระดับการพัฒนาสหกรณ์ไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ด้วยการรณรงค์ให้ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์บริโภค และนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่ประโยชน์ในการพัฒนาสหกรณ์อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชนอย่างที่คาดหวัง ▪ เครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ จะช่วยให้เครือข่ายทุนมนุษย์ที่เป็นผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ฝ่ายกลไกของเครือข่ายฯ
11) เครือข่ายทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า	
11.1 เครือข่ายนักวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ประกอบไปด้วยนักวิจัย จำนวน 300 คน ที่ผ่านกระบวนการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัย ซึ่งมีกรอบคิดและแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ในทิศทางของการพัฒนาระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคมที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ในอนาคต
11.2 เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและด้านสหกรณ์ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์ในเชิงคุณค่า มีจำนวนรวม 108 คน
11.3 เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ประกอบด้วยพระคุณเจ้าที่เป็นนักปฏิบัติที่มีประสบการณ์งานพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนและองค์กรการเงิน ซึ่งได้เข้าร่วมเวทีเรียนรู้ด้านชุดโครงการวิจัย และเห็นชอบที่จะเข้าช่วยสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาสหกรณ์เชิงคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสหกรณ์เชิงคุณธรรมที่ท่านดำเนินงานอยู่ ทั้งสิ้น 57 รูป
11.4 เครือข่ายผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กรรมการและผู้จัดการสหกรณ์ที่ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ ภายใต้หลักสูตรผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า มีจำนวน 16 คน

ตารางที่ 4.4 ผลผลิตของชุดโครงการวิจัยฯในรูปของเครือข่าย (ต่อ)

ชื่อเครือข่าย	รายละเอียดเครือข่าย
11.5 เครือข่ายผู้ตรวจสอบ กิจการอย่างชำนาญการ	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ตรวจสอบกิจการที่เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของสถาบัน ในการพัฒนาตนเอง เป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ที่จะนำมาสู่สหกรณ์ในเชิงคุณค่า หรือที่รู้จักกันในนามของ “เป่าปุ้นจิ้น” มีจำนวนทั้งสิ้น 222 คน
11.6 เครือข่ายผู้จัดการสหกรณ์ การเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ได้จัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ในการจัดเวทีเรียนรู้ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาสหกรณ์ไปในทิศทางของสหกรณ์เชิงคุณค่า มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน

3) ความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ

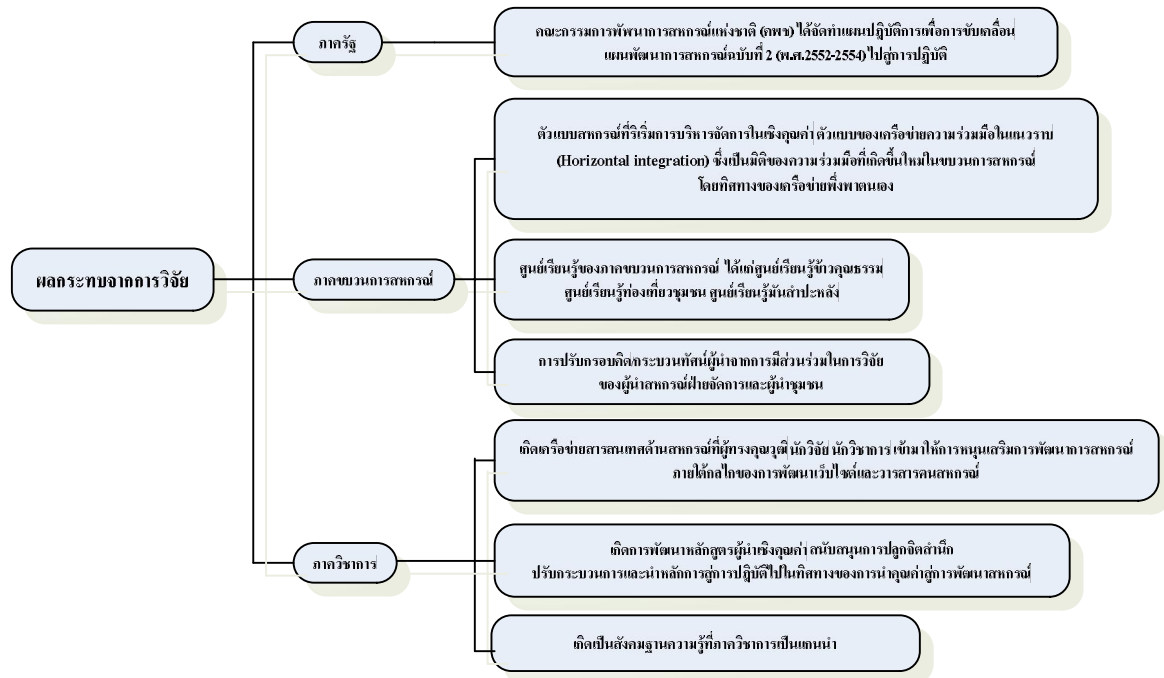
การดำเนินการของทีมประสานงานกลางที่มีจุดมุ่งหมายสำหรับในการสร้างระบบการวิจัยและการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์ โดยชุดความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยนั้น ในช่วงเวลาของการดำเนินการของชุดโครงการ มีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ 14 หน่วยงาน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะนักวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งสิ้น 81 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ

ลำดับที่	นักวิจัยหลัก	นักวิจัยร่วม	ผู้ทรงคุณวุฒิ/อื่นๆ	รวม
1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	3	10	-	13
2. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	-	-	2	2
3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	1	1	5	7
4. กรมพัฒนาชุมชน	1	2	-	3
5. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด	-	-	1	1
6. ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด	-	-	1	1
7. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	-	-	1	1
8. สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	-	-	1	1
9. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5	14	14	33
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรี	1	2	1	4
11. บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด	-	2	-	2
12. สถาบันปริกษาเศรษฐกิจและสังคม	-	-	1	1
13. สหกรณ์การเกษตรชั้นปฐม	1	10	-	11
14. ศูนย์ความเป็นเลิศข้าว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	-	1	1
รวม	12	41	28	81

4.3.2 ผลกระทบจากการวิจัย

การประเมินผลกระทบจากการวิจัยในที่นี้ จะประเมินผลกระทบ ในมิติที่ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในภาครัฐ ภาคขบวนการสหกรณ์ และภาควิชาการ (รูปที่ 4.3) ซึ่งมีรายละเอียดในองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

รูปที่ 4.5 ผลกระทบจากชุดโครงการวิจัย

1) ผลกระทบที่มีต่อภาครัฐ

ในส่วนของภาครัฐ ภายใต้การนำของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีหน่วยงานรับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว ทั้งสิ้น 11 หน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กตส.) กรมตรวจบัญชี (กตส.) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (สสท.) ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (ชสอ.) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด (ชสท.) ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด (ชสค.) ชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย (ชรสท.) สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (สว.สก.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และกรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน โดยได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ ร่องรับงบประมาณ ปี 2550-2554 จำนวน 25 แผนงาน 139 โครงการ ในส่วนของชุดโครงการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการวิจัยภายใต้แผนปฏิบัติการในยุทธศาสตร์ ทั้งสิ้น 12 โครงการ จัดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.5 ของโครงการทั้งสิ้น (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 การประเมินผลกระทบของการที่ชุดโครงการวิจัยฯ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในมิติของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554)

ยุทธศาสตร์	โครงการภายใต้ชุดโครงการ (จำนวน)	โครงการที่ดำเนินการทั้งสิ้น	คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ (%)
ยุทธศาสตร์ที่ 1	4	28	14.2
ยุทธศาสตร์ที่ 2	2	14	14.2
ยุทธศาสตร์ที่ 3	1	36	2.8
ยุทธศาสตร์ที่ 4	5	43	11.6
ยุทธศาสตร์ที่ 5	-	18	0
รวม	12	139	11.5

2) ผลกระทบที่มีต่อภาคขบวนการสหกรณ์

การดำเนินการของชุดโครงการวิจัยฯ ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาคขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

2.1) ตัวแบบสหกรณ์ที่ริเริ่มการพัฒนาสหกรณ์ในเชิงคุณค่า

ภายใต้การดำเนินการของชุดโครงการฯ ได้มีสหกรณ์และกลุ่มองค์กรชุมชนที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย ริเริ่มที่จะมีการบริหารจัดการในเชิงคุณค่า จำนวนทั้งสิ้น 303 สหกรณ์ (กลุ่ม) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.7

2.2) การก่อเกิดเป็นเครือข่ายในสภาพของความร่วมมือในแนวนอน (Horizontal integration) ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่จะช่วยทำให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจและพลังอำนาจการต่อรองที่เกิดจากการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาคีพันธมิตรเครือข่ายที่เป็นสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจาก ภาวะการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์นั้น ส่งผลให้องค์กรกลางสหกรณ์ที่เป็นผลลัพธ์ของความร่วมมือกันในแนวดิ่ง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงและไม่สามารถแข่งขันได้ เครือข่ายธุรกิจที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินการชุดโครงการวิจัยทั้ง 9 เครือข่าย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ในมิติใหม่ที่จะเป็นตัวแบบสำหรับการเรียนรู้ และขยายผลไปสู่การพัฒนาการสหกรณ์ในอนาคต

2.3) ศูนย์เรียนรู้ของภาคขบวนการ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ข้าวคุณธรรม ศูนย์เรียนรู้ท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ ศูนย์เรียนรู้มันสำปะหลัง: สหกรณ์การเกษตรชาวนาวรลักษณ์บุรี ถือเป็นตัวแบบของการเรียนรู้ที่เกิดจากการขับเคลื่อนของภาคขบวนการสหกรณ์ที่ควรขยายผลไปสู่การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ในสหกรณ์ต่างๆ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้บนหลักการพึ่งพาและรับผิดชอบตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของในสหกรณ์มากขึ้น

2.4) การมีส่วนร่วมในการวิจัยของผู้นำสหกรณ์ ฝ่ายจัดการและผู้นำชุมชนผลการประเมิน การมีส่วนร่วมในการวิจัย ภายใต้ชุดโครงการ ระหว่างเมษายน 2551-พฤษภาคม 2552 มีผู้นำสหกรณ์-ฝ่ายจัดการสหกรณ์ ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในชุดโครงการทั้งสิ้น 303 คน (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.7 รายชื่อสหกรณ์และกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายฯ และมีการริเริ่มการบริหารจัดการในเชิงคุณค่า

ชื่อโครงการ	สหกรณ์/กลุ่มบุคคล	
เครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> สมาชิกวารสาร จำนวน 338 คน 	<ul style="list-style-type: none"> สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก จำนวน 35 สหกรณ์
เครือข่ายคุณค่า จ.พิษณุโลก	<ul style="list-style-type: none"> เครือข่ายโคเนื้อ เครือข่ายธุรกิจวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครือข่ายรวบรวมข้าวโพด เครือข่ายข้าวปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> สหกรณ์การเกษตรเนินมะปราง จก. สหกรณ์การเกษตรวังทอง จก. สหกรณ์การเกษตรวัดโบสถ์ จก. สหกรณ์นิคมวังทอง จก.
เครือข่ายคุณค่า จ. นครศรีธรรมราช	<ul style="list-style-type: none"> สหกรณ์กองทุนสวนยาง บ้านชายเขา จก. สหกรณ์กองทุนสวนยาง บ้านวังธน จก. สหกรณ์กองทุนสวนยาง บ้านหนองแดงสามัคคี จก. สหกรณ์กองทุนสวนยาง ไสกรุดการเกษตร จก. สหกรณ์กองทุนสวนยาง ห้างสำน จก. สหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิมิตรเฉลิมพระเกียรติ จก. สหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิมิตรชะอวดพัฒนา จก. 	<ul style="list-style-type: none"> สหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิมิตรเชียรใหญ่ จก. สหกรณ์การเกษตร ศูนย์นิมิตรปากพนัง จก. สหกรณ์การเกษตร หัวไทร จก. สหกรณ์จังหวัด นครศรีธรรมราช เครือข่ายสหกรณ์ เฉลิมพระเกียรติ ตำบลเขาขาว เครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ พัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต
เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	<ul style="list-style-type: none"> สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินธัญบุรี จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินนาขวัญ จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินบางไทร จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินบ้านแท่น จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินวังน้อย จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินหนองเสือ จำกัด สหกรณ์การเช่าที่ดินชัยบาดาล จำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินนครปฐม จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินบางแก้ว จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินเมืองเก่า จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินลำลูกกา จำกัด สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินองครักษ์ จำกัด สหกรณ์การเช่าที่ดินแก้วเขียว จำกัด สหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยง จำกัด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ชื่อโครงการ	สหกรณ์/กลุ่มบุคคล	
เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า(ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเช่าที่ดินดงมูลหนึ่ง จำกัด ● สหกรณ์การเช่าที่ดินนครเด็ฐ จำกัด ● สหกรณ์การเช่าที่ดินลำนารายณ์ จำกัด ● สหกรณ์เจริญวัฒนา จำกัด ● สหกรณ์นิคมกบินทร์บุรีสอง จำกัด ● สหกรณ์นิคมเกษตรกรแก้วหน้าพร้าวจังหวัด ● สหกรณ์นิคมขามทะเลสอ จำกัด ● สหกรณ์นิคมคลองท่อม จำกัด ● สหกรณ์นิคมคลองสวนหมาก จำกัด ● สหกรณ์นิคมคีรีมาศ จำกัด จำกัด ● สหกรณ์นิคมชะอำ จำกัด ● สหกรณ์นิคมเชียงคำ จำกัด ● สหกรณ์นิคมดงเย็น จำกัด ● สหกรณ์นิคมดอนตาล จำกัด ● สหกรณ์นิคมด่านช้าง จำกัด ● สหกรณ์นิคมท่าแซะ จำกัด ● สหกรณ์นิคมท่ายาง จำกัด ● สหกรณ์นิคมนครชุม จำกัด ● สหกรณ์นิคมนาว่าใหญ่ จำกัด ● สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ● สหกรณ์นิคมบ้านเขาเลี้ยว จำกัด ● สหกรณ์นิคมประมงกาญจนดิษฐ์ จำกัด ● สหกรณ์นิคมปลายพระยา จำกัด ● สหกรณ์นิคมปากน้ำ จำกัด ● สหกรณ์นิคมปีเหล็ง จำกัด ● สหกรณ์นิคมพระร่วง จำกัด ● สหกรณ์นิคมพันชาติ จำกัด ● สหกรณ์นิคมฟากท่า จำกัด ● สหกรณ์นิคมแม่แตง จำกัด ● สหกรณ์นิคมแม่ริม จำกัด ● สหกรณ์นิคมลานสัก จำกัด ● สหกรณ์นิคมวังไทร จำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเช่าที่ดินดงมูลสอง จำกัด ● สหกรณ์การเช่าที่ดินพิชัยภูเบนทร์ จำกัด ● สหกรณ์การเช่าที่ดินวาริชกรรมไชยา จำกัด ● สหกรณ์นิคมกบินทร์บุรี จำกัด ● สหกรณ์นิคมกุยมั่ง จำกัด ● สหกรณ์นิคมเกษตรกรแก้วหน้าท่าฉาง จำกัด ● สหกรณ์นิคมเขาพนมสารคาม จำกัด ● สหกรณ์นิคมคลองท่อมสอง จำกัด ● สหกรณ์นิคมคำอาฮวน จำกัด ● สหกรณ์นิคมแคนดง จำกัด ● สหกรณ์นิคมชุมแสงจันทร์ จำกัด ● สหกรณ์นิคมชองกาเลีย จำกัด ● สหกรณ์นิคมดงรัง จำกัด ● สหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด ● สหกรณ์นิคมทองผาภูมิ จำกัด ● สหกรณ์นิคมท่าดินแดง (จองอ้ว) จำกัด ● สหกรณ์นิคมทุ่งสง จำกัด ● สหกรณ์นิคมนาคอเรือ จำกัด ● สหกรณ์นิคมเนินมะปราง จำกัด ● สหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด ● สหกรณ์นิคมบ้านสร้างพัฒนา จำกัด ● สหกรณ์นิคมประมงนครศรีฯ จำกัด ● สหกรณ์นิคมปะทิว จำกัด ● สหกรณ์นิคมป่ายูบใน จำกัด ● สหกรณ์นิคมพนม จำกัด ● สหกรณ์นิคมพร้าวจังหวัด ● สหกรณ์นิคมพิชัยพัฒนา จำกัด ● สหกรณ์นิคมแม่แจ่ม จำกัด ● สหกรณ์นิคมแม่ระมาด จำกัด ● สหกรณ์นิคมแม่สอด จำกัด ● สหกรณ์นิคมวังทอง จำกัด ● สหกรณ์นิคมวังน้ำเย็นหนึ่ง จำกัด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ชื่อโครงการ	สหกรณ์/กลุ่มบุคคล	
เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า(ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์นิคมวังน้ำเย็นสอง จำกัด ● สหกรณ์นิคมวิภาวดี จำกัด ● สหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด ● สหกรณ์นิคมสระแก้ว จำกัด ● สหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด ● สหกรณ์นิคมหนองบัวพัฒนา จำกัด ● สหกรณ์นิคมห้างฉัตร จำกัด ● สหกรณ์บ้านปทุม จำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์นิคมวังพระธาตุ จำกัด ● สหกรณ์นิคมศรีสำโรง จำกัด จำกัด ● สหกรณ์นิคมสรรคโลก จำกัด ● สหกรณ์นิคมสอยดาว จำกัด ● สหกรณ์นิคมสูงเนิน จำกัด ● สหกรณ์นิคมหลังสวน จำกัด ● สหกรณ์นิคมอ่าวลึก จำกัด
เครือข่ายข้าวคุณธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มชวานาคุณธรรมภายใต้เครือข่ายมูลนิธิธรรมะร่วมใจ ● สหกรณ์การเกษตรธรรมชาติหนองขอ จำกัด 	
เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จก. ● สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จก. ● สหกรณ์การเกษตรปราสาท จก. ● สหกรณ์การเกษตรพิมาย จก. ● สหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จก. ● สหกรณ์การเกษตรบรบือ จก. ● สหกรณ์การเกษตรกระสัง จก. ● สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน สุวรรณภูมิห้า จก. 	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเกษตรจตุรพักตรพิมาน จก. ● สหกรณ์การเกษตรอาจสามารถ จก. ● สหกรณ์การเกษตรโพนทราย จก. ● สหกรณ์การเกษตรโพนทอง จก. ● สหกรณ์การเกษตรชุมพลบุรี จก. ● สหกรณ์การเกษตรนางรอง จก. ● สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน สุวรรณภูมิ จก. ● สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน สุวรรณภูมิตี่ จก.
เครือข่ายห้องเที่ยวชุมชน เชิงอนุรักษ์ จ.พังงา	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะนก ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่อง ● กลุ่มบางพัฒน์โฮมสเตย์ ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านพรุใน ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบางเตยใต้ ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านช้างนอน 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะไม้ไผ่ ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านปากอ ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาใน ● กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านทุ่งนางคำ ● สหกรณ์กองทุนสวนยางในโดน ● สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านบางทอง
เครือข่ายคุณค่าผลไม้	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ ● กลุ่มผู้ผลิตเงาะคุณภาพ ● กลุ่มผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ ตะเคียนทอง 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มผู้ผลิตคุณภาพ พลวง ● กลุ่มผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ ชากไทย

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ชื่อโครงการ	สหกรณ์/กลุ่มบุคคล
เครือข่ายคุณค้ำมั่นสำปะหลัง	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเกษตรชาวนาวรลักษ์บุรี จก. ● สหกรณ์การเกษตรวังหามแห จำกัด ● สกก.ปฏิรูปที่ดินชาวนาวรลักษ์บุรี ● กลุ่มเกษตรกรวังชะพลู ● กลุ่มเกษตรกรวังหามแห ● สหกรณ์นิคมนครชุม
เครือข่ายคุณค้ำกระจายสินค้า	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนสายบัว กทม ● กลุ่มสตรีสหกรณ์พัฒนาแก้วไกล กทม ● กลุ่มสิ่งประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ กทม ● กลุ่มอาชีพกระทงรุ่งราย สังกัดสหกรณ์การเกษตรหนองจอก กทม ● แม่บ้านสหกรณ์เมืองสามหมอก กทม ● วิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์กระดาษสา กทม ● กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบัวดิค ภูเก็ต ● กลุ่มสตรีพัฒนากล้วยน้ำว้าไทยกาญจนบุรี ● กลุ่มสหกรณ์นิคมกุยมั่ง กาญจนบุรี ● กลุ่มอาชีพสตรีอาสาพัฒนาเกษตรกรทุ่งสมอ กาญจนบุรี ● กลุ่มสตรีสหกรณ์การเกษตรภูเขิวจำกัด ชัยภูมิ ● กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองดินดำชัยภูมิ ● สหกรณ์ผู้ปลูกกาแฟจังหวัดชุมพรจำกัด ● กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและสกก.ปลายบาง นนทบุรี ● กลุ่มอาชีพสหกรณ์กล้วยอบแผ่นบางรักน้อย นนทบุรี ● กลุ่มสตรีสหกรณ์ไทลื้อบ้านคอนมูล น่าน ● กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหลายทุ่ง น่าน ● กลุ่มสตรีสหกรณ์แปรรูปเนื้อสัตว์บ้านท่าคำ น่าน ● กลุ่มอาชีพเกษตรกรรวมบ้านหนองบัว น่าน ● กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสี่ปทุมธานี ● กลุ่มอาชีพแปรรูปอาหารจากเนื้อสัตว์ลำไทร ปทุมธานี ● กลุ่มอาชีพสตรีดอกไม้ประดิษฐ์หมู่บ้านไวท์เฮาส์ ปทุมธานี ● ORCHID HUT พระนครศรีอยุธยา ● กลุ่มภาพพื้นที่กระเจก ภูเก็ต ● กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำสวนป่าคลอก ภูเก็ต ● กลุ่มนาเหนือบาติก กระบี่ ● กลุ่มเชื่อน โตทองผ้าพื้นเมืองแม่ฮ่องสอน ● กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเนื้อสัตว์ เลย ● กลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์บ้านราษฎร์เกษมศรีหนองบัวลำพู ● กลุ่มฟาร์มผึ้งรัตนพร อุดรดิตต์ ● กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเสี้ยว อุดรดิตต์ ● กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพเครื่องประดับลั่นแล อุดรดิตต์ ● กลุ่มสินค้าในจังหวัดอุดรดิตต์

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ชื่อโครงการ	สหกรณ์/กลุ่มบุคคล	
เครือข่ายคุณค่ายางพารา	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว ● สหกรณ์หาดสำราญ ● สหกรณ์กันตัง ● สหกรณ์ปะเหลียน ● กลุ่มบ้านต้นปรัง ● กลุ่มบ้านพอนพลา ● กลุ่มบ้านในควน ● กลุ่มบ้านโคกทรายเหนือ ● กลุ่มบ้านหนองสามห้อง ● กลุ่มบ้านหนองบ่อ ● กลุ่มบ้านเขาใน 	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มบ้านควนลิ้น ● กลุ่มบ้านหนองยายแมม ● กลุ่มบ้านขวนไปีะ ● กลุ่มบ้านวังเจริญ ● กลุ่มบ้านโลกแก้ว ● กลุ่มบ้านไซทอง ● กลุ่มบ้านสุโสะ ● กลุ่มบ้านหนองเอื้อง ● กลุ่มบ้านปะเหลียน ● กลุ่มบ้านท่าพญา ● กลุ่มบ้านลิพัง
เครือข่ายคุณค่ากาแฟ	<ul style="list-style-type: none"> ● สหกรณ์ผู้ปลูกกาแฟชุมพร ● สหกรณ์ท่าแซะ ● สหกรณ์ทับทิม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ชุมนุมสหกรณ์ ● กลุ่ม OTOP

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการวิจัยของชุดโครงการของผู้นำสหกรณ์ฝ่ายจัดการสหกรณ์และผู้นำชุมชน

รายชื่อโครงการวิจัย	จำนวนผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (คน)
1. ชุดโครงการประสานงานกลาง	3,280
2. โครงการสารเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์	8,657
3. โครงการเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิจิตรโลก	8
4. โครงการเครือข่ายคุณค่านครศรีธรรมราช	12
5. โครงการเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	46
6. โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม	2
7. โครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย	16
8. โครงการเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ จ.พังงา	13
9. โครงการเครือข่ายคุณค่าผลไม้	5
10. โครงการเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง	2
11. โครงการเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า	39
12. โครงการเครือข่ายคุณค่ายางพารา	22
รวม	12,102

3) ผลกระทบที่มีต่อภาควิชาการ

การดำเนินงานของชุดโครงการวิจัยฯ ก่อให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศด้าน สหกรณ์ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย นักวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการหนุนเสริมการพัฒนาการสหกรณ์ ภายใต้งลไกของเว็บไซต์ และวารสารคนสหกรณ์ อีกทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรผู้นำ สหกรณ์เชิงบูรณาการและโครงการประกาศเกียรติคุณผู้นำสหกรณ์ และสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปี ซึ่งเป็นการริเริ่มของภาควิชาการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ ภายใต้งลไกโครงการฯ ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

3.1) เว็บไซต์ www.cai.ku.ac.th ซึ่งก่อให้เกิดการสืบค้นข้อมูลในช่วงเวลาของการดำเนินการชุดโครงการ (ระหว่างเมษายน 2551-มิถุนายน 2552) จำนวน 8,000 คน มีรายการเชิง วิชาการให้สืบค้นทั้งสิ้น 58 รายการ ได้แก่

3.2) วารสารคนสหกรณ์เป็นวารสารรายไตรมาส ซึ่งได้จัดทำและเผยแพร่ทั้งสิ้น 4 ฉบับ มีหัวข้อน่าสนใจภายใต้หัวข้อหลัก ได้แก่ เติมความรู้ เล่าสู่กันฟังจากการวิจัย ติดตามความ เคลื่อนไหวในแผนพัฒนาสหกรณ์ และมีสมาชิกวารสาร จำนวน 338 ราย ประกอบด้วยสมาชิกรายบุคคล จำนวน 303 ราย สมาชิกที่เป็นสหกรณ์ จำนวน 35 สหกรณ์

3.3) การพัฒนาหลักสูตร ผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า

หลักสูตรผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า จัดทำขึ้นภายใต้ทีมประสานงานกลาง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะจัดทำหลักสูตรเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระ ใน 4 มิติของการเรียนรู้ของผู้นำ เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้นำเชิงคุณค่า ซึ่งต้องประกอบด้วย จิตสำนึกความร่วมมือในแนวทางของคุณค่า สหกรณ์ การปรับกระบวนการทัศน์ผู้นำเกี่ยวกับบริบทของสหกรณ์ในแนวทางของการ การเป็นองค์กร เศรษฐกิจฐานสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน การนำหลักการสหกรณ์อย่างชัดเจนและแนวทางปฏิบัติที่ สอดคล้องกับหลักการและวิธีการสหกรณ์ที่จะสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์และการนำประโยชน์ไปสู่ สมาชิกและชุมชน โดยในช่วงระยะเวลาของชุด โครงการมีผู้นำสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จำนวนทั้งสิ้น 137 คน

3.4) โครงการประกาศเกียรติคุณนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปี

โครงการประกาศเกียรติคุณนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปี ได้ กำหนดไว้เป็นโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 ซึ่งอยู่ ภายใต้งลไกความรับผิดชอบของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีการกำหนด เงื่อนไข กระบวนการสรรหา และประกาศเกียรติคุณครั้งแรกในวันที่ 15 กันยายน 2552 ซึ่งจะเป็นตัวแบบ ผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่ดีของสหกรณ์ที่มีคุณค่า อันจะช่วยสนับสนุนในรูปข้อมูลเชิง ประจักษ์ และเป็นจุดคานงัดการพัฒนาการสหกรณ์ สู่อการพัฒนาเป็นระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าต่อไป

บทที่ 5

ข้อค้นพบจากการวิจัยและข้อเสนอสำหรับทิศทางการวิจัยในระยะต่อไป

บริบทการดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ซึ่งเป็นโครงการที่ขยายผลจากชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จนถึงปัจจุบันนั้น ก่อให้เกิดผลลัพธ์และสร้างผลกระทบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในส่วนของภาครัฐ ภาคขบวนการสหกรณ์ และภาควิชาการ ผลกระทบกล่าวคือ ในส่วนของภาครัฐ ภายใต้การนำของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) ผู้ปฏิบัติการ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “การสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการนำพาผู้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนา ภายใต้แผนฯ ดังกล่าวทั้งสิ้น 11 หน่วยงาน ซึ่งชุดโครงการฯ ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในรูปของโครงการวิจัยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.5 ของโครงการ ที่มีอยู่ในแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว ในส่วนของภาคขบวนการสหกรณ์ นั้น ได้ก่อเกิดเป็นตัวแบบเครือข่ายสหกรณ์ที่ริเริ่มการบริหารจัดการในเชิงคุณค่าไปสู่การเป็นระบบสหกรณ์ที่ดำเนินงานบนหลักการพึ่งพาตนเอง ประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 9 เครือข่าย ประกอบด้วยภาคีสหกรณ์และกลุ่มองค์กรทั้งสิ้น 303 แห่ง ซึ่งมีผู้นำสหกรณ์และผู้นำกลุ่ม/องค์กรเข้ามามีส่วนร่วมทั้งสิ้น 12,102 คน ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ ภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ได้มากขึ้น ในส่วนของภาควิชาการ ได้ก่อเกิดเป็นเครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ เครือข่ายนักวิจัย เครือข่ายผู้นำสหกรณ์และกลุ่ม/องค์กร ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศด้านสหกรณ์ที่มุ่งเป็นการพัฒนาเว็บไซต์ (www.cai.ku.ac.th) และวารสารคนสหกรณ์ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาไปสู่สังคมข้อมูลข่าวสารที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคข้อมูลข่าวสาร ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสหกรณ์ในอนาคต จึงถือได้ว่า ได้มีการพัฒนาระบบสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าในระดับหนึ่ง

5.1 ข้อค้นพบจากการวิจัย

สถานการณ์จำลองที่แสดงให้เห็นในรูปที่ 5.1 นั้นชี้ให้เห็นสถานการณ์เชิงเปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ของขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสถานการณ์จำลองในภพภูมิใหม่ (New order) ซึ่งเป็นไปตามกรอบวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 “มุ่งสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในสถานการณ์ทั้ง 2 ดังนี้

สถานการณ์ของขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน: ขบวนการสหกรณ์ไทยที่เป็นไปภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 นั้นประกอบด้วยสหกรณ์ขึ้นปฐม 7 ประเภท ซึ่งมีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรกลางระดับสูงสุด (Apex organization) มีสหกรณ์ขึ้นปฐม

รวมทั้งสิ้น 6,869 สหกรณ์ มีสมาชิกสหกรณ์จำนวน 10 ล้านคน สหกรณ์มีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น 8 แสนล้านบาท มีการดำเนินธุรกิจคิดเป็นมูลค่าปีละ 1 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 11 จาก GDP ของประเทศ อย่างไรก็ตามพบว่า สถานการณ์ของขบวนการสหกรณ์ไทยที่ดำเนินการมาแล้ว 90 ปี ในฐานะการเป็นเครื่องมือของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำสหกรณ์ ฝ่ายจัดการและสมาชิกสหกรณ์ รู้สึกคุ้นเคยกับการได้รับการสนับสนุนจากรัฐ จึงทำให้มุมมองในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสหกรณ์อยู่ห่างจากการเป็นองค์กรพึ่งพาตนเอง ดังจะเห็นได้จากข้อเรียกร้องของบรรดาผู้นำสหกรณ์ในปัจจุบัน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องให้มีสหกรณ์ประเภทอิสลาม การเรียกร้องให้มีการแก้กฎหมายสหกรณ์ การเรียกร้องขอความเป็นอิสระโดยลดบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ แต่ยังคงรอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การถกเถียงกันเรื่องสมาชิกสมทบ ประเด็นข้อเรียกร้องต่างๆ ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ย่อมชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์ยังไม่เข้าใจในบริบทการดำเนินงานของสหกรณ์ในฐานะการเป็นองค์กรพึ่งพาตนเอง (Autonomous) และบทบาทในฐานะของการเป็นองค์กรเศรษฐกิจฐานสังคมที่ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและชุมชนเป็นสำคัญ

ภาพภูมิใหม่ของการสหกรณ์ไทย:

ความพยายามของชุดโครงการวิจัยฯ ที่ได้โอกาสนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาการสหกรณ์ของรัฐภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) นั้น คือ “มุ่งสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาพภูมิใหม่ (New order) ซึ่งการพัฒนาบริบทการสหกรณ์จากสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไปสู่บริบทการสหกรณ์ในภาพภูมิใหม่ ซึ่งมีบรรยากาศดังนี้

- ~ คนไทยสามัคคี-พึ่งพา-ร่วมมือกัน
- ~ คนไทยอุดหนุนสินค้าบริการสหกรณ์ด้วยความผูกพัน
- ~ คนไทยสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้น
- ~ คนไทยมีศรัทธาและเชื่อมั่นในสหกรณ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ~ สหกรณ์ยกระดับขีดความสามารถเป็นที่พึ่งของสมาชิก-ชุมชน
- ~ สหกรณ์เข้มแข็งมั่นคง มีธรรมาภิบาล
- ~ ผู้นำพร้อมขับเคลื่อนสหกรณ์ตามอัตลักษณ์ของ SHOs
- ~ ผู้นำสหกรณ์เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ระดับคิด-กระบวนการทัศน์-การประพฤติตน)
- ~ นวัตกรรมCo-ops to Co-ops.(การบริหารจัดการโซ่อุปทานสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม)
- ~ การขยายโอกาสธุรกิจของสหกรณ์จากใน-นอกขบวนการเพิ่มสัดส่วนธุรกิจต่อ GDP
- ~ เกิดเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์สู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม
- ~ ระบบการเงินสหกรณ์เอื้อต่อการเข้าถึงของสมาชิกและเกิดการหมุนเวียน

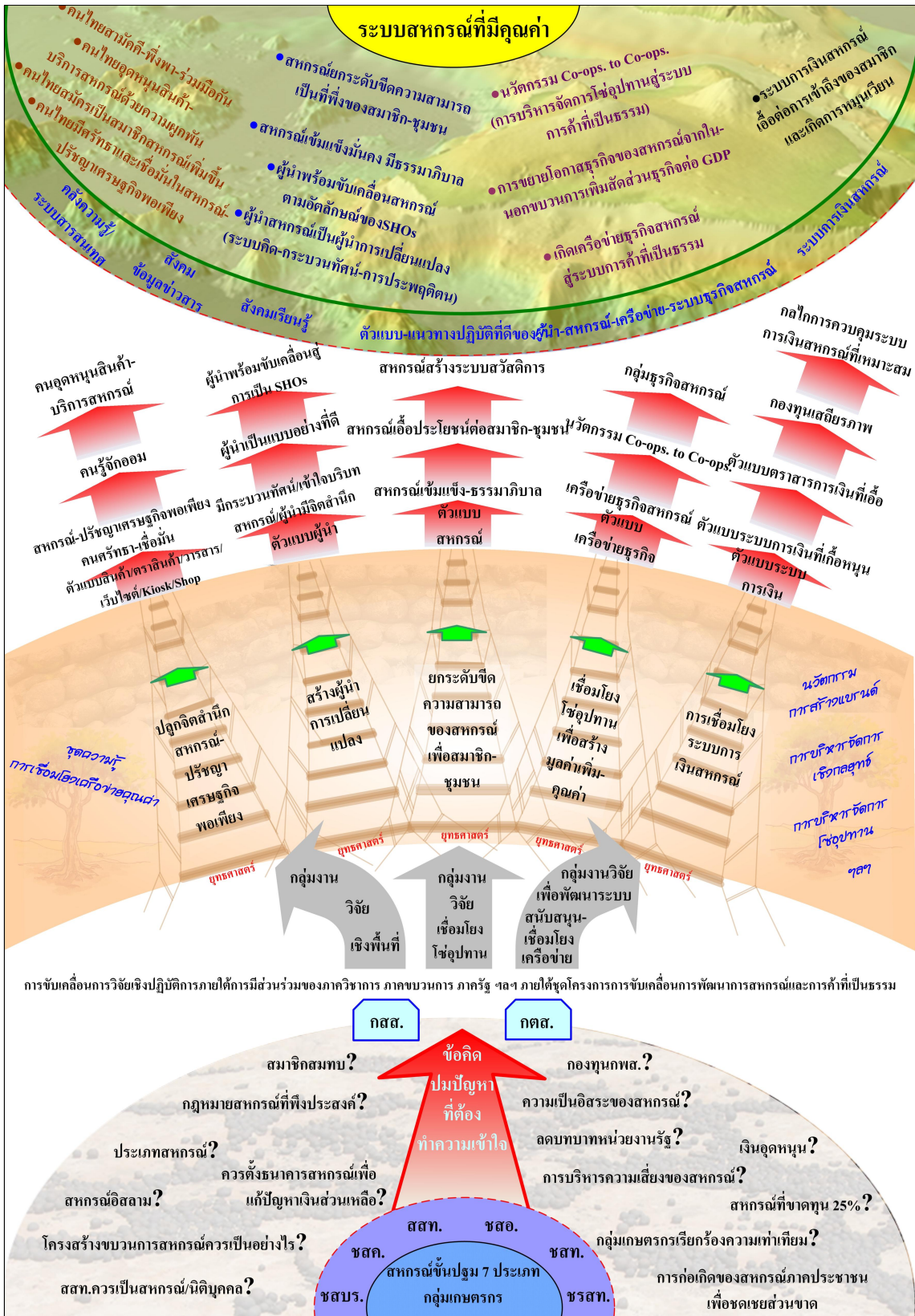
กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาจากสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่พหุมิติใหม่:

ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการสหกรณ์ภายใต้การนำของ คพช. ซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ 5 ประการได้แก่

- ~ ยุทธศาสตร์ที่ 1: ส่งเสริมให้คนในชาติศรัทธาและเชื่อมั่นในคุณค่าสหกรณ์และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ~ ยุทธศาสตร์ที่ 2: พัฒนาผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสหกรณ์ไปในทิศทางของการเป็นองค์กรพึ่งพาตนเอง
- ~ ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีธรรมาภิบาล
- ~ ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือในการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานเพื่อประโยชน์สู่สมาชิกและสังคมอย่างเที่ยงธรรม
- ~ ยุทธศาสตร์ที่ 5: พัฒนาระบบการเงินสหกรณ์ที่เกื้อหนุนการพึ่งพาตนเองและความร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์

ข้อมูลที่ได้รับจากการขับเคลื่อนการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัย ชี้ให้เห็นว่าขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังขาดตัวแบบผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า ตัวแบบสหกรณ์ที่มีการบริหารจัดการสหกรณ์ในเชิงคุณค่า ตัวแบบเครือข่ายสหกรณ์ที่มีคุณค่าและระบบการเงินสหกรณ์ ตลอดจนขาดโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ กรอบคิดและกระบวนทัศน์ของผู้นำสหกรณ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เคยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ จึงทำให้มีมิติด้านบริบทสหกรณ์แตกต่างไปจากอัตลักษณ์ของสหกรณ์ที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น การเปิดพื้นที่ให้มี บรรยากาศของการเรียนรู้ระหว่างผู้นำสหกรณ์การพัฒนาระบบสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการสหกรณ์เชิงคุณค่า เครือข่ายสหกรณ์เชิงคุณค่าและพัฒนาไปสู่ระบบธุรกิจสหกรณ์ในเชิงคุณค่า ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดของการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยการเริ่มจากสหกรณ์ที่ผู้นำสหกรณ์และฝ่ายจัดการที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจก่อน และที่สำคัญจำเป็นต้องพัฒนาระบบสารสนเทศด้านสหกรณ์ ให้เข้าถึงผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์ให้มากที่สุด

รูปที่ 5.1 บทวิเคราะห์สำหรับทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์สู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า

5.2 ข้อเสนอสำคัญทิศทางการวิจัยในระยะต่อไป

ทิศทางการวิจัยในระยะต่อไป ควรดำเนินการในรูปแบบของการสนับสนุนจากภาควิชาการให้มีระบบสนับสนุนการพัฒนา สร้างตัวแบบสหกรณ์ที่มีการบริหารจัดการในเชิงคุณค่า สร้างตัวแบบเครือข่ายและระบบธุรกิจสหกรณ์ที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่าดังที่คาดหวังไว้ ซึ่งในที่นี้ได้นำเสนอทิศทางการวิจัย ใน 3 กลุ่มงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (รูปที่ 5.2)

กลุ่มงานวิจัยเชิงพื้นที่: ประกอบด้วย

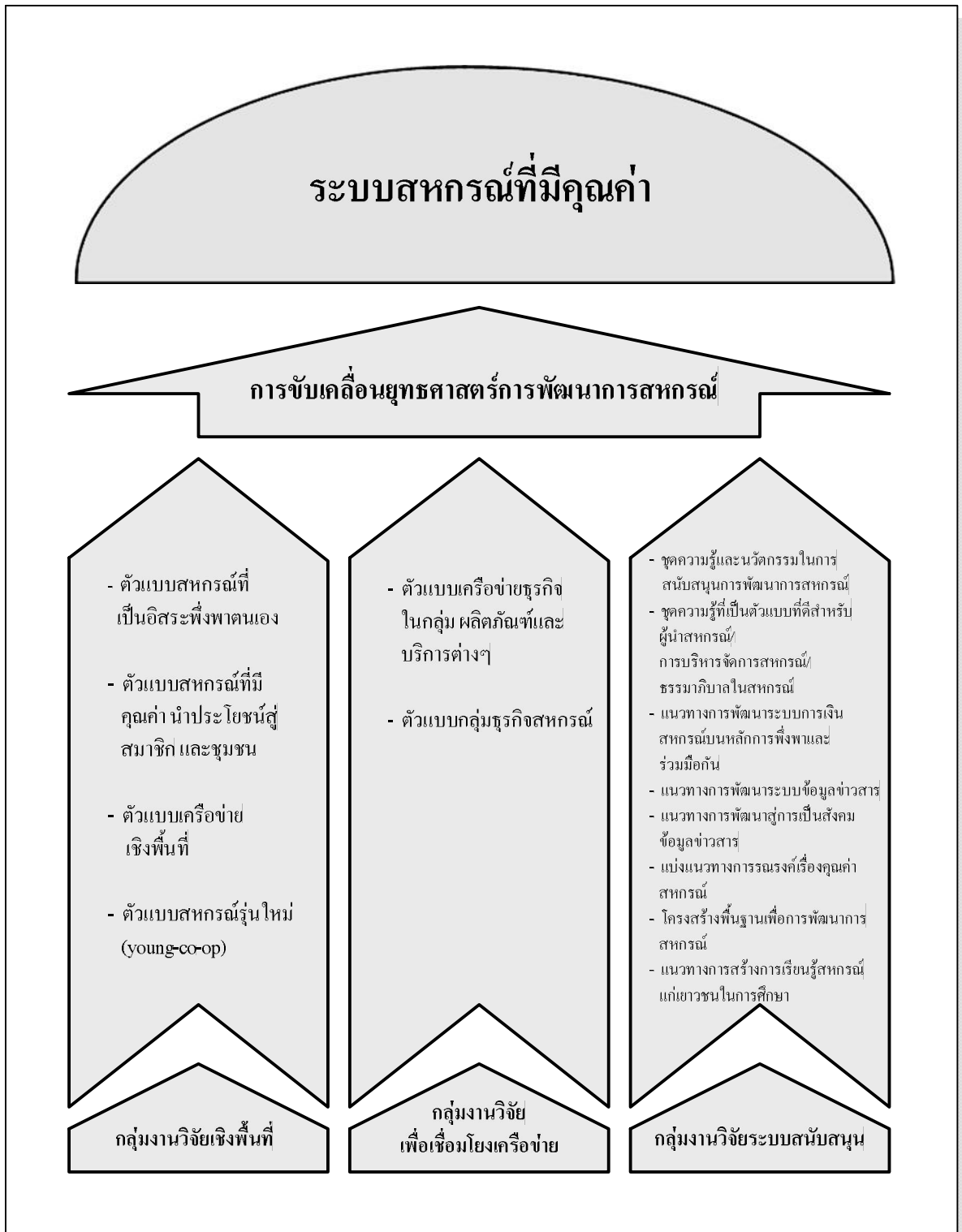
- ตัวแบบผู้นำสหกรณ์
- ตัวแบบสหกรณ์ที่เป็นอิสระพึ่งพาตนเอง
- ตัวแบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า นำพาประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน
- ตัวแบบเครือข่าย
- ตัวแบบสหกรณ์รุ่นใหม่ (Young Co-ops)

กลุ่มงานวิจัยที่มุ่งเชื่อมโยงโซ่อุปทาน: ประกอบด้วย

- ตัวแบบเครือข่ายธุรกิจในกลุ่มผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ
- ตัวแบบกลุ่มธุรกิจสหกรณ์ เพื่อนำไปสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม

กลุ่มงานวิจัยที่พัฒนาระบบสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น: ประกอบด้วย

- แนวทางพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์บนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน
- แนวทางการพัฒนาสังคมข้อมูลข่าวสารสหกรณ์ เพื่อนำประโยชน์ไปขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์
- แนวทางการรณรงค์เรื่องคุณค่าสหกรณ์แก่ประชาชน
- โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนา อาทิ ระบบฐานข้อมูลสมาชิก
- ศูนย์เรียนรู้สหกรณ์ บนหลักการพึ่งพาตนเอง
- แนวทางการสร้างการเรียนรู้สหกรณ์แก่เยาวชนในการพัฒนา

รูปที่ 5.2 ระบบการวิจัยที่จำเป็นในระยะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ. 2550. แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (2550-2554).

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ. 2552. แผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (2550-2554).

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2546. คู่มือการจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์. สำนักพัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2546. เครือข่ายคุณค่ากับการพัฒนาขบวนการสหกรณ์. (เอกสารโรเนียว).

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2548. คู่มือการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2549. แนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2549. การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท และคณะ. 2550. คู่มือการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์การเกษตร ผู้การปฏิบัติ. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท และคณะ. 2550. คู่มือผู้นำสหกรณ์ที่มีคุณค่า. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2550. การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ระยะขยายผลสู่การดำเนินการในระยะที่ 3.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท. 2550. การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ระยะขยายเวลา.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท และคณะ. 2551. คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสหกรณ์การเกษตร. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

จุฑาทิพย์ ภัทธราวาท และคณะ. 2551. การค้าที่เป็นธรรม. (เอกสารโรเนียว).

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. 2552. ทฤษฎีเกมกับการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า. (เอกสาร โรเนียว).

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. 2552. มอนเตอร์คอน คอร์เปอเรชั่น : สหกรณ์ยุคใหม่ในกระบวนการ
โลกาภิวัตน์. (เอกสาร โรเนียว)

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. 2552. การนำยุทธศาสตร์การสร้างคุณค่าเพื่อการพัฒนาการสหกรณ์.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา.

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. เอกสารเผยแพร่ชุดโครงการประสานงานเพื่อพัฒนารอบแนวคิด
สำหรับชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ (Online) Available : www.cai.ku.ac.th

ดวงทิพย์ ระเบียบ และคณะ. 2552. รายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า.

ชวิช สูดสาคร และคณะ. 2552. รายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง.

นารถพงศ์ สุนทรนนท์ และคณะ. 2552. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเครือข่ายท่องเที่ยว
ชุมชนเชิงอนุรักษ์ จ.พังงา.

นิคม เพชรผา และคณะ. 2552. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม.

บุญเกิด ภาวนนท์ และคณะ. 2552. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิ
สหกรณ์ไทย.

ประพทุทธิ์ โภคา และคณะ. 2552. รายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า.

ยินดี เจ้าแก้ว และคณะ. 2552. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่า จ.นครศรีธรรมราช.

ศานิต เก้าเอี้ยน และคณะ. 2552. รายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่างาพารา.

ศศิธร วิเศษ และคณะ. 2552. รายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้.

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 : ตารางแสดงการประชุมของชุดโครงการ
- ภาคผนวกที่ 2 : ภาพกิจกรรมของชุดโครงการ
- ภาคผนวกที่ 3 : สื่อประชาสัมพันธ์ของชุดโครงการ

ภาคผนวกที่ 1

ตารางแสดงการประชุมของชุดโครงการ

ภาคผนวกที่ 2

ภาพกิจกรรมของชุดโครงการ

ภาคผนวกที่ 3

สื่อประชาสัมพันธ์ของชุดโครงการ

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน
ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
1	28/2/51	เครือข่ายคุณค่า จ.พิษณุโลก	ประชุมหารือระหว่างทีม วิจัยและผู้ประสานงาน เพื่อ พัฒนาโจทย์วิจัยในระยะ ที่ 2 ภายใตชุด โครงการ	นักวิจัย/ ผู้ประสาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	กรอบคิดในการ ดำเนินการ โครงการ เครือข่ายคุณค่า จังหวัด พิษณุโลกในระยะที่ 2
2	13/3/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือระหว่างทีม วิจัยและผู้ประสานงาน เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย ภายใตชุด โครงการ	นักวิจัย/ ผู้ประสาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	9	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	กรอบคิดในการ ดำเนินการ โครงการ เครือข่ายคุณค่ากระจาย สินค้า
3	8/3/51	เครือข่ายคุณค่า ผลไม้	ประชุมหารือระหว่างทีม วิจัยและผู้ประสานงาน เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย ภายใตชุด โครงการ	นักวิจัย/ ผู้ประสาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	4	โรงแรมคาริบูไฮ แลนด์ จ.จันทบุรี	กรอบคิดและแนวทางใน การดำเนินการโครงการ เครือข่ายคุณค่าผลไม้
4	14/3/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือแนวทาง ความร่วมมือระหว่าง seven eleven กับ โครงการสินค้าชุมชน	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	8	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ช่องทางการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ชุมชนกับ seven eleven
5	1/4/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	ประชุมหารือเพื่อพัฒนา โจทย์วิจัยโครงการ เครือข่ายสหกรณ์นิคม เชิงคุณค่า	ผู้วิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	4	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางในการ ดำเนินการ โครงการวิจัย เครือข่ายสหกรณ์นิคม เชิงคุณค่า
6	3/4/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวคุณธรรม	ประชุมหารือเพื่อพัฒนา โจทย์วิจัยในปีที่ 3	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	4	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางในการ ดำเนินการ โครงการวิจัย ในปีที่ 3
7	4/4/51	เครือข่ายคุณค่า มันสำปะหลัง	ประชุมหารือเพื่อพัฒนา โจทย์วิจัย	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางในการ ดำเนินการ โครงการวิจัย
8	9/4/51	เครือข่ายคุณค่า ผลไม้	ประชุมหารือเพื่อปรับ ข้อเสนอโครงการและ สร้างความเข้าใจให้ ตรงกัน	ผู้วิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	5	ห้องประชุม วิทยาลัย เทคนิค จ.จันทบุรี	แนวทางในการปรับ ข้อเสนอโครงการ/ กระบวนการในการ ดำเนินงาน โครงการ
9	10/4/51	เครือข่ายคุณค่า จ.พิษณุโลก	ประชุมหารือเพื่อปรับ ข้อเสนอโครงการ	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	กรอบคิด/ กระบวนการวิจัยเพื่อ นำไปปรับข้อเสนอ โครงการ/
10	18/4/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือแนวทาง ความร่วมมือระหว่างสว. สก.-ปนท.	ผู้บริหารปนท./ ผอ.สว.สก./ จนท.สถาบันฯ	3	ห้องประชุม ชั้น 2D อาคาร ไปรษณีย์ไทย จำกัด	แนวทางความร่วมมือใน การดำเนินการเครือข่าย คุณค่ากระจายสินค้าผ่าน Post shop ของปนท.

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ด.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
11	18/4/51	เครือข่ายคุณค่า พิชญ์โลก	ประชุมเพื่อปรับข้อเสนอ โครงการเพื่อเตรียมการ ดำเนินการเช่นสัญญา	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	กรอบคิดและแผนการ ดำเนินการวิจัยที่ชัดเจน และมีความเข้าใจที่ตรงกัน
12	30/4/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวคุณธรรม	ส่งผลงานเข้าประกวด รางวัลนวัตกรรม ปี 50	ผอ.สถาบันฯ/ ชวานา คุณธรรม/จนท. สถาบันฯ	100	ห้องประชุมกำแพง อคูย์วิทย์/ อาคาร สารสนเทศ 50 ปี มก.	รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ1 สาขา บริหารธุรกิจจัดการการ ท่องเที่ยวและ เศรษฐศาสตร์
13	1/5/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวคุณธรรม	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ เครือข่ายคุณค่าข้าว คุณธรรม	ผู้ประสานงาน/ ผอ.ศูนย์ข้าว คุณธรรม/ นักส่งเสริม/ ผู้เกี่ยวข้อง	18	ห้องประชุม สารสนเทศ สหกรณ์ มก.	วิสัยทัศน์/ภารกิจ/ วัตถุประสงค์ /กลยุทธ์ ของเครือข่ายคุณค่าข้าว คุณธรรม
14	2/5/51	ชุดโครงการการ ขับเคลื่อนฯ	ประชุม Kick off ชุด โครงการวิจัยฯ	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	41	ห้องนันทรี 3 อาคาร KU HOME มก.	นักวิจัยภายใต้ชุด โครงการมีความเข้าใจใน กรอบ/เงื่อนไขการ ดำเนินการวิจัย
15	13/5/51	เครือข่ายคุณค่า มันสำปะหลัง	ประชุมหารือโจทย์วิจัย เครือข่ายคุณค่ามัน สำปะหลังร่วมกับนักวิจัย	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	3	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ได้ประเด็นคำถามวิจัย และกระบวนการวิจัยเพื่อ นำไปพัฒนาเป็นข้อ เสนอโครงการ
16	13/5/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมชี้แจงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ของหัวหน้าโครงการ/ ระบบการทำงานของ เครือข่าย	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	5	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	หัวหน้าโครงการเข้าใจ บทบาทหน้าที่และระบบ การทำงานของเครือข่าย
17	15/5/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือความ ร่วมมือในการดำเนินการ วิจัยระหว่างสว.สก.- ปนท.	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน	5	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางความร่วมมือ ด้านการวิจัยระหว่างสว. สก.-ปนท.
18	16/5/51	ประชุม คณะทำงาน เฉพาะกิจฯ	ประชุมหารือแนว ทางการพัฒนาสหกรณ์	คณะทำงาน เฉพาะกิจ	5	ห้องประชุม 8 สภาที่ปรึกษาฯ	แนวทางความร่วมมือใน การพัฒนาสหกรณ์ไทย
19	20/5/51	ชุดโครงการวิจัย	ประชุมพิจารณาข้อเสนอ โครงการ	รองผอ.สกว./ นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	12	ห้องนันทรี 3 อาคาร KU HOME มก.	ความชัดเจนในประเด็น คำถามวิจัยและ กระบวนการวิจัยเพื่อ นำไปปรับข้อเสนอ

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
20	21/5/51	ประชุมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 ไปสู่การปฏิบัติ	ประชุมหารือการขับเคลื่อนแผนฯ 2 ไปสู่การปฏิบัติ	คณะทำงานการขับเคลื่อนฯ	16	ห้อง 226 กสศ.	แนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ 2
21	24/5/51	เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม	ลงพื้นที่ตามงาน/หว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณธรรมและมอบรางวัลนวัตกรรมแก่ชาวนาคูคุณธรรม โดยฯพณฯท่านองคมนตรี	ฯพณฯ องคมนตรี/ ผู้ประสานงาน/ ชาวนาคูคุณธรรม/ ผู้เกี่ยวข้อง	100	วัดป่าสวนธรรมะ อ.ป่าดิว จ.ยโสธร	ความก้าวหน้าของการดำเนินการวิจัยและช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้ชาวนาคูคุณธรรมมีกำลังใจในการสานต่อเจตนารมณ์
22	26/5/51	เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	ประชุมหารือแนวทางการพัฒนาสหกรณ์นิคมอย่างเป็นระบบ	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	4	ห้อง 212 อาคารวิจัยและพัฒนา	แผนการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูล/แผนแม่บทการพัฒนาสหกรณ์นิคมและตัวแบบสหกรณ์นิคม 4 แห่ง
23	27/5/51	ประชุมคณะทำงานเฉพาะกิจศึกษาการพัฒนาสหกรณ์ไทย	ประชุมหารือแนวทางการพัฒนาสหกรณ์	คณะทำงานเฉพาะกิจ	12	ห้องประชุม 8 อาคารพญาไทพลาซ่า	ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาสหกรณ์ในนามที่ปรึกษา
24	28/5/51	การบริหารการเปลี่ยนแปลงภายใต้แผนที่กลยุทธ์สำหรับสหกรณ์การเกษตรต้นแบบ	ประชุมติดตามประเมินผล สกค. ต้นแบบ 4 แห่ง	ประธาน/ผก. สกค. 4 แห่ง/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	10	ห้อง 214 อาคารวิจัยและพัฒนา	ได้ทราบพัฒนาการของสกค. ต้นแบบ 4 แห่ง หลังเสร็จสิ้นโครงการ
25	3/6/51	การขับเคลื่อนแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 ไปสู่การปฏิบัติ	ประชุมหารืองานในยุทธศาสตร์ที่ 2 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2	คณะทำงานขับเคลื่อนฯ	10	ห้องประชุม 226 กรมส่งเสริม	แผนงานและผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ที่ 2
26	5/6/51	เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า	ประชุมหารือกรอบทิศทางดำเนินงานการคัดเลือกสินค้าเพื่อลงแคตตาล็อก	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	4	ห้อง 204 อาคารวิจัยและพัฒนา	แนวทางการคัดเลือกสินค้าเพื่อลงแคตตาล็อก

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ด.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
27	10/6/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	ประชุมหรือแผนการ ดำเนินงานโครงการวิจัย	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ ผู้เกี่ยวข้อง	3	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนงานการดำเนินงาน เครือข่าย/ข้อสรุปการ แต่งตั้งคณะกรรมการ บริหารเครือข่ายฯ
28	10/6/51	ประชุม คณะทำงาน เฉพาะกิจศึกษา การพัฒนา สหกรณ์ไทย	ประชุมหารือแนว ทางการพัฒนาสหกรณ์	คณะทำงาน เฉพาะกิจ	12	ห้องประชุม 8 อาคารพญาไท พลาซ่า	ข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับการพัฒนา สหกรณ์ในนามที่ปรึกษา
29	21/6/51	เครือข่ายห้อง ชุมชนเชิง อนุรักษ์ จ.พังงา	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัย/กลุ่ม ท้องถิ่นชุมชนฯ	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	28	ห้องประชุม สำนักงานสหกรณ์ จ.พังงา	ติดตามความก้าวหน้า โครงการฯ ซึ่งกลุ่มได้มี การดำเนินการจัดทำแผน ธุรกิจ
30	30/6/51- 1/7/51	เครือข่าย พระสงฆ์	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างพระสงฆ์ใน เครือข่ายพื้นที่ภาคเหนือ	พระสงฆ์/ ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	40	ม.จุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย วิทยาเขต เชียงใหม่	แนวคิดการพัฒนา สหกรณ์โดยเครือข่าย พระสงฆ์(พระนักพัฒนา)
31	3/7/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	ประชุมติดตามงานวิจัย	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	6	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ทราบผลการดำเนินการ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1 ณ สหกรณ์นิคม สอยดาว
32	4/7/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	ประชุมเตรียมการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัย/สมาชิก เครือข่าย	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	2	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ประเด็นที่ใช้ในการ ประชุมเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้
33	7/7/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือรายละเอียด โครงการฯ	หัวหน้า โครงการ/ นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน	6	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนการดำเนินงานที่ทีม วิจัยต้องดำเนินการ : - การกำหนดชนิด ผลิตภัณฑ์ - การกำหนดตลาด เป้าหมาย/แผนการ ส่งเสริมการขาย
34	10/7/51	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือแนว ทางการจัดทำ วารสารคนสหกรณ์	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	3	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ปรึกษาหารือรูปแบบการ จัดทำวารสารคน สหกรณ์และ กลุ่มเป้าหมาย

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ด.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
35	11/7/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมฯ	ประชุมหารือรายละเอียด โครงการฯ	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	35	ห้องประชุมเรไร สถาบันอาหารฯ	แผนกลยุทธ์เครือข่าย คุณค่าข้าวหอมมะลิฯ
36	14/7/51	เครือข่ายคุณค่า ยางพารา	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	7	ห้อง Information Center อาคารวิจัยและ พัฒนา	ได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ พัฒนาเป็นข้อเสนอ โครงการ
37	21/7/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	ประชุมหารือแผนปฏิบัติ การวิจัยโครงการ	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	5	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนปฏิบัติการเพื่อการ เตรียมการลงพื้นที่จัดทำ แผนกลยุทธ์สหกรณ์ ต้นแบบ 4 แห่ง
38	25/7/51	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือเพื่อวาง แผนการดำเนินการจัดทำ วารสารคนสหกรณ์	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนการดำเนินการจัดทำ วารสารคนสหกรณ์
39	4/8/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	นักวิจัยขอคำแนะนำ ผู้ประสานงานสำหรับ การเตรียมการจัดทำแผน กลยุทธ์สหกรณ์ต้นแบบ 4 แห่ง	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	9	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	มีแนวทางที่ชัดเจนใน การเตรียมการลงพื้นที่ จัดทำแผนกลยุทธ์ของ สหกรณ์ต้นแบบ 4 แห่ง
40	4/8/51	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมคณะทำงานฯเพื่อ ติดตามความก้าวหน้า การจัดทำวารสารคนส หกรณ์	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	4	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	- ทราบความก้าวหน้า การจัดทำวารสาร ฉบับ ปฐมฤกษ์ที่จะออกใน เดือนกันยายน 51
41	7/8/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือเพื่อ พิจารณารูปแบบสินค้า เพื่อลงแคตตาล็อกสินค้า	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	2	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ได้รูปแบบสินค้าสำหรับ ลงแคตตาล็อกสินค้า ที่จะ จัดทำจำหน่ายทางไปรษณีย์
42	9/8/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	13	ห้องประชุม สหกรณ์นิคม วิภาวดี จำกัด จ.สุราษฎร์ธานี	แผนกลยุทธ์สหกรณ์ นิคมวิภาวดี จก.
43	16/8/51- 17/8/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	35	ศูนย์พัฒนาคุณภาพ ชีวิต อ.วังน้ำเขียว นครราชสีมา	- แผนกลยุทธ์เครือข่าย - ระเบียบข้อบังคับ เครือข่าย - โครงสร้างการ บริหารงานเครือข่าย - แผนการดำเนินงาน เครือข่าย

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
44	22/8/51	โครงการการจัดการความรู้ และพัฒนา ฐานข้อมูลแบบ มีส่วนร่วมเพื่อ ขับเคลื่อนแผน แม่บทการเงิน	เข้าร่วมเวทีนำเสนอแผน แม่บทการเงินรากฐาน	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง/ ผู้ที่สนใจ	10	สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย	แนวทางการพัฒนา ฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการ ขับเคลื่อนแผนแม่บท การเงินรากฐาน
45	23/8/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ สหกรณ์นิคมคอนตาล สอง จำกัด	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	20	ห้องประชุม สหกรณ์นิคมคอน ตาลสอง จำกัด จ.มุกดาหาร	แผนกลยุทธ์สหกรณ์ นิคมคอนตาลสอง จำกัด
46	27/8/51	เครือข่ายคุณค่า ยางพารา	ประชุมปรับข้อเสนอ โครงการ	หัวหน้าทีมวิจัย/ ผู้ประสานงาน	2	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ได้ข้อเสนอโครงการที่มี กรอบคิดการวิจัยชัดเจน
47	8/9/51	เครือข่ายก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน จ.จันทบุรี	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชมรมก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน จ. จันทบุรี	45	หอประชุมที่ว่าการ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี	แผนการขับเคลื่อนการ พัฒนาหมู่บ้านเชิงคุณค่า
48	11/9/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือเพื่อการ เตรียมการการจัดสัมมนา วิชาการ	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	3	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางการจัดสัมมนา วิชาการวันครบรอบ สถาปนาสถาบันฯ
49	11/9/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	ประชุมหารือผลการจัด ทำแผนกลยุทธ์และแนว ทางการเขียนรายงานวิจัย	ผู้ประสานงาน/ หัวหน้าทีมวิจัย	5	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ได้แนวทางการเขียน รายงานวิจัย
50	15/9/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	การประชุมทำแผน แม่บทการทำงาน สหกรณ์นิคม	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	20	ห้อง 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและ พัฒนา	แนวทางการจัดทำแผน แม่บทการพัฒนา สหกรณ์นิคม
51	16/9/51	เครือข่าย สถาบันฯ	การจัดเวทีเสวนาวิชาการ “ชวนกันคิดเรื่องนำ คุณค่าในการพัฒนา สหกรณ์”	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	400	ห้องสุธรรม มก.	รณรงค์การนำคุณค่าไป ใช้ในการพัฒนาสหกรณ์/ การเปิดตัววารสารคน สหกรณ์
52	17/9/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมฯ	การประชุมหารือร่วมกับ seven eleven	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	10	ห้องประชุม สารสนเทศ อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางการปฏิบัติ สำหรับการนำข้าวเกิด บุญจำหน่ายใน seven eleven
53	17/9/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	ประชุมหารือการ จำหน่ายข้าวหอมมะลิกับ seven eleven	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	13	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	กรอบแนวทางการ ดำเนินงานร่วมกับ seven eleven

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ด.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
54	19/9/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือเพื่อหาช่อง ทางการจำหน่ายสินค้า	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	2	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ช่องทางการจำหน่าย สินค้า
55	24/9/51	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือเพื่อการ ประชาสัมพันธ์และการ กระจายวารสารคน สหกรณ์	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	6	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	แผนการดำเนินงานการ ประชาสัมพันธ์และการ กระจายวารสารคน สหกรณ์ฉบับปฐมฤกษ์
56	25/9/51	การเชื่อมโยง เครือข่าย	ประชุมหารือแนวทาง บริหารจัดการเชื้อเพลิง ชีวมวลเพื่อใช้เป็น พลังงานทดแทน	ผู้เกี่ยวข้องใน ขบวนการ	10	ห้อง มพส. ชั้น 14 อาคารศรีอยุธยา ราชเทวี กทม.	แนวทางการสร้าง เครือข่ายสหกรณ์ การเกษตรภายใต้ แผนงานการบริหาร จัดการเชื้อเพลิงชีวมวล
57	26/9/51	การขับเคลื่อน แผนแม่บท การเงินระดับ รากฐาน	ประชุมหารือเพื่อ ขับเคลื่อนแผนแม่บท การเงินระดับรากฐาน	คณะทำงาน	60	ห้อง 301 ชั้น 3 สำนักงาน เศรษฐกิจการคลัง	แผนการขับเคลื่อนแผน แม่บทการเงินระดับ รากฐาน
58	1/10/51	ประชุมวารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือการจัดทำ วารสารคนสหกรณ์ ฉบับ ที่ 2	คณะทำงาน วารสารฯ	6	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	แผนการดำเนินงานจัดทำ วารสารคนสหกรณ์ ฉบับ ที่ 2
59	2/10/51	การขับเคลื่อน แผนฯ 2	ประชุมหารือเพื่อการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนฯ2	คพช.	50	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	การติดตามการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการสหกรณ์ ภายใต้แผนฯ 2
60	3/10/51	เครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประชุมหารือแผนงาน ภายใต้ภารกิจของสว. สก.	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	14	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	แนวทางการดำเนินงาน ภายใต้ภารกิจของ สถาบันจากคำแนะนำ ของผู้ทรงคุณวุฒิ
61	6/10/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการจัดทำ แคตตาล็อกสินค้า	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	9	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	รูปแบบแคตตาล็อก สินค้า
62	8/10/51- 9/10/51	เสนอรายงาน ความก้าวหน้า ของชุดโครงการ วิจัย	นำเสนอรายงาน ความก้าวหน้า	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ นักวิจัย/ ผู้เกี่ยวข้อง	62	ห้องพันธุมดิษย มณฑล อาคาร KU HOME มก.	ข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการ ปรับแก้ไขรายงานวิจัย และแผนการดำเนินการ วิจัยในระยะ 6 เดือนหลัง
63	15/10/5 1	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	ประชุมหารือการทำแผน แม่บท	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	7	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางการจัดทำแผน แม่บทสหกรณ์นิคม

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
64	30/10/5 1	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อทบทวนแผนกลยุทธ์	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ นักวิจัย	20	อ.โป่งน้ำร้อน จ.จันทบุรี	แผนกลยุทธ์สหกรณ์ นิคมโป่งน้ำร้อน
65	31/10/5 1	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการ ดำเนินการกระเช้า ของขัวญปีใหม่	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ ผจก.ชรสท.	5	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนงานการดำเนินงาน การดำเนินการกระเช้า ของขัวญปีใหม่
66	6/11/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	หารือการจัดทำการ์ด อวยพร	นักวิจัย/ ผู้ประสานงาน/ รองผจก.โรง พิมพ์ ชสท.	8	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนการจัดทำการ์ดอวย พรและหารือค่าใช้จ่าย
67	7/11/51	เครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	ประชุมหารือการจัดทำ แผนแม่บท	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ นักวิจัย		ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ร่างแผนแม่บทสหกรณ์ นิคม
68	7/11/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือเพื่อ เตรียมการการจัดประชุม คัดเลือกสินค้าชุมชน	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ นักวิจัย	4	ห้อง 204 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ประเภทของกลุ่มสินค้า ชุมชนที่เชิญมาคัดเลือก สินค้า
69	12/11/5 1	เครือข่ายคุณค่า ยางพารา	การพิจารณาข้อเสนอ โครงการวิจัย	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ นักวิจัย	16	ห้องประชุม 1 ชั้น 14 สกว.	ทบทวนคำถามวิจัย วัตถุประสงค์และ ผลลัพธ์
70	14/11/5 1	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	การคัดเลือกสินค้าชุมชน	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ สหกรณ์ภาค ประชาชน/กลุ่ม ผู้ผลิตสินค้า ชุมชน	50	ห้อง 601 อาคารวิจัยและ พัฒนา	สินค้าชุมชนที่คัดเลือก เพื่อลงแคตตาล็อกของ เครือข่ายคุณค่ากระจาย สินค้า
71	14/11/5 1	เครือข่ายข้าว หอมมะลิฯ	ประชุมกรรมการบริหาร เครือข่าย ครั้งที่ 3	ผู้ประสานงาน/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ คณะกรรมการ บริหารฯ	10	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	เงื่อนไขการประกวด Logo ข้าวเกิดบุญและ ตราสัญลักษณ์เครือข่าย/ แนวการจัดทำข้อมูลการ ผลิต/การแก้ไขระเบียบ- ข้อบังคับ
72	19/11/5 1- 20/11/5 1	เครือข่ายคุณค่า จ.พิจนุ โลก	ติดตามงานวิจัยในพื้นที่	ทีมประสานงาน กลาง / นักวิจัย	27	กองทุนหมู่บ้าน ม.4 ตำบลวังนก แอน พิจนุ โลก	ความก้าวหน้าในการ ดำเนินการวิจัยกลาง

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ด.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
73	25/11/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการ ดำเนินการสำหรับสินค้า ที่ได้รับการคัดเลือก	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	มอบหมายให้คุณดวง ทิพย์จัดทำแคตตาล็อก เพื่อลงลวดารสารสนเทศ สหกรณ์
74	4/12/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการจัดทำ แคตตาล็อกสินค้า	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แนวทางในการจัดทำ แคตตาล็อก
75	8/12/51	เครือข่ายข้าว คุณธรรม	ประชุมหารือเพื่อเตรียม ความพร้อมในการจัด นิทรรศการข้าวคุณธรรม	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	6	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนการดำเนินการใน การจัดนิทรรศการและ ความรับผิดชอบ
76	9/12/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	พิจารณาราศัญลักษณ์ เกิดบุญ	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	10	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ผลการตัดสินใจและ สัญลักษณ์เครือข่าย และโลโก้ข้าวเกิดบุญ
77	11/12/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการ คัดเลือกสินค้าลงแคต ตาล็อกและรูปแบบของ แคตตาล็อก	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	6	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	รูปแบบแคตตาล็อกและ สินค้าที่คัดเลือกลง แคตตาล็อก
78	16/12/51	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	พิจารณาราศัญลักษณ์ เกิดบุญ	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย 9	9	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ตัดสินตราสัญลักษณ์และ ประกาศผู้ได้รับรางวัล
79	18/12/51	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการจัดเคา เตอร์กาแฟกับปณท.	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	5	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	หาแนวทางการจัดเคาเตอร์ กาแฟรวมพร้อมแหล่ง ท่องเที่ยว เพื่อสร้างแบรนด์
80	23/12/51	เครือข่ายข้าว หอมมะลิฯ	ประชุมคณะกรรมการ บริหารเครือข่ายฯ	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	23	ห้อง 601 อาคาร วิจัยและพัฒนา	มีมติให้สหกรณ์ที่ไม่ได้มี ส่วนร่วมในการเข้าร่วม ประชุมออกจากสมาชิก เครือข่าย
81	25/12/51	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมจัดเตรียมการ จัดทำวารสาร จ.3	คณะทำงาน วารสาร	6	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	Outline วารสาร ฉบับที่ 3
82	29/12/51	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือการจัดทำ วารสาร จ.3	คณะทำงาน วารสาร	6	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ความก้าวหน้าในการ จัดทำวารสาร ฉบับที่3
83	7/1/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือการจัดทำ วารสาร จ.3	คณะทำงาน วารสาร	4	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	การมอบหมายให้ติดตาม บทความ หาเป้าหมาย สมาชิก
84	7/1/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมติดตามความ คืบหน้าวารสารฉบับที่ 3	คณะทำงาน วารสาร	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	การติดตามบทความ/ การเพิ่มเป้าหมายสมาชิก

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
85	13/1/52	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือเตรียมแคต ตาล็อกสินค้ากับปณท.	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	การวางระบบการสั่งซื้อ ให้ปณท.รายงาน ความก้าวหน้า และวาง รูปแบบสินค้า
86	14/1/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมติดตาม ความก้าวหน้าการจัดทำ วารสาร	คณะทำงาน วารสาร	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ความก้าวหน้าในการ ติดตามบทความและการ ปรับปรุงแก้ไขบทความ
87	16/1/52	เครือข่ายคุณค่า จ.พิษณุโลก	การประชุมติดตามงาน วิจัย ในพื้นที่	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	100	ห้องวรยา โรงแรมไพลิน จ.พิษณุโลก	การการเรือนรูปร่างสร้าง เครือข่ายเข้มแข็งจาก ตัวอย่างเครือข่ายข้าว คุณธรรมและข้าวหอมมะลิ
88	20/1/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมเพื่อติดตาม ความก้าวหน้าในการ จัดทำวารสาร	คณะทำงาน วารสาร	5	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	ความก้าวหน้าในการ ติดตามบทความวารสาร ฉบับที่ 3
89	21/1/52	เครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประชุมหารือการจัดทำ โครงการประกาศเกียรติ คุณนักสหกรณ์/สหกรณ์ ที่มีคุณค่า	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	หลักการและแบบปฏิบัติ ในการประกาศเกียรติคุณ
90	22/1/52	แนวทางความ ร่วมมือระหว่าง สถาบันฯกับ ชสอ.	การหารือแนวทางความ ร่วมมือระหว่างสถาบันฯ กับ ชสอ.	ผอ.สถาบันฯ คณะกรรมการช สอ./ผู้เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 212อาคารวิจัย และพัฒนา	การต่ออายุ MOUโครงการ ผู้ตรวจสอบฯและMOU ทางวิชาการใหม่ ระหว่างชสอ.-สว.สก.
91	3/2/52	เครือข่าย กระจายสินค้า	หารือการจำหน่ายข้าว คุณธรรมผ่านไปรษณีย์ ไทย	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	5	บู๊ทจำหน่ายข้าว คุณธรรม งาน เกษตร	ช่องทางการจำหน่ายข้าว คุณธรรมผ่านไปรษณีย์ ในเขตกรุงเทพฯและ ปริมณฑล
92	11/2/52	แนวทางความ ร่วมมือระหว่าง สถาบันกับ ชสอ.	การหารือแนวทางความ ร่วมมือระหว่างสถาบันฯ กับ ชสอ.	ผอ.สถาบันฯ คณะกรรมการ ชสอ./เกี่ยวข้อง	12	ชุมนุมสหกรณ์ออม ทรัพย์แห่งประเทศไทย	ร่าง MOU ทางวิชาการ ระหว่างชสอ.-สว.สก.
93	12/2/52	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	การประชุมหารือเรื่องการ ตลาดระหว่างคณะกรรมการ การบริหารเครือข่ายฯ กับฝ่ายจัดซื้อซีพี	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	13	ห้อง 401 ชั้น 4 อาคารซีพี ทาว เวอร์	ข้อตกลงเบื้องต้นในการ รับซื้อข้าวจากเครือข่าย เป็นวัตถุดิบของข้าว กล้องและการสร้างแบ รนดีข้าวเกิดบุญขนาด 0.5 กก.

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
94	13/2/52	เครือข่ายคุณค่า จ.พิษณุโลก	ประชุมทบทวนแผนการ ดำเนินการวิจัย	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	9	ห้อง 214 อาคาร วิจัยและพัฒนา	แผนการขยายเวลา 6 เดือน
95	19/2/52	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือเรื่องการลง รายละเอียดสินค้าในโ บชัวร์สินค้า	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	6	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	โบชัวร์สินค้า 15 รายการ และรายละเอียด มาตรฐานสินค้า
96	19/2/52	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	ประชุมหารือการทำ ธุรกิจกับ seven eleven	คณะกรรมการ บริหารเครือข่าย	8	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	คณะกรรมการเห็นด้วย กับการทำธุรกิจกับ seven eleven
97	20/2/52	เครือข่ายคุณค่า กาแฟ	ประชุมนำเสนอหลักการ การดำเนินการ โครงการวิจัยเครือข่าย คุณค่ากาแฟชุมพร	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	6	ชั้น 14 สำนักงาน สกว.	มอบหมายให้ดำเนินการ จัดทำข้อเสนอโครงการ เพื่อนำเสนอ
98	23/2/52	โครงการรณรงค์ สมาชิกวารสาร คนสหกรณ์	เข้าร่วมจัดนิทรรศการ งานวันสหกรณ์	ผอ./จนท. สถาบันฯ	600	โรงแรมแอมบาส ซาเคอร์ จอมเทียน ซีดี พัทยา	สมาชิกวารสารคน สหกรณ์ จำนวน 32 ราย
99	25/2/52	ประชุมการ เชื่อมโยง เครือข่ายกับ อบจ.ยโสธร	หารือการเชื่อมโยง เครือข่ายกับอบจ.ยโสธร	ผู้ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	7	ห้องประชุม องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดยโสธร	แนวทางการเชื่อมโยง เครือข่ายกับอบจ.ยโสธร
100	27/2/52	โครงการ ประสานงาน กลาง	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างผู้ประสานงาน และนักวิจัย	ผู้ประสานงาน/ นักวิจัย	33	ห้อง 601 อาคาร วิจัยและพัฒนา	การแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างทีมวิจัย และ เตรียมความพร้อมในการ จัดทำร่างรายงานฉบับ สมบูรณ์และรายงาน ความก้าวหน้า
101	1/3/52	เครือข่ายคุณค่า ข้าวหอมมะลิฯ	ประชุมหารือเพื่อหา ความร่วมมือในเรื่อง ต้นทุน-ค่าใช้จ่ายในการ ทำธุรกิจกับ seven eleven	สมาชิกเครือข่าย ที่มีโรงสี	13	สหกรณ์ การเกษตรพิมาย	สมาชิกที่มีเครือข่ายมี ข้อตกลงช่วยกันออก ค่าใช้จ่ายโรงสีละ 100,000 บาท
102	3/3/52- 4/3/52	เครือข่ายคุณค่า ยางพารา	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างนักวิจัย-สมาชิก สหกรณ์ผู้ปลูกยาง	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	25	สกก.ย่านตาขาว จ. ตรัง	สร้างความเข้าใจเรื่องการ ดำเนินการโครงการวิจัย ระหว่างสหกรณ์- นักวิจัย-สมาชิกสหกรณ์ ผู้ปลูกยาง

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
103	5/3/52	โครงการ สัมมนา กฎหมาย สหกรณ์ที่พึง ประสงค์	ประชุมหารือเกี่ยวกับ ประเด็นสัมมนากฎหมาย สหกรณ์ที่พึงประสงค์	ผู้นำขบวนการ สหกรณ์/นัก สหกรณ์/ ผู้เกี่ยวข้อง	80	ห้องประชุม กสศ.	ข้อสรุปกฎหมายสหกรณ์ ที่พึงประสงค์
104	6/3/52	เครือข่ายสตรี สหกรณ์	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สตรีสหกรณ์	สตรีสหกรณ์/ ผู้เกี่ยวข้อง	9	ศูนย์สารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	แนวทางในการ ดำเนินการเครือข่ายสตรี สหกรณ์
105	7/3/52	เครือข่ายผู้นำ สหกรณ์	อบรมหลักสูตรการ บริหารจัดการเชิงคุณค่า แก่ผู้นำสหกรณ์	ผู้นำสหกรณ์/ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	16	ห้อง 601 อาคาร วิจัยและพัฒนา	หลักสูตรอบรมที่ได้รับ การยอมรับ/ผู้นำผ่านการ อบรมและเป็นสมาชิก เครือข่าย จำนวน 16 คน
106	9/3/52	ประชุมสรุปเวที กฎหมาย สหกรณ์ที่พึง ประสงค์	ประชุมสรุปการจัดเวที กฎหมายสหกรณ์ที่พึง ประสงค์	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	9	ห้องประชุม 3401 อาคารรัฐสภา	ข้อสรุปจากการระดม ความคิดเห็นในเวที กฎหมายสหกรณ์ที่พึง ประสงค์
107	10/3/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือการจัดทำ วารสารคนสหกรณ์ ฉบับ ที่ 4	คณะทำงาน	9	อาคารวิจัยและ พัฒนา	Concept ของวารสาร ฉบับที่ 4
108	11/3/52	การสัมมนา กฎหมาย สหกรณ์ที่พึง ประสงค์	วิทยากรและเข้าร่วม โครงการสัมมนา เรื่อง “กฎหมายที่พึงประสงค์”	คณะกรรมการ/ วิทยากร		หมายเลข 209 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา	ให้กรอบแนวคิดเรื่อง กฎหมายสหกรณ์ที่พึง ประสงค์
109	24/3/52	ประชุมคณะอนุ คณะกรรมการ วิสามัญ พิจารณา	การประชุม คณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาโครงสร้างฯ องค์ประกอบ และอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการ พัฒนาการสหกรณ์ แห่งชาติ	คณะอนุ กรรมการ และที่ปรึกษา		หมายเลข 3401 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา	ข้อเสนอสำหรับการปรับ โครงสร้าง คพช.
110	25/3/52- 26/3/52	ชุดโครงการการ ขับเคลื่อนฯ	นำเสนอรายงานฉบับ สมบูรณ์และรายงาน ความก้าวหน้า	นักวิจัย/ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้ประสานงาน	60	ห้อง 601 อาคาร วิจัยและพัฒนา	Comment จาก ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ ปรับปรุงรายงานให้ สมบูรณ์

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ด.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
111	27/3/52	ประชุมคณะอนุ กรรมาธิการการ สหกรณ์และ องค์กรเกษตรกร	หมายเลข 3401 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา	คณะอนุ กรรมาธิการ และที่ปรึกษา		หมายเลข 3401 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา	การแต่งตั้งคณะทำงาน สำหรับข้อเสนอข้อเสนอ สหกรณ์เป็นวาระ แห่งชาติ
112	30/3/52- 5/4/52	โครงการอบรม ผู้ตรวจสอบ กิจการสอ.อย่าง ผู้ชำนาญการ	หลักสูตรจัดฝึกอบรม ผู้ตรวจสอบกิจการ สหกรณ์	ผู้ตรวจสอบ กิจการสหกรณ์ ออมทรัพย์ ทั่วประเทศ	68	ห้องพุทธชาด ชั้น 3 KU HOME มก.	ผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 60 คน
113	31/5/52	ประชุม คณะอนุกรรมา การส่งเสริมและ สนับสนุนการ ขยายธุรกิจของ สหกรณ์	หมายเลข 3401 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา	คณะอนุ กรรมาธิการ และที่ปรึกษา			ข้อเสนอเรื่องการขยาย ธุรกิจสหกรณ์ มาตรา 62
114	3/4/52	โครงการผู้ ตรวจสอบ กิจการคุณภาพ	ลงนามความร่วมมือ ระหว่างสสท.-กตส.- กตส.สว.สก.และ ขบวนการสหกรณ์	รมต./ผู้นำใน ขบวนการ สหกรณ์/ อธิการบดี มก./ ผอ.สว.สก.	200	ห้องชัยพฤกษ์ ชั้น 3 KU HOME มก.	การขยายผลโครงการผู้ ตรวจสอบกิจการ สหกรณ์ออมทรัพย์อย่าง ผู้ชำนาญการ
115	8/4/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือการจัดทำ วารสาร ฉบับที่ 4	คณะทำงาน วารสาร	5	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	Outline วารสารฉบับที่ 4 แก้ไขหัวข้อและผู้เขียน คอลัมน์นิสต์
116	20/4/52	ประชุมร่วมกับ สสท.	ประชุมหารือโครงการ ความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสสท.-สว.สก.	คณะกรรมการ สสท./ผอ.สว. สก.	10	ห้องประชุม สสท.	แนวทางความร่วมมือ ทางวิชาการระหว่าง สสท.-สว.สก.
117	21/4/52	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือการ จำหน่ายสินค้าทาง ไปรษณีย์	นักวิจัยผู้ ประสานงาน	5	ห้องประชุม สารสนเทศ มก.	แนวทางการจำหน่าย สินค้าผ่านไปรษณีย์
118	22/4/52	ชุดโครงการการ ขับเคลื่อนการ พัฒนาสหกรณ์ และการค้าที่ เป็นธรรม	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการ พัฒนากรอบคิดสำหรับ โจทย์วิจัยของชุด โครงการฯภายใต้ ปีงบประมาณ 2552	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ ประสานงาน/ผู้ ที่เกี่ยวข้อง	16	สกว. ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์	แนวทางการดำเนินการ วิจัยที่สถาบันฯทำอยู่เป็น สิ่งที่ควรดำเนินการ ต่อไปเพื่อสร้างความ แตกต่างในขบวนการ สหกรณ์

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
119	23/4/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมหารือ	คณะผู้จัดทำ วารสาร	4	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	- เปลี่ยน โรงพิมพ์ที่ รับผิดชอบเรื่องการพิมพ์ วารสาร คนสหกรณ์ คือ โรงพิมพ์บ้านนา กราฟิค - ความก้าวหน้าคอลัมภ์ เนื้อหาวารสาร - การหาสปอนเซอร์ / การณรงค์สมาชิก - การพัฒนา website
120	24/4/52	เครือข่ายคุณค่า กระจายสินค้า	ประชุมหารือร่วมกับทาง ปนท.	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	3	ห้อง อาคารวิจัย และพัฒนา	ข้อสรุปของสินค้าที่ ดำเนินการร่วมกับ โครงการไปรษณีย์
121	27/4/52	ประชุม คณะกรรมการ สหกรณ์ แห่งชาติ ครั้งที่ 2/2552	การประชุม กพ.6	คณะอนุ กรรมการ และที่ปรึกษา		ห้องประชุมสำนัก พัฒนาระบบการ บริหารการจัดการ สหกรณ์ ชั้น 1 กรม ส่งเสริมสหกรณ์	มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ผลักดันการขับเคลื่อน แผนปฏิบัติงานภายใต้ แผน 2
122	1/05/52	โครงการผู้ตรวจ สอบกิจการ สหกรณ์อย่าง ผู้ชำนาญการ	ประชุมสรุปประเมินการ จัดอบรมผู้ตรวจสอบ กิจการสหกรณ์ออม ทรัพย์อย่างผู้ชำนาญการ รุ่นที่ 5	คณะทำงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง	8	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	มีการปรับระยะเวลาการ จัดฝึกอบรม จาก 7 วัน เหลือ 6 วัน และเปลี่ยน เวลาอบรมเป็น 9.00- 18.00 น. ทุกวัน
123	1/05/52	โครงการรางวัล สหกรณ์ที่มี คุณค่าและผู้นำ สหกรณ์ที่มี คุณค่า	ประชาสัมพันธ์เพื่อจัดทำ ตัวชี้วัดของโครงการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	8	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	ตัวชี้วัดการประกาศ เกียรติคุณนักสหกรณ์/ สหกรณ์ที่มีคุณค่า
124	1/05/52	เครือข่าย สารสนเทศ สหกรณ์	สัมมนา คุณเจริญพงษ์ ตั้งธีระสุนันท์หัวข้อ มุมมองของนักบริหาร มืออาชีพต่อการบริหาร จัดการสหกรณ์	ผู้ให้สัมมนา/ คณะทำงาน	2	ห้อง 212 อาคาร วิจัยและพัฒนา	บทสัมมนาเพื่อลง วารสาร ฉบับที่ 4
125	6/05/52	โครงการ เครือข่ายคุณค่า กาแฟชุมพร	ประชุมหารือเกี่ยวกับการ ดำเนิน โครงการ	นักวิจัย/ผู้ ประสานงาน/ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	8	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	ทำความเข้าใจการ ดำเนินการ โครงการ ร่วมกันและจัดทำ แผนการดำเนินการวิจัย

ตารางกิจกรรมโครงการประสานงาน

ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ลำดับ ที่	ว.ค.ป.	โครงการ	กิจกรรม	กลุ่ม เป้าหมาย	จำนวน ผู้เข้าร่วม	สถานที่	ผลลัพธ์
126	6/05/52	เครือข่าย สารสนเทศ สหกรณ์	สัมมนา รรมช.ชาติชาย พฤษภาคม	รมช.ชาติชาย พฤษภาคม	4	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	บทสัมมนาเพื่อลง วารสารคนสหกรณ์ ฉบับ ที่ 4
127	15/05/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมเพื่อติดตาม ความก้าวหน้าการจัดทำ วารสาร ฉบับที่ 4	คณะทำงาน	6	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	กำหนดระยะเวลาส่งงาน และรายงานการทำงาน ระหว่างสถาบันฯ- โรงพิมพ์
128	20/05/52	วารสาร คนสหกรณ์	ประชุมปิดเล่มวารสาร ฉบับที่ 4	คณะทำงาน	6	ห้องสารสนเทศ อาคารวิจัยและ พัฒนา	ปลวการสาร/บทความ พร้อมจัดส่งพิมพ์และมี การปรับแก้ไขบาง คอลัมน์
129	21/5/52	ประชุม คณะทำงาน พิจารณาศึกษา และผลักดันให้ สหกรณ์เป็น วาระแห่งชาติ ในคณะอนุ กรรมาธิการ สหกรณ์และ องค์กรเกษตรกร	1. แต่งตั้งคณะทำงาน พิจารณาและผลักดันให้ สหกรณ์เป็นวาระ แห่งชาติ 2. หาประเด็นในการ พิจารณาศึกษาและ ผลักดันให้สหกรณ์เป็น วาระแห่งชาติ	คณะทำงาน พิจารณาศึกษา และผลักดันให้ สหกรณ์เป็น วาระแห่งชาติ จำนวน 20 ท่าน	20	ห้องประชุมคณะ กรรมาธิการ หมายเลข 302 อาคารรัฐสภา 2	แต่งตั้งคณะทำงานฯ พิจารณาประเด็นที่จะ ผลักดันให้สหกรณ์เป็น วาระแห่งชาติ - และได้แต่งตั้ง ศ.พิเศษ ดร.อาบ นกะจิต ตำแหน่งประธาน คุณสุร ศักดิ์ นาคสวัสดิ์ เป็นรอง ประธาน และดร.ไพศาล จันทร์ยังมี ตำแหน่ง เลขานุการ
130	25/5/52	โครงการอบรม สหกรณ์ การเกษตรบ้าน ค่าย จังหวัด ระยอง	1. จัดเวทีเรียนรู้ แผนพัฒนาการสหกรณ์ หัวข้อ การจัดการบริหาร เชิงคุณค่า การจัดการการ มีส่วนร่วม 2. สร้างภาคีเครือข่าย คุณค่า	- ประธานกลุ่ม และเลขานุการ กลุ่มสหกรณ์ การเกษตรบ้าน ค่าย จำนวน 67 คน - กลุ่มวิทยากร และเจ้าหน้าที่ 6 คน	73	สหกรณ์การเกษตร บ้านค่าย จังหวัด ระยอง	การปรับกรอบคิด กระบวนการพัฒนา สหกรณ์เชิงคุณค่าแก่ผู้นำ สหกรณ์ จำนวน 67 คน แนวทางความร่วมมือใน การพัฒนาสหกรณ์เชิง คุณค่าระหว่าง สกค. บ้านค่าย และ สว.สก.

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก

ประชุมหารือระหว่างทีมวิจัยและผู้ประสานงานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยในระยะที่ 2 ภายใต้ชุดโครงการ
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 ณ ห้องประชุมศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ประชุมหารือเพื่อปรับข้อเสนอโครงการ
วันที่ 10 เมษายน 2551 ณ ห้องประชุมศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ติดตามงานวิจัยในพื้นที่
วันที่ 19 พฤศจิกายน 2551 ณ ห้องประชุมกองทุนหมู่บ้าน ม.4 ตำบลวังนกแอ่น จ.พิษณุโลก

การประชุมติดตามงานวิจัยในพื้นที่
วันที่ 16 มกราคม 2552 ณ ห้องวรรณ โรงแรมไพลิน อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ประชุมทบทวนแผนการดำเนินการวิจัย
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2552 ณ ห้องประชุมศูนย์สารสนเทศสภกรณ์ ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช

การประชุมติดตามงานวิจัยในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการวิจัยเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า

ประชุมหารือระหว่างทีมวิจัย ที่ปรึกษา และผู้ประสานงานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย
วันที่ 16 มิถุนายน 2551 ณ ห้อง 601 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประชุมหารือระหว่างทีมวิจัย ผู้อำนวยการนิคมสหกรณ์ 4 ตัวแบบของสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า
และผู้ประสานงาน เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย
วันที่ 18 มิถุนายน 2551 ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์นิคมวิภาวดี จำกัด
วันที่ 9 สิงหาคม 2551 ณ ห้องประชุม สหกรณ์นิคมวิภาวดี จำกัด

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด
วันที่ 23 สิงหาคม 2551 ณ ห้องประชุมสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร

ประชุมหารือการวางกรอบแนวทางการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาสหกรณ์นิคม
วันที่ 15 กันยายน 2551 ณ ห้อง 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์นิคมสอยดาว จำกัด
วันที่ 30 ตุลาคม 2551 ณ ห้องประชุมสหกรณ์นิคมสอยดาวจำกัด อ.สอยดาว จ.จันทบุรี

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำแผนดำเนินงานในฤดูกาลผลิต ปี 2551
วันที่ 1 พฤษภาคม 2551 ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

ฯพณฯท่านองคมนตรี เป็นประธานหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณธรรม
และมอบรางวัลนวัตกรรมแก่ชาวนาคุณธรรม
วันที่ 24 พฤษภาคม 2551 ณ วัดป่าสวนธรรมะ อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร

เข้าร่วมจัดนิทรรศการ เพื่อไทย พันภัย พึ่งใจ เพื่อนพึ่ง (ภา) และสวนอัมพรเกษตรแฟร์
วันที่ 8-14 ธันวาคม 2551 ณ วังสวนกุหลาบและสวนอัมพร กรุงเทพฯ

ประชุมหารือการเชื่อมโยงธุรกิจร่วมกับเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า
และจัดจำหน่ายข้าวคุณธรรมภายในงานวันเกษตรแฟร์แห่งชาติ ประจำปี 2552
ระหว่างวันที่ 30 มกราคม – 9 กุมภาพันธ์ 2552 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

โครงการวิจัยเครือข่ายข้าวคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำแผนกลยุทธ์เครือข่ายข้าวคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

วันที่ 11 กรกฎาคม 2551

ณ อาคารสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำโครงสร้างการบริหารเครือข่าย
และแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย
วันที่ 16-17 สิงหาคม 2551 ณ ศูนย์พัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุและประชาชน อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

ประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการบริหารเครือข่าย ผู้ประสานงานกลาง
และตัวแทนฝ่ายการตลาดของ บริษัท ซี.พี.ออลล์ จำกัด เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย
วันที่ 17 กันยายน 2551 ณ ห้องศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการบริหารเครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยกับ
ตัวแทนฝ่ายการตลาดของบริษัท ซี.พี.ออลล์ จำกัด เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย
วันที่ 14 พฤศจิกายน 2551 ณ ห้องศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ประชุมหารือการพิจารณาคัดเลือกผลงานจากการส่งประกวดโลโก้สัญลักษณ์เครือข่าย
และเครื่องหมายการค้าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

วันที่ 9 และวันที่ 16 ธันวาคม 2551 ณ ห้องศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มก.

รศ. วุฒิชัย กปิลกาญจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นประธานในพิธีมอบรางวัลการ
ประกวดโลโก้สัญลักษณ์เครือข่ายและเครื่องหมายการค้า
ณ ห้อง 601 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเปิดตัวแบรนด์ข้าว “เกิดบุญ” ในงานวันเกษตรแห่งชาติ ประจำปี 2552
ระหว่างวันที่ 30 มกราคม ถึง วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2552 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

โครงการวิจัยเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์จังหวัดพังงา

ประชุมหารือระหว่างทีมวิจัยและผู้ประสานงานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยภายใต้ชุดโครงการ
วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 ณ ห้อง 212 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายผู้นำชุมชนท่องเที่ยวและเยี่ยมชมชุมชนเชิงอนุรักษ์บ้านโคกไคร
วันที่ 21 มิถุนายน 2551 ณ ห้องประชุมสำนักงานสหกรณ์จังหวัดพังงา

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้

ประชุมหารือระหว่างทีมวิจัยและผู้ประสานงานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยภายใต้ชุดโครงการ
วันที่ 8 มีนาคม 2551 ณ โรงแรมคาริบูไฮแลนด์ อ.เมือง จ.จันทบุรี

การประชุมหารือระหว่างผู้ประสานงานกลางและนักวิจัย
เพื่อปรับข้อเสนอโครงการและกรอบดำเนินการวิจัย
วันที่ 9 เมษายน 2551 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี จ.จันทบุรี

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าอย่างพารา

การพิจารณาข้อเสนอโครงการ

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 ณ ห้องประชุม 1 สกว. ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประสานงานกลางและนักวิจัย

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 ณ ห้อง 601 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยและสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกยาง

ระหว่างวันที่ 3-4 มีนาคม 2552 ณ สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด จังหวัดตรัง

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า

ประชุมหารือโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า
วันที่ 19 กันยายน 2551 ณ ห้อง 204 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประชุมคัดเลือกสินค้าชุมชนเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า
วันที่ 14 พฤศจิกายน 2551 ณ ห้อง 601 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประชุมหารือการจัดเกณฑ์เตอร์กาแฟร่วมกับที่ทำการไปรษณีย์
วันที่ 18 ธันวาคม 2551 ณ ห้อง 212 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประชุมหารือการจำหน่ายข้าวคุณธรรมผ่านไปรษณีย์ไทย
วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครือข่ายวารสารคนสหกรณ์

วารสารคนสหกรณ์

การเชื่อมโยงเครือข่าย เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสหกรณ์

เครือข่ายพระสงฆ์ วันที่ 30 มิถุนายน ถึง 1 กรกฎาคม 2551

เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ

ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

การเชื่อมโยงเครือข่าย

เครือข่ายบริหารจัดการเชิงคุณค่า

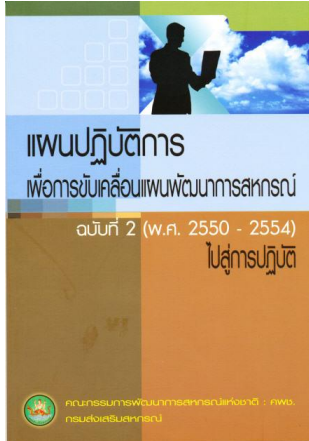

เครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างผู้ชำนาญการ

สื่อประชาสัมพันธ์ของชุดโครงการ

เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ ::

แผนปฏิบัติการ

เพื่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2
(พ.ศ.2550-2554) ไปสู่การปฏิบัติ

คู่มือประกอบการใช้ในการสร้างเครือข่ายคุณค่า

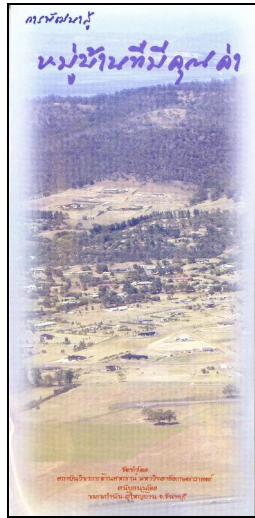
โบชัวร์ ::

ข้าวคุณธรรม

เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

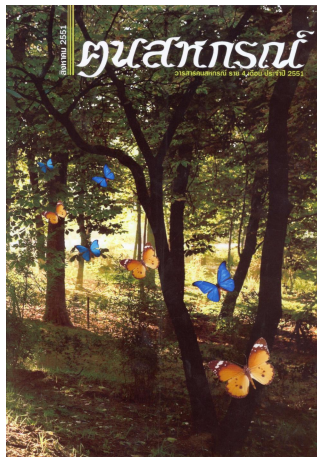

การพัฒนาหมู่บ้านที่มีคุณค่า

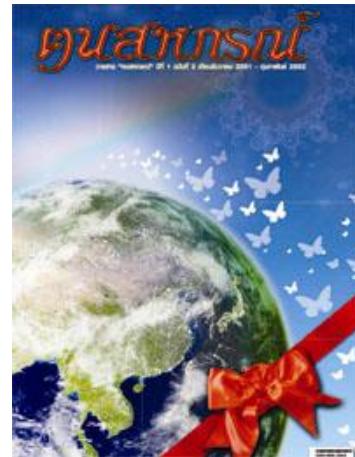

วารสารคนสหกรณ์

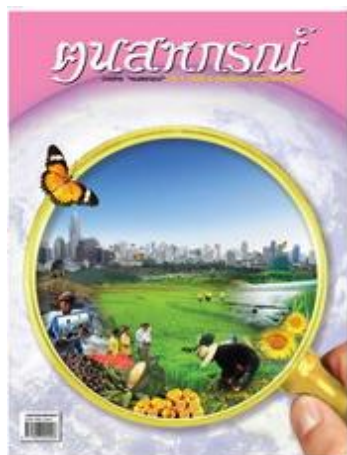
วารสาร ::

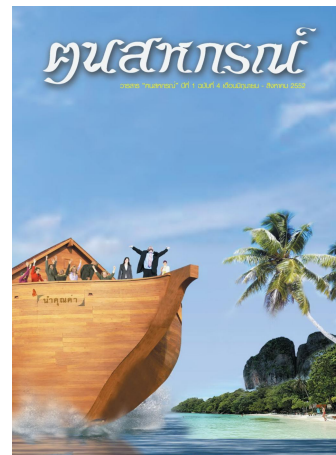
วารสารคนสหกรณ์ ฉบับปฐมฤกษ์

วารสารคนสหกรณ์ ฉบับที่ 2

วารสารคนสหกรณ์ ฉบับที่ 3

วารสารคนสหกรณ์ ฉบับที่ 4

วีดิทัศน์ ::

วีดิทัศน์ประกอบการดำเนินโครงการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านเชิงคุณค่า จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อน
การพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

วีดิทัศน์เนื่องในวาระครบรอบ 3 ปี
การดำเนินงานสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข่าวเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ ::

สามัคคีคือพลัง
เกลียวเชือก
หนังสือพิมพ์เพื่อขบวนการสหกรณ์

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๕๔ วันที่ ๑๑-๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ราคา ๑๐ บาท

สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ร่วมมือบริษัทไพบรณีย์ไทย

ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ร่วมมือไพบรณีย์ไทย เปิดช่องทางขายสินค้าให้ สหกรณ์ และชุมชน สนับสนุนของรัฐบาลที่ทันสมัยแล้ว แต่ขาดการสนับสนุนต่อ พร้อมประสานงานให้ความช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพพื้นที่อสังหาริมทรัพย์ เน้นการทำงานแบบบูรณาการประหยัดงบประมาณของชาติ

รศ.จุฬา ทรัพย์ กัทราวา ผู้อำนวยการ สถาบัน วิชาการ ด้าน สหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เปิดเผยกับเกลียวเชือก ว่า ทางสถาบันฯ ได้ทำโครงการ วิจัย อีก โครงการ หนึ่งในกรอบ ยุทธศาสตร์ ของ แผนพัฒนาการ สหกรณ์ แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ชื่อ ว่า โครงการ เครือ ช่าง ค่า กระชาย สินค้า เจตนารมณ์ ของ โครงการ ก็ คือ ส่ง การ หา ช่อง ทาง การตลาด ให้ กับ สินค้า ของ สหกรณ์ และสินค้าชุมชน ซึ่งเดิมทีหน่วยงานของรัฐ ได้ ส่ง เสริม และ พัฒนา เอา ไว้ พอสมควร แต่ ขณะ นี้ เจอ อุปสรรค ไม่มี ช่อง ทาง การ ตลาด อย่าง ต่อเนื่อง ทำให้ สินค้า ที่ ได้ มาตรงฐาน และ ได้รับ รางวัล ต่างๆ แต่ ก็ ยัง ไม่ ถึง มือ ผู้บริโภค ฉะนั้น โครงการ นี้ จะ ช่วยลด ยอด ของ นโยบาย รัฐ ที่ เคย ส่งเสริม เอา ไว้ ดี แล้ว แต่ ได้ ขาด ช่วงไป เนื่องจาก มี การ เปลี่ยน แปลง ทางด้าน การ เมือง บ่อยๆ โครงการ นี้ จะทำ แลกตา ถือก สินค้า ใน ลักษณะ ของ การ ขาย ตรง ซึ่ง วัน นี้ มี บริษัทไพบรณีย์ ไทย จำกัด ได้ มา ร่วม โครงการ ด้วย จะ มี การ ส่ง สินค้า ให้ ถึงบ้าน ใน ลักษณะ ขาย ตรง เว จะ เอา แลกตา ถือก สินค้า ต่างๆ ลง ใน วรรสารคนสหกรณ์ และ ใน ปี แรก จะ รมรงค์ ให้ คน ไทย หัน มา หินดู ค่า สหกรณ์ และ ปรึกษา เศรษฐกิจ พอเพียง ด้วยการ ขาย สินค้า สหกรณ์ ที่มีคุณภาพ มาตรงฐาน ครึ่ง นี้ เรา จะ เห็น ว่า ประชาคม สหกรณ์ และ ชุมชน ได้ ร่วม กัน พัฒนา จน ได้ ไอ ทัอป หรือ เครือ ช่าง สหกรณ์ ที่ ใช้ แรง งาน ของ

รศ.จุฬา ทรัพย์ กัทราวา

ที่มา : หนังสือพิมพ์เกลียวเชือก ปีที่ 16 ฉบับที่ 194 วันที่ 11 - 17 ต.ค. 51

เอกสารประชาสัมพันธ์ มก.
จัดทำโดย...งานประชาสัมพันธ์ มก. โทร.๐-๒๕๕๒-๕๑๕๑-๓ ภายใน ๕๑๑-๖

ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๑๓ วันที่ ๒๖ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒

จัดการประชุมบอร์ดบริหารประกวดออกแบบตราสัญลักษณ์
เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2551 รศ.จุฬา ทรัพย์ กัทราวา ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ เป็นประธานในพิธีมอบรางวัลการประกวดตราสัญลักษณ์เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยและตราสินค้าข้าวหอมมะลิ "เกิดบุญ" ในการประชุมภาคีเครือข่ายสมาชิกข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ครั้งที่ 5/2551 โดยมี รศ.จุฬา ทรัพย์ กัทราวา ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ รศ.ดร.วิเชียร จันทน์ประเสริฐ หัวหน้าโครงการวิจัย และคุณบุญเกิด ภานนท์ ประธานคณะกรรมการเครือข่าย กล่าวรายงานผลการดำเนินงานของโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นการสร้างเครือข่าย โดยมีสหกรณ์การเกษตรวิสัยเป็นแม่ข่าย ร่วมกับสหกรณ์การเกษตรอื่นในจังหวัดใกล้เคียง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งสิ้น 16 สหกรณ์ ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยสามารถดำเนินงานธุรกิจอย่างเป็นธรรม และมีตราสินค้าของเครือข่ายและพัฒนาการผลิตและการค้าร่วมกัน

จากการดำเนินงานมาเป็นเวลา 8 เดือน เครือข่ายฯ มีกำลังการผลิตข้าวเปลือกหอมมะลิร่วมกันถึงปีละ 45,000 ตัน และพัฒนาตราสินค้าของเครือข่ายขึ้นโดยใช้ชื่อตราสินค้า "เกิดบุญ" ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ซี.พี. ออลล์ จำกัด ผู้นำสินค้าวางจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อ เซเว่นอีเลฟเว่น ในเร็ว ๆ นี้ นอกจากนี้เครือข่ายฯ ยังได้จัดประกวดการออกแบบตราสัญลักษณ์ของเครือข่าย และตราสินค้าข้าวหอมมะลิ "เกิดบุญ" ซึ่งมีผู้ได้รับรางวัลดังนี้

การประกวดการออกแบบตราสัญลักษณ์เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ได้แก่

1. คุณสมชาย นิลแก้ว ได้รางวัลชนะเลิศ 5,000 บาท
2. คุณศรีภูมิ ไวยเจริญ ได้รางวัลรองชนะเลิศ 3,000 บาท
3. คุณศรีภูมิ ไวยเจริญ ได้รางวัลชมเชย 2,000 บาท

การประกวดตราเครื่องหมายการค้า "เกิดบุญ" ได้แก่

1. คุณเรืองวิทย์ กุศลธรรม ได้รางวัลชนะเลิศ 5,000 บาท
2. คุณกิติพันธ์ พิศลเวระ ได้รางวัลรองชนะเลิศ 3,000 บาท
3. คุณศรีภูมิ ไวยเจริญ ได้รางวัลชมเชย 2,000 บาท

ทั้งนี้ ผลงานทุกชิ้นที่ได้รับรางวัลจะถูกนำไปใช้เป็นที่ตราสัญลักษณ์และตราสินค้าของเครือข่ายฯ ต่อไป

ที่..... ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๑

ที่มา : เอกสารประชาสัมพันธ์ มก. ฉบับที่ 13 หน้า 1 วันที่ 26 ม.ค. 2552

วันนี้ (30 ม.ค. 2552) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จะเสด็จ
 มาเป็นองค์ประธานเปิดงาน "วันเกษตรกรแห่งชาติ"
 ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ ภายใน มหาวิทยาลัย

“ข้าวเกิดบุญ” ชาวตอมะลิ 105
ช่วยชาวนาจนๆ ผ่านสถาบันสหกรณ์

วิชาจากด้านสหกรณ์ มก. นำโดย รศ.ดร.วันชัย
 จันทร์ประเสริฐ ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้าง
 ระบบธุรกิจที่เอื้อประโยชน์ ชาวมาทมนัดดี และ
 มีฐานะยากจน ภายใต้การดำเนินงานของเครือข่าย
 สหกรณ์การเกษตร

ณ ปัจจุบันได้ก่อให้เกิดการรวมตัวกันเป็น
 “เครือข่ายผู้ปลูกข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย” ที่
 มี สหกรณ์การเกษตร 16 แห่ง เข้าร่วมเป็นกลี
 เครือข่าย ทั้ง Brand “ข้าวเกิดบุญ” จึงเป็น
 ข้าวหอมมะลิจากแหล่งผลิต
 บริเวณทุ่งลาดหญ้าใน จัง
 หัดสุพรรณบุรี ร้อยเอ็ด
 สุรินทร์ บุรีรัมย์ และยโสธร
 โดยนำเอาวิถีการผลิตแบบ
 คุณภาพ เพื่อจำหน่ายแก่ประ
 ชาชนมี สหกรณ์การเกษตร
 เกษตรกรรายย่อยที่ความกลายใจว่า “ข้าวเกิด
 เกษตรกรรายย่อย จัดเป็นแบบ
 บุญ” คือ...ผลิตภัณฑ์ได้จากาวีของ สถาบัน นำหลัก

105 ชนิดสีพิเศษ ซึ่งมีข้าวชนิด “ไปผู้เกษมการที่จัดเป็นธรรม” นายบุญเกิด กล่าว
 อีกไป ไม่เกิน 5% และ มีกลิ่น และ...
 จัดเตรียมที่สามารถกลับไปให้ได้นาน ...ลักษณะที่ว่า “ข้าวเกิดบุญ” จะมีวางจำหน่าย
 และยังมีหลากหลายชนิดอีก เพื่อให้ผู้บริโภคได้เลือกข้าว
 โดยชาวนาผู้ปลูกข้าว...มีความ
 ขณะผลิตออกมายัง
 ทั่วถึงกัน รวมถึงการ
 เก็บเกี่ยวดูแลคุณภาพ
 อย่างดี ก่อนที่จะรวมตัว
 กับเกษตรกรรายอื่นๆ
 โดยไม่ต้องร้องขอให้
 รัฐบาลรับซื้อ, รับจำนำ
 หรือให้ค่าชดเชย
 “แนวคิดของนัก
 นายบุญ- ส่วน Brand ข้าวเกิดบุญ มีความ
 เก่ง กานนท์ หมายถึง...ผู้ซื้อข้าวจะได้รับบุญ
 ผู้ดีการสหกรณ์ คุณค่าจากการได้ช่วยเหลือชาวนา
 เกษตรกรรายย่อย อยู่กับเกษตรกรรับขายข้าว
 วิถี จังหัด นก ข้าวผ่านเครือข่ายสหกรณ์ และยังมี
 ว่า ข้าวเกิดบุญ หมายถึงบุญที่เกิดกับทุกฝ่าย
 เป็น ข้าวหอม ทั้ง สหกรณ์ เกษตรกร ภาครัฐ
 และดี สายพันธุ์ และ นักวิชาการ ที่ร่วมมือกัน
 ชาวดอมะลิ ทั้งระบบที่ได้ใช้เงิน มีภาพที่ชัดเจน

นางบุญ- ส่วน Brand ข้าวเกิดบุญ มีความ
 เก่ง กานนท์ หมายถึง...ผู้ซื้อข้าวจะได้รับบุญ
 ผู้ดีการสหกรณ์ คุณค่าจากการได้ช่วยเหลือชาวนา
 เกษตรกรรายย่อย อยู่กับเกษตรกรรับขายข้าว
 วิถี จังหัด นก ข้าวผ่านเครือข่ายสหกรณ์ และยังมี
 ว่า ข้าวเกิดบุญ หมายถึงบุญที่เกิดกับทุกฝ่าย
 เป็น ข้าวหอม ทั้ง สหกรณ์ เกษตรกร ภาครัฐ
 และดี สายพันธุ์ และ นักวิชาการ ที่ร่วมมือกัน
 ชาวดอมะลิ ทั้งระบบที่ได้ใช้เงิน มีภาพที่ชัดเจน

นางบุญ- ส่วน Brand ข้าวเกิดบุญ มีความ
 เก่ง กานนท์ หมายถึง...ผู้ซื้อข้าวจะได้รับบุญ
 ผู้ดีการสหกรณ์ คุณค่าจากการได้ช่วยเหลือชาวนา
 เกษตรกรรายย่อย อยู่กับเกษตรกรรับขายข้าว
 วิถี จังหัด นก ข้าวผ่านเครือข่ายสหกรณ์ และยังมี
 ว่า ข้าวเกิดบุญ หมายถึงบุญที่เกิดกับทุกฝ่าย
 เป็น ข้าวหอม ทั้ง สหกรณ์ เกษตรกร ภาครัฐ
 และดี สายพันธุ์ และ นักวิชาการ ที่ร่วมมือกัน
 ชาวดอมะลิ ทั้งระบบที่ได้ใช้เงิน มีภาพที่ชัดเจน

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คอลัมน์ ไซรต์น สัมถุน ฉบับที่ 18637 หน้าที่ 7 วันที่ 30 ม.ค. 2552

เรื่องฝึกทักษะผู้สอบกิจการสหกรณ์

● กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จับมือ 3 หน่วยงาน
 พันธมิตร “พัฒนาคุณภาพผู้ตรวจสอบกิจการ” โดย
 หวังเป็นกลไกขับเคลื่อนให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่มี
 การบริหารจัดการที่ดี มีธรรมาภิบาล มีความเข้มแข็ง
 และสามารถพึ่งพาตนเองได้

นายเกรียงศักดิ์ บุญประสุต รองอธิบดีกรม
 ตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะโฆษกกรมตรวจบัญชี
 สหกรณ์ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พ.ศ.2550 ให้ความสำคัญต่อระบบสหกรณ์เป็น
 อย่างมาก ด้วยยารเสริมสร้างให้สหกรณ์มีความ
 เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ผู้ตรวจสอบ
 กิจการก็เป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาสหกรณ์ให้มี
 ความเข้มแข็งและเป็นอิสระในการพัฒนาขีดความ
 สามารถของสหกรณ์ให้เป็นอย่างองค์กรที่มีประสิทธิภาพ
 ประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาลอันจะช่วยเสริมสร้าง
 ระบบการควบคุมภายในที่ดี

โฆษกกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กล่าวอีกว่า
 เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะ

ในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบกิจการ สามารถ
 ปฏิบัติงานได้อย่างมีผลสัมฤทธิ์ กรมตรวจบัญชี
 สหกรณ์ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาต
 สหกรณ์แห่งประเทศไทย และสถาบันวิชาการ
 ด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึง
 จัดทำโครงการ “พัฒนาสมรรถนะผู้ตรวจสอบ
 กิจการ” ขึ้น เพื่อสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อน
 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะด้านการตรวจสอบ
 ให้แก่ผู้ตรวจสอบกิจการ ด้วยการส่งเสริมและ
 สนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับการพัฒนา
 ความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน เพิ่มขีดความ
 สามารถในการให้คำแนะนำและสามารถแก้ไขปัญหา
 ให้แก่สหกรณ์ได้ โดยจะจัดให้มีพิธีลงนามการจัดทำ
 บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือตามโครงการ
 พัฒนาคุณภาพ ผู้ตรวจสอบกิจการ ระหว่าง
 4 หน่วยงาน ในวันที่ 3 เมษายน 2552
 ณ อาคารเคยู โอม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 บางเขน กทม.

ที่มา : หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก วันที่ 2 เมษายน 2552 หน้าที่ 6

ที่มา : รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ข้อมูล ณ วันที่ 7 เมษายน 2552

**มก. – สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ
 ลงนามความร่วมมือพัฒนาคุณภาพผู้ตรวจสอบกิจการ**

เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2552 ณ ห้องชัยพฤกษ์ อาคารเคยูโอม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รศ.วุฒิชัย กปิลาภญณ์ อธิการบดี
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงกับ นายชาติชาย หุจุยกานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 นายศุภชัย บานพับทอง อธิบดีกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และนางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เกี่ยวกับความ
 ร่วมมือในโครงการพัฒนาคุณภาพผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งเป็นโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2
 (พ.ศ.2550-2554) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพ โดยกรมตรวจ
 บัญชีสหกรณ์ได้ประสานงานกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อนำตัวแบบโครงการหลักสูตรผู้ตรวจสอบ
 กิจการสหกรณ์อเนกมตรีย่อยอย่างชำนาญการ ซึ่งมีการดำเนินการในลักษณะโครงการบริการวิชาการร่วมกันระหว่าง 3 หน่วยงาน คือ
 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์อเนกมตรีย่อยแห่งประเทศไทย จำกัด และสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ โดยดำเนินการมาแล้ว
 5 รุ่น ๆ ละประมาณ 60 คน ซึ่งความร่วมมือในครั้งนี้จะเป็นการนำองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนา
 สุภาพประชาชนต่อไป

ที่มา : สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มก. ข้อมูล ณ วันที่ 20 เมษายน 2552

ที่มา : เอกสารประชาสัมพันธ์ มก. ปีที่ 27 ฉบับที่ 46 วันที่ 6 พฤษภาคม 2552